

SUMAR

ANIVERSĂRI. COMEMORĂRI

Alina Lemnean <i>Preotul Tit Bud</i>	3
Pr. Viorel Thira <i>Un strălucit învățat... Eugen Pavlescu – „istoricul breslelor și meșteșugurilor”</i>	7
Pamfil Bîlțiu <i>Mihai Pop - personalitate marcantă a folcloristicii românești</i>	11
Adrian Pop <i>Caietul biobibliografic aniversar „Mihai Pop - 100”</i>	15
Angela-Monica Jucan <i>Arta Centaurului. Gheorghe Chivu</i>	16
Adrian Pop ... <i>Fugit irreparabile tempus... - Vasile Grigore Latiș</i> -	19

AGENDĂ DE BIBLIOTECĂ

Natalia Rus <i>Festivalul ȘanselorTale</i>	21
Yong-suk Park <i>Originea caligrafiei</i>	22
Larisa Lazăr <i>Linia care trece prin suflet</i>	24
Antoaneta Turda <i>Oaspeți din diaspora română</i>	26
Antoaneta Turda <i>Prezențe ale diasporei române</i>	28

DIALOGURI PROFESIONALE

Ioana Dragotă <i>Câteva cuvinte despre actualitatea principiilor lui S. R. Ranganathan</i>	30
Ștefan Selek <i>Oferta de servicii a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”</i>	34
Viorica Cosma <i>Celor mai bătrâni decât tine, dă-le cinstea ce li se cuvine</i>	36
Diana Ionescu, Laura Horvath; Sorina Beretean <i>„Apartenența la o asociație profesională este un act de respect de sine”</i>	38
Șt. Zissulescu <i>Iosef Wirth: Berufsanalyse des Bibliothekars</i>	39
Angela-Monica Jucan <i>De la sublim, la eclectic: colligatum-ul</i>	41

BIBLIOTECARI PRIN LUME

Adina Dorolțan <i>American Corner</i>	43
Lia Sabău <i>Visul american al unei bibliotecare</i>	44

DIN COLECȚIILE BIBLIOTECII

Ioana Dragotă <i>Ce oferă Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din scrierile laureatei Premiului Nobel pentru literatură în anul 2007 – Doris Lessing</i>	49
Vasile Leschian <i>Testamentul lui Nicolae Bălcescu</i>	53

NOTE DE LECTURĂ

Dorina Cadar <i>Puterea cărților</i>	55
Angela-Monica Jucan <i>„De la Nistru, pân’ La Tisa”</i>	57

PAGINI CULTURALE

Ioana Dragotă <i>Școala civilă de stat pentru fete Baia Mare</i>	58
Delia Florea <i>Simion Florea Marian și folclorul maramureșean. Biblioteca personală a folcloristului</i>	64
Laviniu Ardelean <i>S-a întâmplat acum 50 de ani</i>	67

PREOTUL TIT BUD – ATENT LA REZERVELE CULTURALE ALE NEAMULUI SĂU ȘI OSTENITOR LA PROGRESUL ȘI DEZROBIREA ROMÂNILOR ARDELENI

Alina LEMNEAN

Tit Bud - Sumară fișă biografică

- n.: 24 dec. 1846, Sat Șugatag
- școala primară – în satul natal
- școala secundară – la Ungvár și Beiuș
- 1865: bacalaureatul
- 1865-1869: studii teologice la Gherla
- 1870: hirotonit preot la Blaj
- 1870-1873: ajutor de preot și învățător la Ieud
- din 1873: secretar al episcopului Mihail Pavel, viconotar, asesor consistorial, la Gherla
- 1880-1899: preot în comuna natală
- 1882-1887: protopop al Cosăului
- din 1887, episcop vicar al Maramureșului
- din 1899, paroh, până la moartea sa, al Bisericii românești din Sighet, pe care a și înființat-o
- 1887-1917: vicepreședinte al „Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș”
- director al Convictului român din Sighet (în perioada vicepreședinției ASTREI Maramureșene)
- președinte al Reuniunii docinților români din Maramureș
- m.: 19 aug. 1917, Sighet

Tit Bud este una din personalitățile proeminente ale intelectualității maramureșene din a doua jumătate a veacului al nouăsprezecelea și începutul secolului XX. Se cuvine să-i ținem trează amintirea cel puțin prin marcarea ceasurilor lui aniversare sau comemorative – cum se întâmplă să fie anul acesta, împlinindu-se 90 de ani de la moartea lui.

Ca fiu al preotului Ioan Bud (paroh în Sat Șugatag între 1837-1856) și al Teclei Bud, sora episcopului Iosif Pergher din Kosice (azi în Slovacia), Tit Bud se trage din familia de nobili maramureșeni Bud, originari din Budești, cu diplomă de danie din 1361¹. Ajuns preot, în linia tradiției familiei lui, Tit Bud n-a fost preocupat exclusiv de teologie (deși cele mai multe din lucrările lui sunt destinate Bisericii). Locuitor al unei zone aflate, de multe secole, sub ocupație străină, Tit Bud a fost printre cei conștienți de faptul că ceea ce poate menține identitatea unui neam este cultura lui, iar prin afirmarea valorilor naționale, își poate redobândi libertatea. Dar, pentru aceasta, e nevoie de educație, știință de carte, informare. Pe acestea s-a străduit Tit Bud să le dezvolte la românii lui maramureșeni, împărțindu-se între activitatea teologică, cea de istoric, cea de pedagog și cea de folclorist.

În primul rând, pe lângă bisericile în care a funcționat ca preot sau pe care le-a avut în subordine, s-a îngrijit să se înființeze, dacă nu era, câte o școală. „În Sat Șugatag, Tit Bud a zidit școală, a lărgit casa parohială cu o chilie, a sfătuit poporul să-și răscumpere pământul de la

¹http://209.85.135.104/search?q=cache:q5ojeersl4J:ro.wikipedia.org/wiki/Tit_Bud+%22tit+bud%22&hl=ro&ct=clnk&cd=1&gl=ro&lr=lang_ro

Erar, a obținut pentru parohie 70 iughere de fâneată și a cumpărat o moară, ca, din veniturile ei, să plătească pe dascăl. Iar în filia Hârnicești a lărgit biserica, a zidit, de asemeni, școală și a îndemnat credincioșii să-și trimită copiii la școală, astfel că, după câțiva ani, nu mai erau la Hârnicești și Sat Șugatag oameni care să nu știe citi și scrie. / Apoi a făcut școală pomicolă și, în câțiva ani, cele două sate și, pe urmă, toată Valea Marei și a Cosăului erau pline de pomi altoiți. Tot el a introdus soiul de măr Ionathan în Maramureș, precum și cartofii mari și albi numiți «fulgi de zăpadă»². Mai târziu, „ajuns vicar la Sighet, și-a dat seama că aici sunt multe nevoi de împlinit. Mai întâi, românii fuseseră scoși pe cale silnică din biserica pe care o făcuseră împreună cu ucrainenii și nu aveau casă parohială și școală. / Sub conducerea lui Tit Bud și cu sprijinul preotului Ioan Ivașco [...], s-a construit actuala biserică veche din Sighetu Marmăției, casa parohială cu etaj și sălița pentru școală din curtea bisericii. [...] După cum ne informează revista «Căminul» din Sighet, nr. 3-4/1924, p. 2, sub vicariatul lui Tit Bud se zidesc în Maramureș 12 biserici din piatră și 20 de școli»³. Ca vicepreședinte al Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș, Tit Bud și-a legat numele și de organizarea internatului („convictului”), al cărui director a fost. Viața în internat era o prelungire a timpului petrecut de elevi în clasă. Spre deosebire de școală, aici erau posibile cultivarea limbii materne și a sentimentelor naționale⁴.

Blazonul familiei Bud

Contribuția lui Tit Bud la dezvoltarea tului în Maramureș și a educației, în general, este, prin urmare, însemnată. „Pentru munca neobosită pe tărâm școlăresc, Tit Bud a fost președinte al «Reuniunii învățătorilor români din Maramureș», calitate pe care o deține până la sfârșitul vieții»⁵.

Știind că fundamentul oricărei literaturi culte este folclorul poporului căreia îi aparține, Tit Bud și-a dedicat mult timp identificării, culegerii, conservării și comunicării producțiilor literaturii orale. Ele se pot încă găsi prin revistele vremii, dar există și culegerea *Poezii populare din Maramureș*. Răsfoite astăzi, la o sută de ani de la apariția lor, paginile *Poeziilor populare* adunate de Tit Bud, ne dezvăluie un cercetător-folclorist și nu un simplu culegător. Poeziile sunt ordonate după specii și genuri, în cadrul cărora ele sunt grupate tematic. Limba este înregistrată exact, cu particularitățile ei dialectale – fonetice, lexicale, morfologice – fără încercări de „urbanizare” (de „înfrumusețare”). Regionalismele sunt explicate în sub-solul paginii, la unele existând și lămuriri în privința etimologiei, a formei lor plurale sau diminutive. Volumul e completat cu un glosar care reia, ordonate alfabetic, toate aceste elemente lexicale specifice graiului maramureșean sau folosite și dincoace de Gutin, în diferite zone ale Ardealului. În *Raportul către Secțiunea literară a Academiei*, Ion Bianu apreciază că această culegere de folclor este „un prețios material de literatură populară din acest ținut [...]. Materialul se vede a fi strâns cu îngrijire, iar ținutul din care a fost adunat are un deosebit interes din mai multe puncte de vedere»⁶.

² Pr. Viorel Thira, *Un vicar de pe vremuri: Tit Bud al Maramureșului*, în „Bibliotheca septentrionalis”, an IV, nr. 2 (8), nov. 1996, p. 8.

³ Ibid., p. 9.

⁴ În internat, conform regulamentului aprobat cu mare greutate de autoritatea de stat, limba de conversație era româna și maghiara. În realitate, însă, „prefecții” (pedagogii) internatului nu admiteau altă limbă decât cea românească. Acești prefecți erau recrutați dintre tinerii români absolvenți de teologie, sau studenți la Academia de drept din Sighet, după o prealabilă aplicare a aptitudinilor și în special a ținutei lor românești. Pe lângă asigurarea disciplinei interne – fiind locatari ai internatului – prefecții asigurau și progresul la învățătură al elevilor, explicând lecțiile. [...] Lecțiile se explicau în limba română. Se vorbea elevilor despre literatura română, de istoria românilor și se făceau lecturi românești. [...] Fostii elevi ai internatului nu și-au uitat limba maternă și au dobândit conștiința și mândria că aparțin neamului românesc. Nu s-au înstrăinat și au devenit luptători pentru neamul lor. Acțiunea de educare și de creștere românească a acestui tineret era condusă de director, care zilnic își făcea apariția la internat, controlând, dând îndrumări, stând de vorbă cu elevii (Dr. Mihai Marina, „Maramureșeni”. Portrete și medalioane, Cluj-Napoca, Dragoș Vodă, 1998, p. 183).

⁵ Pr. Viorel Thira, lucr. cit., p. 10.

⁶ *Raportul d-lui I. Bianu către Secțiunea literară a Academiei, aprobat la 22 Martie 1908, în Poezii populare din Maramureș adunate de Tit Bud vicarul Maramureșului, București, Academia Română, 1908, p. [1].*

Cronicar al Marii Uniri, cum îl numește Mihai Marina, Tit Bud n-a ajuns să trăiască momentul Unirii. S-a stins o dată cu clopotul sfărâmat de caldarâm în momentul confiscării lui, la 19 august 1917, de către autoritățile vremii⁷. N-a murit, însă, lucrarea lui. Și nici sămânța învățăturilor sale nu s-a risipit, căci a fost răspândită pe teren fertil. Tit Bud n-a apucat să asiste la evenimentul așa de așteptat. O părticică din mult visată și mult propovăduita Mare Unire îi revine, însă, de drept.

BIBLIOGRAFIE

Volume:

Analele Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramurăș (1860-1905) editate prin Comitetul Asociațiunii, Gherla: Tipografia „Aurora” A. Todoran, 1906.

Catechese pentru pruncii scolari din scolele elementare populare [...], Gherla, Tipografia Diecesana, 1877 (prelucrate după G. Mey).

Catechese pentru pruncii scolari din scolele elementare populare, Ediția a II-a, Gherla, 1889.

Concordantia biblica reale sau locuri scripturale în ordinea alfabetică a materiilor diverse, 2 părți, Gherla, 1876.

Cuvântări funebrele și iertățiuni din auctori și din scriptele repausatului Georgiu Molnar, fost paroh protopop în Turț, Prelucrate de [...], tom I-II, Gherla, 1877.

Date istorice despre protopopiatele, parochiile și mănăstirile române din Maramureș din timpurile vechi până în anul 1911, Sighet, 1911.

Disertațiune despre episcopii și vicarii români din Maramureș, Gherla, 1891.

Îndreptar practic pentru păstorii sufletești, Gherla, 1883.

Însămănări și date despre înființarea parohiei gr.-cat. Române din Sighetul Maramureșului, Gherla, 1905.

Poezii populare din Maramureș, București, 1908.

Tipic bisericesc din cărțile rituale și manuale de acest soi, Gherla, 1886.

Tipic bisericesc din cărțile rituale și manuale de acest soi, Ediția a II-a, Gherla, 1906.

Tipic preoțesc, Gherla, 1894.

Viața Preacuratei Vergure Maria, Gherla, 1879.

Viața Sântilor, Gherla, Tipografia Diecesană, 1897.

⁷ Cu toate luptele, cu tot zbuciumul în vâltoarea evenimentelor în care trăia Tit Bud, se pare că a avut o singură supărare, și aceasta în ziua de 18 august 1917. În această zi și-au făcut apariția la biserica românească din Sighet [de el construită și prima biserică românească din Sighet] reprezentanții armatei și ai autorității de stat pentru a ridica clopotele confiscate în vederea transformării lor în tunuri. Tit Bud, care era parohul, a asistat la coborârea clopotului mare din turnul bisericii. După ce a fost desfăcut din așezarea sa, clopotul a fost rostogolit până la ușa turnului și apoi, aruncat pe caldarâm, clopotul s-a sfărâmat. În acel moment a căzut și vicarul Tit Bud. Medicul chemat a constatat moartea în cel de-al 72-lea an al său de viață. / În acea zi de 19 august a încetat să mai sune glasul clopotelor bisericii românești din Sighet, dar și glasul lui Tit Bud (Mihai Marina, lucr. cit., p. 185).

Traduceri:

- Adevăruri momentane* : (novelă germană), în „Familia”, 25, 1889, p. 30-35.
 Daudet, Alphonse, *Prelegerea ultimă*, în „Gutinel”, 1, 17 mart. 1889, p. 2-3.
 France, Anatole, *Rugăciune pentru sufletul morților*, în „Gazeta Transilvaniei”, nr. 9, 1891.
 Gabrielly, Adrien. *De unde nu este întoarcere*. [Roman], Pesta, 1872 (apărut ca supliment al revistei „Familia”).

Articole publicate în reviste:

- Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramureș*, în „Transilvania”, 33, nr. 5, sept.-oct., 1902, p. 160.
Către stimații domni docenți din Vicariatul Maramureș, în „Gutinel”, 2, nr. 3, 15 ian. 1890, p. 4.
Culegere de poezii populare în Maramureș, în „Familia”, nr. 25, 1889.
Doine și hore populare – Din Maramureșiu, în „Familia”, 8, nr. 36, 3/15 sept. 1872, p. 425.
O pagină din istoria bisericească a Maramureșului, în „Transilvania”, 30, nr. 6, iun. 1899, p. 200-205.

Referințe critice:**În volume:**

- Analele Academiei Române*, Seria 2-a, Tom 35, 1912-1913, Partea administrativă și desbaterile, București, 1913, p. 252-253.
 Bârlea, Ovidiu, *Istoria folcloristicii românești*, București, 1974, p. 421-422.
Bibliografia românească modernă (1831-1918), Vol. I. A-C, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984, p. 491-492.
 Datcu, Iordan, *Dicționarul etnologilor români*, Vol. I, București, Saeculum I.O., 1998, p. 118.
 Datcu, Iordan; Stroescu, S. C., *Dicționarul folcloriștilor. Folclorul literar românesc*, București, 1979, p. 91.
 Diaconovich, Corneliu, *Enciclopedia română*, Tom 1, Sibiu, 1898, p. 619.
Dicționarul general al literaturii române, Vol. 1. A-B, București, Univers Enciclopedic, 2004, p. 686-687.
Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900, București, Editura Academiei R.S.R., 1979, p. 127.
 Iorga, Nicolae, *Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească la 1906*, București, 1939, p. 320-321.
 Marina, Mihai, „*Maramureșeni*”. Portrete și medalioane, Cluj-Napoca, Dragoș Vodă, 1998, p. 178-185.
 Păcurariu, Mircea, *Dicționarul teologilor români*, București, Univers Enciclopedic, 1996, p. 66.
 Păcurariu, Mircea, *Dicționarul teologilor români*, Ediția a doua, revăzută și întregită, București, Editura Enciclopedică, 2002, p. 69-70.
 Pop, Dumitru, *Folcloristica Maramureșului*, București, 1970, p. 71-84, 287-292.
 Predescu, Lucian, *Enciclopedia Cugetarea*, București, 1940, p. 136.
 Radu, Andrei, *Cultura franceză la românii din Transilvania până la Unire*, Cluj-Napoca, Dacia, 1982, p. 87-88, 140, 152.
 Ștef, Dorin, *Istoria folcloristicii maramureșene*, Baia Mare, Ethnologica, 2006, p. 26-28.
 Temian, Laura; Marinescu, Otilia; Brezovszki, Ana-Maria, *Autori maramureșeni*, Baia Mare, Umbria, 2000, p. 98-99.

În periodice:

- Berinde, Ion, *Folclor și folcloriști maramureșeni*, în „Pentru socialism”, 18, nr. 4626, 7 dec. 1968, p. 3.
 Bîlțiu, Pamfil, *150 de ani de la nașterea lui Tit Bud. Neobosit luptător pentru emanciparea social-economică și culturală a Maramureșului*, în „Graiul Maramureșului”, 8, nr. 2052, 27 dec. 1996, p. 1-6.
 Chiș Șter, Ioan, „*Astra*” și cultura populară. Studii și articole, vol. 4, Baia Mare, 1988, p. 155-156.
 Thira, Viorel, *Un vicar de pe vremuri: Tit Bud al Maramureșului*, în „Graiul Bisericii noastre”, 2, nr. 7-8, 1992, p. 8, 6 ; „Bibliotheca septentrionalis”, 4, nr. 2, nov. 1996, p. 7-11.
 *** *Vicarul Tit Bud*, în „Gazeta Maramureșană”, 8, nr. 32, 26 aug. 1927, p. 2.

UN STRĂLUCIT ÎNVĂȚAT ALE CĂRUI OSEMINTE SUNT ÎN PĂMÂNTUL MARAMUREȘULUI: EUGEN PAVLESCU – „ISTORICUL BRESLELOR ȘI MEȘTEȘUGURILOR”

Pr. Viorel THIRA

Eugen Pavlescu a fost cel mai important istoric al breslelor și meșteșugurilor la români.

El a fost adus pe lume la 4 februarie 1889, în mahalaua Tătărași din Iași.

Tatăl, Gheorghe Pavlescu, își asigura existența, vara amestecând în cazanele supraîncălzite ale antreprenorului de pavaje, iar iarna se ocupa cu tăiatul lemnului pe la locuințele ieșenilor. Îi va povesti copilului că, de multe ori, făcuse acest serviciu și lui Ion Creangă, iar coana Tincuța îi oferise sarmăluțe în foi de viță și plăcinte poale-n brâu, cum numai ea știa să facă. În această casă îl întâlnise, de multe ori, și pe Mihai Eminescu care era foarte respectuos cu oamenii din popor.

Iar bunica i-a povestit că, de multe ori, Ion Creangă s-a jucat cu el în leagăn.

Cu sacrificii mari, dar cu voință nestrămutată, între anii 1900-1904, urmează Gimnaziul „Alexandru cel Bun” din Iași, iar între anii 1904-1909 - Liceul Național din Iași, secția modernă.

În timpul școlii, a lucrat, alături de tatăl său, la pavalul străzilor, iarna, la tăiatul și aranjatul lemnului, iar seara, de multe ori, mergea acasă flămând și rebegit de frig și apoi se apuca să învețe pentru a doua zi. Îl podideau lacrimile pe obrazii bătrâni când îmi depăna astfel de amintiri.

După terminarea liceului, urmează Facultatea de Drept din Iași, după a cărei absolvire va ocupa diferite funcții administrative la București, până în anul 1919, când va

pleca la l'École libre des Sciences politiques din Paris, pentru studii și perfecționare. La Paris, rămâne patru ani și se întreține singur, fiind comis-voiajor, mai întâi la o casă de comerț, iar apoi la Banca „Blanc”. Revine în țară în 1923, cu diploma de licențiat în științe politice și diplomatice, iar în anul 1924, își dă examenele pentru doctorat la Universitatea din Iași, obținând și titlul onorific de conferențiar de cooperatie la Secția agricolă a Facultății de Științe a Universității din Iași, unde va rămâne să ție cursuri, pentru această specialitate, mai mulți ani.

„Acest obiect, pentru prima dată predat în Facultate, a fost expus de Domnia Ta cu o desăvârșită cunoștință a materiei, un admirabil mod de predare și conștiinciozitate absolută, pentru care nu avem decât cuvinte de mulțumire” – se spune în adresa nr. 1721 a laboratorului de chimie agricolă al Universității din Iași din 2 octombrie 1926. Iar prin altă adresă a aceleiași Universități din Iași, nr. 22/1927, este invitat să țină din nou aceeași conferință și în anul universitar 1928-1929.

În anul 1929 a fost numit conferențiar de economie politică și cooperatie la Universitatea din Chișinău, iar în anul 1941, prin adresa nr. 3465 a Ministerului Culturii Naționale și Cultelor, i se aduce la cunoștință numirea ca profesor titular la Catedra de economie politică, cooperatie industrială și legislație industrială, la catedra nou înființată la Politehnica „Gheorghe Asachi” din Cernăuți. Rămâne și funcționează în învățământul superior până în anul 1947, când este comprimat din învățământ cf. Monitorul Oficial din 1947, p. 9299.

Întrucât, la cererea mareșalului Ion Antonescu, a organizat economia Bucovinei de Nord, va fi închis. În detenție, va cunoaște mari

necazuri și grele încercări, dar prin toate va trece drept, așa cum a fost întreaga lui viață.

Cunoscând, în închisoare, niște nășăudeni de mare cinste și demnitate, la eliberare, în 1956, a venit în Ardeal și a cerut încadrarea în muncă la Oficiul forțelor de muncă din Năsăud, de unde a primit repartitia ca muncitor necalificat la Depozitul de materiale C.F.R. – din Dealul Ștefăniței, unde va lucra până la 1 septembrie 1967, când se va pensiona cu suma de 689 lei, ultimul salariu fiindu-i 734 lei cf. Decizia nr. 3178 a Oficiului Năsăud din 13 octombrie 1967.

În anii petrecuți la Dealul Ștefăniței, va încheia și dactilografia lucrarea sa „Meșteșug și negoț la românii din sudul Transilvaniei” (Sec. XVII-XIX, București, Editura Academiei, 1970, 574 p.).

Din istoria tipăririi acestei cărți la Editura Academiei, trebuie să relatez un episod hazliu și totodată foarte dureros. După ce se îndeplineseră toate formalitățile, numai nu intra lucrarea la tipar. Profesorul, necăjit, s-a dus la București să vadă care este situația. A stat de vorbă cu conducerea editurii și – promisiuni și iar promisiuni, dar nimic concret. Și-a dat el seama că este ceva la mijloc, dar nimeni nu i-a spus nimic. Foarte supărat, profesorul iese afară și pleacă spre centru. În Calea Victoriei, îl ajunge din urmă un funcționar al editurii, care îi spune: domnule profesor, lucrarea dumneavoastră are un mare neajuns și de aceea nu intră la tipar. Nu ați citat deloc pe cei mai mari, dintre cei mai învățați oameni ai pământului, pe Marx și Engels. – Dar ce să caute flocoșii ăștia în lucrarea mea? Ei sunt autorii unui toptan de proză leșinată și n-au nimic cu ținuturile românești. – Degeaba, dacă nu faceți acest lucru, cartea nu se tipărește și e mare păcat, cartea este foarte valoroasă și dumneavoastră foarte bătrân. Cine se va mai ocupa de ea? Vă rog să mă ascultați, mergem împreună la prima bibliotecă publică, de unde împrumutăm ilustrele capodopere și, până alegeți dumneavoastră niște citate, eu aduc lucrarea și le includem acolo. – Dar va trebui redactografiată lucrarea și aceasta va fi foarte greu, ce ne facem? – Le vom scrie pe dosul paginii și vom indica cu o săgeată locul unde să fie incluse”. Și așa s-a făcut și lucrarea s-a tipărit.

Apariția acestei lucrări a fost mângâierea bătrânețelor sale și totodată recunoașterea meritelor sale științifice într-o perioadă foarte grea pentru dânsul.

Prof. univ. Eugen Pavlescu a fost un caracter și o conștiință rar întâlnită. Iată ce-i spunea odată unui colaborator al său de la Dealul Ștefăniței: „Sunt un șurub anonim în Marele Complex al Statului, care, dacă nu și-ar îndeplini funcția cu precizie și dăruire, întreaga mașină și tot planul propus ar suferi, când toată suflarea are datoria să înțeleagă și să ajute la împlinirea lui”. A avut, în viață, menirea făcliei care s-a mistuit luminând.

Între anii 1956-1972, prof. Eugen Pavlescu a locuit la Dealul Ștefăniței, într-o baracă de lemn, unde l-am vizitat deseori și am cutreierat cu el peste întinsul culturii universale. Unde sunt acele vremuri, cu lumina lor cu tot?

Neavând, în viață, pe nimeni din ai săi – soția îi murise în 1946, iar copii n-au avut -, dorind liniștea și pacea, în anul 1972 se stabilește pentru tot restul vieții la ceferistul Vasile Vlad Siminău din Săliștea de Sus, jud. Maramureș, unde încetează din viață la 6 februarie 1977 și este înmormântat, în această localitate, la 9 februarie, înconjurat de toți aceia care l-au iubit.

Cu puțină vreme înainte de moarte – gândindu-se la anii de detenție și prigoană -, mi-a scris: „dus la cele veșnice, adevărul îmi va spăla numele în ochii urmașilor”.

Din pensia modestă, cât și din banii primiți pentru lucrare de la Editura Academiei, a ajutat mulți nevoiași și mai ales copii de școală. Nimeni n-a ieșit de la el cu mâna goală sau cu inima încărcată, pe toți i-a mângâiat, pe toți i-a ajutat. S-a dăruit tuturor ca miera din fagurele plin, de aceea la înmormântarea lui mi-a zis un prieten: „a fost lumină pentru cei din jurul său, și a adus mult soare în inimile celor necăjiți”.

Eugen Pavlescu a iubit mult țărani maramureșeni și a admirat la ei puritatea sufletească, cinstea și demnitatea lor. Cu alte cuvinte spus, s-a simțit bine între maramureșeni și a rămas definitiv aici, alături de Ioan Mihaly de Apșa, nu de mult adus de la Gherla, Tit Bud și Gheorghe Bilașcu.

În discuții particulare, stăruia mult asupra unor episoade din cuprinsul istoriei românești și aprecia mult rolul modeștilor meseriași și negustori în dezvoltarea civilizației românești.

Eugen Pavlescu este, alături de Nicolae Iorga, cel mai de seamă specialist în materie de meșteșug și negoț la români.

Primele cursuri de cooperatie și legislație industrială (1925-1926) ținute la Iași îi asigură, la noi în țară, prioritatea absolută în acest domeniu. După cum se poate vedea din bibliografie, el a publicat lucrări foarte importante în acest domeniu.

Academia Română îi acordă, în anul 1940, Premiul „Leon Gh. Palade”, de 80.000 de lei, pentru lucrarea „Economia breslelor din Moldova” (București, 1939), iar Ștefan Olteanu și Constantin Șerban, în lucrarea lor „Meșteșugurile în Țara Românească și Moldova” (Editura Academiei, București, 1969), au cuvinte de aleasă apreciere în prefață, iar în cursul lucrării îl citează de 67 de ori.

Eugen Pavlescu intenționa să cuprindă în lucrările sale întreaga istorie a economiei orășenești la români. Iată ce mărturisește în *Cuvânt înainte la Meșteșug și negoț...*, scris la dealul Ștefăniței, la 4 martie 1969: „În contribuția ce aş dori să dau la cercetarea economiei orășenești a trecutelor frământări pentru viață ale poporului român, din hotarele așezărilor sale, Economia breslelor din Moldova, a format primul volum, «Meșteșug și negoț la românii din sudul Transilvaniei secolele XVII-XIX» ar fi al doilea, pentru ca «Economia orășenească a Țării Românești» – ce sper să mai pot da – să încheie o trilogie ce s-ar încadra în Istoria economiei orășenești din veacurile trecute”.

Dar închisorile comuniste și condițiile grele de muncă și viață de la Dealul Ștefăniței, cât și vârsta înaintată, l-au împiedicat să realizeze acest lucru.

Niciun moment n-a încetat să gândească, să muncească, să facă ceva pentru progresul istoriografiei și culturii românești. „Ca istoric și economist cunoscător al vremurilor... având bătrâne documente inedite scoase, pe vremuri, din arhivele Franței și ale Poloniei – caut să le pun în valoare prin muncă intelectuală, cum dau dovadă cu ma-

nuscrisul *Valachii din Moravia*, cât și altele...” – scria într-un memoriu redactat în 1970.

Și confesiunile continuă: „Și în lucrarea ce prezint nu am făcut decât să înregistrez, obiectiv, fenomenele economice și sociale, așa cum s-au păstrat după documentele vremurilor, lipsit de părtinire și în strictul respect al adevărului științific. Sunt pagini de luptă, de durere, mulțumire și nădejde, așa cum este croită viața pentru om și norod, cu ridicări și coborâri, momentane sau de durată, ale unui proces atât de complex ce este viața acestuia și a popoarelor, în care nu totdeauna dreptatea a fost biruitoare” (*Meșteșug și negoț* [...], p. 5).

Lucrarea *Meșteșug și negoț* [...] – în condițiile în care a fost redactată – este un act de eroism și jertfă pe altarul științei, pe care Eugen Pavlescu a servit-o cu dăruire și devotament până la capătul vieții sale.

Văzând puținătatea datelor din *Enciclopedia istoriografiei românești* (București, 1978, p. 255) și bibliografia incompletă, fiind unul din apropiatii lui, în ultima perioadă a vieții, am socotit necesar să spun câteva lucruri despre el, care, dacă nu le-aș fi spus eu, ar fi rămas printre lucrurile de-a pururi nespuse.

Deși a rămas definitiv în pământul Maramureșului, nu s-a scris și nu s-a spus nimic despre dânsul de către cercetătorii locali; probabil n-au știut acest lucru.

„Tot ce arde în lume lasă urme, numai candelile bolții albastre ard curat și fără pată” (Goethe).

Eugen Pavlescu a fost o mare conștiință a veacului său, care s-a mistuit luminând.

Dacă, din tot ce am înfățișat aici, nu păstrează în întregime pecetea frumuseții și a înălțimii de cugetare, este că omul era copleșitor, iar eu nevrednic; pot însă să-l asigur pe cititor că n-am împovărat hârtia cu nimic din ce nu mi-a încredințat.

Sunt fericit că, în trecătoarea mea viață, am avut parte să stau sub streșina sufletului său și să mă adăp din fântânile miraculoase ale științei, să-i aduc, peste vămi și vremi, smeritul meu omagiu.

Am în bibliotecă, în ediții originale, câteva din lucrările sale și am încredințat revistei „Vatra” din Târgu Mureș studiul inedit

Valahii din Moravia. De asemenea, păstrez un dosar cu memorii și câteva scrisori ce mi-au fost adresate.

În temeiul acestor materiale și al cer-

cetărilor mele la marile biblioteci din țară, dau, în continuare, bibliografia studiilor publicate în volum și a celor inedite, cu o scurtă prezentare.

Bibliografia scrierilor în volum și manuscris ale lui Eugen Pavlescu

LUCRĂRI PUBLICATE

1. *Istoria capitalismului românesc*, Viena, 1921, 770 p., în „Anuaire des Sociétés Anonymes Roumaines”. **Lucrare scrisă la Paris, în limba franceză, după acte oficiale, și răspândită în toate instituțiile economice importante din Franța, Belgia, Elveția, Italia, Germania și Austria.**
2. *Georges II Rákoczy, prins de Transylvanie (1648-1660)*. Esai sur sa politique exterieure, Iași, 1924, 133 p. **Istoria politicii externe a acestui principe și contribuția sa la căderea lui Vasile Lupu, domnul Moldovei.**
3. *Legislația cooperatistă în România*, Iași, 1925, 168 p. **Analiza acestei legislații aplicată în viața judecătorească și administrativă din România.**
4. *Legislația asupra cooperației în România și noile proiecte*, București, 1928.
5. *Originile cooperației*, București, 1931, Editura Oficiului Național al Cooperației, 310 p. **Cercetarea acestei probleme în România și peste hotare cu documente inedite.**
6. *La participation de la Principauté de Transylvanie à la guerre de trente ans, devant l'opinion publique française de 1643-1645*, Iași, 1931, 47 p. **Participarea Principatului Transilvaniei la Războiul de treizeci de ani în opinia publică franceză 1643-1645. Însotită de documente de epocă în limba franceză.**
7. *Stâna satului*, Iași, 1934, 119 p. **Stabilirea caracterului economic și social al acestui fenomen. Cu cercetări pe teren în Moldova, Basarabia și Bucovina. De fapt, studiul reprezintă reluarea amplificată a unei broșuri de câteva pagini, apărută în 1930 la Iași sub titlul: *O formă de cooperație instinctivă (Stâna satului)* - cum precizează autorul în prefața ediției din 1934.**
8. *Economia breslelor din Moldova*, București, 1938, 638 p. **Studiu economic și social asupra originii, evoluției și organizării clasei negustorești și meșteșugărești din Moldova între anii 1400-1873. Lucrare premiată de Academia Română cu marele premiu „Leon Gh. Palade”, de 80.000 lei.**
9. *Meșteșug și negoț la românii din sudul Transilvaniei (secolele XVII-XIX)*, București, Editura Academiei, 1970, 574 p. Col. Bibl. Istorică XVI. **Istoricul și implicațiile acestei probleme în perioada indicată.**

LUCRĂRI ÎN MANUSCRIS

1. *Valuri*, Dealul Ștefăniței 1963 – Săliștea de Sus, 1977. **Lucrare cu caracter autobiografic, înzestrată cu multe fotografii; 3 vol.**
2. *Transilvania, ambiții și sacrificii istorice 1631-1636*, Dealul Ștefăniței, 1968.
3. *Valahii din Moravia*. O pagină din viața românilor din extremitatea nordică a Carpaților Cehoslovaciei, Dealul Ștefăniței, 1969.
4. Philip Gybbs, *The Street of Adventure* (Strada Aventurii). **Traducere din limba engleză. Roman din viața ziariștilor englezi (londonezi).**
5. **Diferite cursuri litografiate: *Economie politică, Cooperație și legislație industrială* – ținute la facultățile unde a predat.**

MIHAI POP - PERSONALITATE MARCANTĂ A FOLCLORISTICII ROMÂNEȘTI ȘI DE REPUTAȚIE INTERNAȚIONALĂ

- O SUTĂ DE ANI DE LA NAȘTERE -

Pamfil BILȚIU

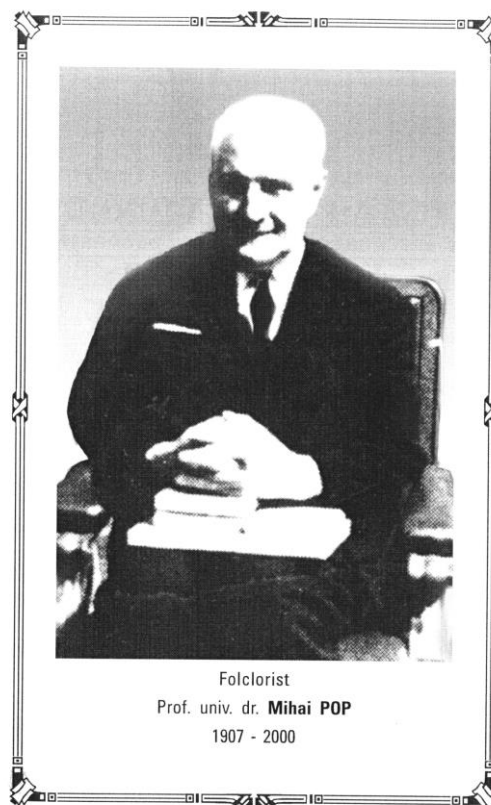
În folcloristica contemporană, **Mihai Pop** este un reper de bază. Activitatea sa, desfășurată constant, îmbracă aspecte multiple, legate de cercetarea culturii populare. Iese în evidență dascălul devotat profesiei al unui număr impresionant de generații de studenți, nu puțini devenindu-i discipoli. Merite importante a înscris ca un conducător de instituții de profil, dacă avem în vedere că a stat la cârma Institutului de Etnografie și Folclor între 1965-1975. Multă vreme a fost conducător de publicații periodice de specialitate.

Mai întâi, Mihai Pop a fost un îndrumător al cercetărilor de folclor pe făgașuri moderne, pe care le-a direcționat constant și cu competență, în acord cu realizările folcloristicii internaționale. Nu putem omite aportul însemnat adus în privința stimulării cercetărilor românești etnologice, la care se adaugă realizările sale pe linia propagării valorilor culturii noastre în lume.

Lectura studiilor sale ne dezvăluie nu numai metodelogul înarmat cu temeinice cunoștințe, ci și modul în care a știut jalona principalele direcții ale folcloristicii noastre din vremea în care a activat. Existau neajunsuri și goluri care trebuiau remediate grabnic. În studiul său *Problemele și perspectivele folcloristicii noastre* semnală lipsa corpusurilor de folclor, a cataloagelor tematice, a atlasului și a bibliografiei folclorului românesc, ceea ce situa România în urma folcloristicii altor popoare¹.

În calitate de director al Institutului de Etnografie și Folclor, a dus o adevărată bătălie pentru remedierea acestor neajunsuri. Sub conducerea sa, activitatea de cercetare s-a diversificat, devenind foarte cuprinzătoare, iar organizarea cercetărilor pe domenii tematice a deschis calea cataloagelor tematice și a corpusurilor de texte. Putem aminti: *Cântecul epic eroic, Tipologie și corpus de texte*, București, Editura Academiei, 1983, *Balada familială, Tipologie și corpus de texte*, București, Editura Minerva, 1981, de Al. Amuzulescu, *Colinda românească. The romanian colinda* de Monica Brătulescu, București, Editura Minerva, 1981, *Catalogul tipologic al legendelor românești* de Corneliu Bărbulescu, *La typologie bibliographique des facettes roumaines*, București, 1969, de Sabina Stroescu².

Jaloanele trasate de către Mihai Pop, prin intermediul studiilor sale, au vizat domenii multiple ale culturii populare, între care basmul popular căruia îi dă o atenție aparte, ca specie de vârf a creației populare. Capătă importanță, pe această linie, studiul *Metode noi în cercetarea structurii basmelor populare*. În acord cu orientările momentului din folcloristica internațională, Mihai Pop se dovedește adeptul cercetărilor structuraliste. Drept urmare, punctează problemele studierii structurale a folclorului, orientând cercetarea spre

¹ Articolul a apărut în „Revista de folclor”, nr. 1-2, 1956. V. Iordan Datcu, *Contribuții la etnologia românească*, București, Editura Universal Dalsi, 2004, p. 179.

² Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, Vol. I-II, București, „Saeculum”, I. O., 1998.

alcătuirea „unei gramatici” a literaturii orale, pe baza lingvisticii structuraliste a teoriei comunicațiilor, teoriei modelelor și semioticii³.

O altă direcție jalonată de către savantul român este cercetarea folclorului din perspectivă poetică. Este de importanță, pe această linie, studiul *Perspectiva în cercetarea poetică a folclorului românesc*. Mihai Pop consideră că „poezia populară nu poate fi înțeleasă fără datele pe care le oferă o bună cunoaștere etnografică a satului”. În opinia sa, poezia populară nu poate fi cercetată izolat, ci în sincretismul ei caracteristic în care se performează. „Poezia populară reprezintă o creație orală, colectivă - asociată prin sincretism - cu muzica, dansul, spectacolul, jocul dramatic. Într-un fenomen folcloric complex (joc, colindat) nu permit receptarea izolată, cu care suntem deprinși, în cazul poeziei culte⁴”.

Un alt jalon de bază, dintre cele trasate de către Mihai Pop, este legat de modul cum trebuie explorate obiceiurile tradiționale. În accepția etnologului, ele sunt acte de comunicare și nu concep studierea lor decât în contextul socio-cultural. Ele sunt, totodată, și manifestări sincretice, deoarece se exprimă și prin cântece, dansuri, poezie și acte mimice dramatice⁵.

În accepția etnologului, obiceiurile alcătuiesc un sistem, având două componente de bază, obiceiurile calendaristice și cele care marchează momentele importante din viața omului⁶.

Complexitatea obiceiurilor nu este examinată de către Mihai Pop din perspectiva istoriei religiilor, ori din cea a psihanalizei, ci din unghiul antropologiei culturale. În consecință, Mihai Pop nu reduce obiceiurile la arhetipuri și nu le raportează la riturile primare, la gândirea prelogică. Recunoscând ca o trăsătură definitorie evoluția obiceiurilor, Mihai Pop relevă fenomenul de deritualizare, schimbările ce au avut loc la nivelul repertoriului, al structurii poetice, observând că unele obiceiuri stăruie în actualitate doar prin caracterul lor ludic, spectacular, altele persistă doar ca imagini poetice, iar altele devin sărbători populare⁷.

Mihai Pop a înscris merite însemnate pe linia orientării cercetărilor de specialitate, cu accent pe cele de teren. Deși a fost de formație sociologică, provenind din școala sociologică a lui Dimitrie Gusti, nu a rămas tributار maestrului său. La Institutul de Etnografie și Folclor, pe care l-a condus, a alcătuit un colectiv de cercetări tematice, din perspectivă etnologică, sincretică și interdisciplinară a culturii populare, fiecare cercetător având bine delimitat domeniul de care se ocupa. Nu concepea ca folclorul să fie studiat unilateral, ci prin reprezentarea domeniilor de bază ale culturii populare: cultura materială și cultura spirituală. „Trebuie să ne debarasăm de tendința folcloristicii de a studia folclorul numai poetic, căci el nu este numai artă. Nu putem minimaliza importanța deosebită ce o prezintă obiceiurile pentru cercetare. Să ne gândim ce date importante ar obține cercetătorul preocupat cu studierea colindatului, să zicem extins la o zonă reprezentativă”, spunea la sesiunea ce a avut loc la Timișoara, în 1971.

Se recomandă ca cercetările în teren să se efectueze în formații complexe de către grupuri de specialiști, care să poată explora cât mai larg diversele aspecte ale culturii populare. Un exemplu ilustrativ ni l-a oferit prin cercetările complexe organizate în 1970 pe Valea Cosăului, din colectiv făcând parte și specialiști de la Institutul de Arheologie, Institutul de psihologie, Centrul de Fonetică și Dialectologie, Muzeul Satului, Arhivele Statului, din colectiv făcând parte în jur de patruzeci de cercetători, dintre care și unii locali. Prin organizarea acestor echipe, Mihai Pop a umplut un gol, care se simțea în cercetarea de specialitate a momentului.

Pentru a înarma cu un instrument de lucru pe cei din cercurile largi cu preocupări pe tărâmul folclorului, a publicat, în 1967, *Îndreptar pentru culegerea folclorului* care nu este destinat doar pentru amatori, date fiind multe dintre concepțiile sale expuse în lucrare. Cercetările complexe i-au stat în atenție.

Dr. doc. Mihai Pop (stânga) împreună cu Dr. A. Anderco și cu sora lui, Elena Anderco (Ieud, 1984)

³ Jordan Datcu, *Contribuții la etnologia românească*, op. cit., p. 179.

⁴ Mihai Pop, *Folclor românesc*, Vol. I, București, Editura „Grai și suflet - Cultura Națională”, 1998, p. 89.

⁵ Mihai Pop, *Obiceiuri tradiționale românești*, București, 1976, p. 25.

⁶ Ibid, p. 192.

⁷ Jordan Datcu, op. cit., p. 180.

„Cercetarea în teren implică nu numai o bună cunoaștere a informatorilor, ci și a mediului în care trăiesc, a colectivității pe care o reprezintă artistic. Se cere deci, pe lângă culegerea materialelor folclorice și a datelor asupra informatorilor, să culegem date în legătură cu istoria, viața economică, structura socială etc. a locurilor cercetate⁸”.

În efectuarea cercetărilor în teren, recomandă ca indispensabile metoda chestionarelor și cea a observației directe. „Astfel orientate cercetările, având la bază observația directă și chestionarele, ele caută să obțină din memoria oamenilor cât mai multe date asupra trecutului⁹”.

Investigațiile în teren pe care le recomandă erau cele „de adâncime” și preconiza să fie făcute „în timp și spațiu”, cu lărgirea planului de investigație. „Lărgirea planului de investigație este indicată, atât pentru verificarea informațiilor, cât și pentru a afla opinia colectivității sau a anumitor categorii ale ei în legătură cu diferite fapte sau fenomene studiate¹⁰”.

Mihai Pop a depus strădanii pe linia orientării pe făgașuri moderne a cercetărilor de specialitate, folosindu-se de multiple ocazii și mijloace: sesiuni de comunicări, simpozioane, mese rotunde, festivaluri legate de valorificarea culturii populare, fiind prezent în orice loc a fost invitat. La Institutul de folclor, sau acasă la dânsul, a purtat de multe ori discuții cu noi, cei care depuneam strădanii pe tărâmul folclorului. Nu putem omite articolele numeroase pe care le-a scris și care cuprindeau probleme metodologice, la care se adaugă interviurile pe care le-a dat diverselor publicații, apoi emisiunile de la radio și televizor. Numărul publicațiilor la care a colaborat a fost impresionant. Ne amintim de articolele publicate în „Măgazin istoric”, „Secolul XX”, „Orizont”, „Viața Românească”, „Informația Bucureștiului” etc.

Mihai Pop a fost pentru noi, cei mai apropiați, cercetătorul scăpărând de idei inedite și originale. Într-o discuție, care a avut loc între noi la locuința dascălului, ne spunea că „orice folclor are mai multe sau mai puține motive originale: 3, 4, 7, 12, dar folclorul românesc singur deține supremația, căci are 33 de motive originale”.

În opoziție cu susținătorii dispariției folclorului, susținea că „nu dezvoltarea industrială, nu civilizația ucide folclorul, ci nepăsarea cu care este tratat. Folclorul reînvie chiar în zonele supraindustrializate”.

La Congresul Internațional de Etnologie ținut la Paris, definiția dată de Mihai Pop culturii populare sau mai exact conceptului de cultură populară a stârnit, așa cum ne-a informat însuși profesorul, un mare interes, grație noutății, caracterului de sinteză a conceptului, veridicitatea și temeinicia lui. „Folclorul, în accepțiunea largă a cuvântului, în sensul de știință a culturii populare, de etnologie, cuprinde toate acele producții culturale, prin care omul se adresează semenilor lui, înăuntrul grupurilor sociale, în care trăiește sau înafara lor, prin care grupurile comunică între ele cu reprezentările forțelor naturii, deci cu reprezentările mitologice. Comunică, emite mesaje. Și pentru a emite mesaje are coduri: coduri prin care cel ce emite își poate încifra mesajul, iar cel ce recepționează îl poate descifra, dar el, acest om nu a ajuns niciodată să teoretizeze aceste coduri. Le cunoaște gramatica fără a o fi scris niciodată. Deci folclorul surprinde latura negramaticalizată a omului, iar cercetarea științifică folcloristică e, de fapt, elaborarea gramaticii diferitelor limbaje, prin care se face comunicarea (verbal, muzical, coregrafic, de comportament etc.)¹¹”.

În opinia dascălului, așa cum a afirmat la o masă rotundă, „folclorul face parte din marea cultură a națiunii. Poetul *Mioriței* e la fel de mare ca și Eminescu. Vom renunța la unul când vom renunța la celălalt”. La unul dintre simpozioane am notat o altă idee importantă care nu poate fi pusă la îndoială. „Orice cultură folclorică este un act de mediere, prin care omul din popor găsește soluții mediatore, care îl fac să se ridice peste confruntările cotidiene”.

În variantele de colind în care ni se narează complotul celor mai mulți ciobani față de cel „străinel”, Mihai Pop menționează: „că la baza conflictului stă opoziția dintre statutul actanților. Opoziția fundamentală se produce între cel mic și cei mari, între cei puternici - cel slab, între agresivitatea celor mulți, legați prin relație de rudenie, și cel străin, care poate fi străin de familie, străin de neam¹²”.

Potrivit opiniei lui Mihai Pop, folclorul este parte integrantă a patrimoniului cultural. „Poezia lui Eminescu sau Arghezi, Lucian Blaga sau Ion Barbu, opera lui Brâncuși - în adâncurile lor - dau soluții ar-

⁸ Mihai Pop, *Îndreptar pentru culegerea folclorului*, București, Casa creației populare, 1967, p. 54.

⁹ Ibid, p. 56.

¹⁰ Ibid, p. 58.

¹¹ Mihai Pop, *Conceptul de cultură populară*. Manuscris. Vezi și Mihai Pop, Pavel Ruxăndoiu, *Folclor literar românesc*, București, Editura didactică și pedagogică, 1976, p. 36-47.

¹² Sugestiile au fost comunicate la colocviul organizat de cercul de folclor al Universității Timișoara (noiembrie 1973). Vezi I. Chiș Șter, *Folclor și obiceiuri din localitatea Boiu Mare* (II), în „Studii și articole”, Vol. III, Baia Mare, 1981, p. 150.

hetipale marilor probleme ale omului, pe care le găsim de veacuri, în ceea ce numim creație folclorică”. Reiese cu limpezime că Mihai Pop a așezat cultura populară nu numai la baza mării noastre literaturi, ci și la baza artei noastre culte, de căpătâi.

La sesiunea de comunicări de la Sighetu Marmăției din 1973, Mihai Pop a șocat asistența cu originala și inedita sa părere despre rosturile jocurilor de măști, cărora le dă o cu totul altă interpretare. „În ceea ce privește jocurile cu măști poate că acestea nu se leagă de chestiuni foarte complicate, în legătură cu strămoșii. Ele pot fi pur și simplu niște jocuri, adică ceea ce au fost Saturnaliile romane, sfârșitul perioadei rituale și ceremoniale, perioadă grea pentru că nu-i ușor să trăiești în ceremonial. Dimpotrivă, uneori e mai greu să trăiești în acel plan superior sacral. Și pentru ca să ieși din acel plan și să intri din nou în cotidian ai nevoie să te dezlegi; jocurile cu măști sunt un fel de refulare. Prin ele te ascunzi în dosul măștii să poți face ce nu faci în cotidian. În acest fel, jocurile cu măști sunt, la sfârșitul perioadei rituale, un fel de purificare, permițându-ne să intrăm mai liberi în perioada nouă care vine¹³”. Prudent cum a fost cu afirmațiile, Mihai Pop trece această teorie sub semnul probabilității.

Mihai Pop a fost un veritabil ambasador al culturii românești peste hotare, aducându-și, pe linia propagării ei în lume, un aport însemnat. În 1971 a fost ales președintele Societății Internaționale de Etnologie. În această calitate, dar și în cea de participant la o serie de congrese internaționale sau de membru al unor foruri științifice internaționale (a fost membru al Societății Internaționale de Semiotică, al Societății Internaționale de Cercetare a Narațiunilor Populare, al Societății Americane de Științe Sociale¹⁴), a dus o adevărată luptă pentru promovarea marilor valori ale culturii populare românești în lume. Mihai Pop a avut, ca nimeni altul, un simț deosebit al relațiilor cu cercetătorii etnologi din străinătate, pe care i-a atras către cultura noastră populară, îndeosebi asupra celei maramureșene.

În scopul popularizării culturii populare românești peste hotare, a publicat un număr impresionant de studii într-o serie de publicații străine și în limbi de circulație, dintre care amintim *Laografia* (Atena), *Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae* (Ungaria), *Fabula* (Germania), *Deutsches Jahrbuch für Volkskunde* (Germania)¹⁵. Mihai Pop a fost și profesor consultant și a predat cursuri de folclor în Statele Unite și alte țări, propagând valorile folclorului românesc și în această calitate.

Dascălul etnolog a rămas neșters din memoria noastră, a celor care l-au cunoscut, ca om care ne-a cucerit cu personalitatea sa. Ori de câte ori îl asaltam, noi cei mai tineri, ne primea cu aceeași dragoste și bucurie, manifestând o omenie rar întâlnită. Cel mai plastic și mai sugestiv portret îl datorăm unui fost coleg sighetean cu care a colaborat la „Graiul Maramureșului” apărut la Sighet în 1932. „Înalt, solid, cu privire limpede și directă, cu pas sigur și apăsător, te cucerește prin simplitate și modestie. Avându-l în față, ești cuprins de sentimentul docilității. Rapid capeți convingerea că e cuviincios și că trebuie să-l ascuți. S-a născut anume ca să fie profesor, un mare profesor, dar nu temut, ci iubit. Omul acesta cu temperament molcom, îți inspiră o infinită încredere în virtuțile nepieritoare ale poporului român¹⁶”.

Un episod al vieții sale, consumat încă pe când era elev ne dă și mai mult măsura personalității sale și ne conturează mai bine pe cel care a fost Mihai Pop. Cu prilejul bacalaureatului susținut la Liceul Dragoș Vodă din Sighet, în urma rezultatelor deosebite obținute la învățătură i s-a acordat, drept recompensă, un ceas de aur. L-a refuzat foarte politicos, cerând să fie dăruit celui mai sărac dintre colegi¹⁷.

Prin activitatea sa de mare importanță, din multe puncte de vedere, Mihai Pop rămâne un reper de bază al folcloristicii românești și universale.

¹³ *Anul Nou, lectura unui discurs ceremonial*, în „Folclor românesc”, Vol. II, Op. cit., p. 297.

¹⁴ Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, Vol. I, Op. cit., p. 297.

¹⁵ „Folclor literar românesc”, Vol I, op. cit., p. 207-266.

¹⁶ Ion Berinde, *Mihai Pop*, Cuvântare cu prilejul sărbătoririi lui Mihai Pop la 80 de ani, 1987.

¹⁷ Ibid.

CAIETUL BIOBIBLIOGRAFIC ANIVERSAR MIHAI POP -100

Adrian POP

Sfârșitul anului 2007 aduce, la 18 noiembrie, o dată care înseamnă ziua de naștere, cu un secol în urmă, a unuia dintre cei mai de seamă oameni de cultură pe care i-a dat Maramureșul.

Folclorist, etnolog, cercetător de renume mondial al culturilor sud-est europene, laureat al premiului Herder (1967), membru de onoare al Academiei Române (2000), profesorul univ. dr. Mihai Pop provenea dintr-o străveche familie de nemeși maramureșeni, iar tatăl său a fost preot greco-catolic.

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare a marcat acest eveniment prin realizarea unui caiet biobibliografic aniversar, **Mihai Pop – 100**, în cadrul Serviciului de Informare Bibliografică și Documentară de către **Ana-Maria Brezovszki, Ana Grigor și Florina Vanciu**. Lucrarea aparține seriei *Personalități maramureșene. Aniversări*, inițiată de Laura Temian.

Caietul biobibliografic cuprinde patru capitole distincte ca tematică și structură:

- A. Repere biografice
- B. Bibliografia operei
- C. Referințe critice
- D. Iconografie

Primul capitol prezintă studiile școlare și universitare încununate cu titlul de doctor docent în științe filologice, cariera didactică împletită cu o prodigioasă activitate științifică și de cercetare, toate acestea reflectate de o intensă și consecventă activitate publicistică. De asemenea, sunt marcate distincțiile de care s-a bucurat în timpul vieții, culminând cu premiul Herder și alegerea sa ca membru de onoare al Academiei Române (în ultimul an de viață).

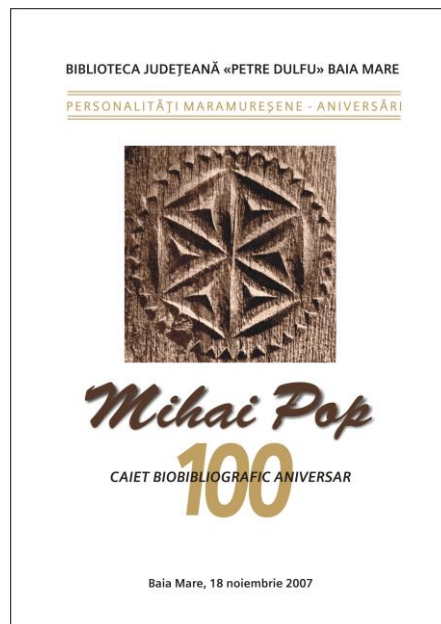
Capitolul al doilea este cel mai consistent și reunește :

- Volume: 3 titluri, însoțite de referințe critice;
- Volume în colaborare: 2 titluri, însoțite de referințe critice;
- Volume traduse: 4 - din literatura cehă;
- Volume îngrijite, prefațate și/sau postfațate: 45;
- Studii și articole:
  - a) în volume: 15;
  - b) în periodice: 105;
- Recenzii: 5;
- Interviuri: 26.

Capitolul al treilea cuprinde referințe critice, atât în *Școala lui Mihai Pop* - Volum dedicat profesorului Mihai Pop la cea de-a 90-a aniversare, ediție apărută la Râmnicu Vâlcea, în 1997 și îngrijită de Gh. Deaconu și Ioan St. Lazăr, cât și în volumele unor nume prestigioase ale etnologiei românești și internaționale (Gh. Vrabie, Romulus Vulcănescu, Adrian Fochi, H. H. Stahl, Dimitrie Gusti, Mihai Coman, Claude Karnooh, Gail Klingman, Pamfil Bilțiu, Georgeta Corniță, Vasile Latiș etc.). De asemenea, un număr impresionant de referințe critice întâlnim în periodice, multe dintre acestea fiind maramureșene.

Ultima parte cuprinde iconografia, cu 18 trimiteri, în special din cărțile sau publicațiile apărute în Maramureș.

Lucrarea la care am făcut referire în rândurile anterioare este utilă atât pentru cercetătorii folclorului autohton, cât și ca punct de pornire pentru posibii biografi ai venerabilului profesor Mihai Pop.

ARTA CENTAURULUI

Gheorghe Chivu

95 de ani de la naștere

Angela-Monica JUCAN

„Hieroglifa prin care este înscris [Centaurul] în cercul zodiacal se mulțumește să evoce săgeata orientată în sus, într-un unghi învecinat cu 45°, și tăiată de o linie perpendiculară pe punctul său median. Se degajă simbolică unei mișcări care pleacă dintr-un centru și se îndepărtează de el, a unui elan de expansiune în direcția ascendentă, reținută însă de greutatea liniei care întretaie săgeata. / În cele două linii care se întretaie ghicim imediat natura *dublă* a semnului, evocată de altfel și de corpul mixt al centaurului, pe jumătate cal, pe jumătate om. Cele patru copite se sprijină pe sol, de unde, precum Anteu, centaurul își trage forța originală; dar în același timp capul i se înalță către cer, iar săgeata e orientată spre stele. Și putem adăuga că, pentru om, calul este ceea ce e, pentru săgeată, arcul. Într-adevăr, partea animalică reprezentată de cal simbolizează forța instinctivă pusă în slujba omului care o folosește într-un scop elevat: centaurul este cea mai frumoasă imagine a transmutării valorilor, a *sublimării*, a trecerii de la uman la suprauman¹.”

Într-un alt număr al revistei noastre, încercăm o demonstrație - făcută în urma consultării unor documente oficiale - a faptului că Gheorghe Chivu s-a născut, așa cum e consemnat în certificatul lui de naștere, la 2 decembrie 1912 (zodia Săgetător) și nu la 15 iulie 1914 (zodia Racului), cum (cel puțin în a doua jumătate a vieții - în perioada lui sigheteană) a susținut artistul.

Fără a amplifica prea mult argumentația noastră, reiterăm, pe suportul documentelor neoficiale, de data aceasta, ideea că Gheorghe Chivu împlinește, spre sfârșitul acestui an, 95 de ani (din care, 21 petrecuți, deja, în eternitate).

Documentele neoficiale - cele fără sigilii ale autorităților - sunt lucrarea artistică a pictorului-poet. Ele sunt repere tot atât de sigure, am îndrăzni să afirmăm, ale unui creator din zodia Săgetător. Pentru că ansamblul creației lui Gheorghe Chivu aparține, fără niciun dubiu, Centaurului.

„Cutează, omule, și fii vrăjitor”.

PICTURA

Pictura lui Gheorghe Chivu este rezultatul unei gândiri nobil-echine. Aici e multă libertate (contururi neobișnuite în lumea naturală), împreună cu multă intransigență (drumuri, râuri, diguri, elemente vestimentare sau anatomice etc. trase, parcă, cu rigla). Aici, în pictură, sunt, de asemenea, ascunzișurile Pelionului². Aici se concentrează esența bine camuflată în aparență³. O pictură, de exemplu, este intitulată *Ceasul*, dar cu greu poți descoperi ceasul - mic, în spatele unei fructiere înalte, dominate, paradoxal, la rândul ei, de niște flori pictate pe fundal. Elementul secundar devine magistral. Și esența nu o constituie nici „ceasul”, nici „fructiera”, nici „florile”. Esența e *trecerea*. Perisabilul (atât „frumosul”, cât și „utilul”: florile, fructele, obiectele) pândit de timp (ceasul „ascuns”). Altă lucrare plastică se numește *Scaun la mansardă*. Și, bineînțeles, nu există niciun element-soluție al unei mansarde. Să o evoce, însă, da, reușește pe deplin pictura. Mansarda este un cuib. Un adăpost construit nici, absolut, în cer, nici, direct, pe pământ. Un concentrat protectiv terestru-uranic. O locuință plasată, oarecum, interplanetar. Imediat după acoperișul ei începe cosmo-

¹ André Barbault, *Zodiacul*, București, Humanitas, 1995, p. 386.

² „Chiron s-a născut [...] din dragostea lui Saturn (sub forma unui armăsar) cu o nimfă oceanidă, Filira [Philyra], fiica lui Thetis; ea a fost atât de dezolată de faptul că dăduse naștere unui monstru, încât, la rugămintea ei, zeii au transformat-o în tei. Centaurul a crescut și s-a retras într-o peșteră la poalele muntelui Pelion, în Tesalia” (ibid., p. 391).

³ „Se poate spune că accederea lui Chiron la onorurile cerești reprezintă, pentru Hercule, o eliberare spirituală. De atunci înainte, admirația pentru stăpânul lui va putea să fie deplină, fiind detașată de monstruosul «înveliș material»” (ibid., p. 392).

sul, unde totul e definitiv și totul e în mișcare. Gheorghe Chivu face să se vadă, însă, numai complementul mișcării: scaunul – indicator al aspectului sedentar - și nici acesta nedistingându-se prea bine. Dar, în fața lui, pe o nevăzută masă, sunt sugestii ale interiorizării (asimilare, încorporare): un fruct și ale exteriorizării (euforie și radiație): o băutură dublu semnalată prin recipientele ei (o sticlă și un pahar – amândouă cupe -: baraj, izolare, dar și cuprindere). Consistența și volatilitatea. Între scaun și sticlă, este o carte voluminoasă, deschisă pe la primele ei pagini. Cunoașterea (asimilare superioară) abia începe. Și suntem la mansardă. Adică aproape în cer. Și alcoolul⁴ e gata să umple atmosfera. Imaginația își poate lua zborul. Înțeleptul și înțelegătorul Chiron.

Drumurile pictate de Gheorghe Chivu par piste de întins galop și pornesc, aproape totdeauna, din partea de jos a ramei tabloului. Ele sugerează puncte de plecare (de eliberare⁵) și nu locuri de sosire (de fixare). Se poate descoperi, în aceste drumuri, și o cursă tragică, de-o viață întreagă, a artistului prea puțin înțeles, spre *celălalt* – care, însă, nu-i niciodată, să-l aștepte, în vreo zare oricât de îndepărtată. „*Eu eram lângă voi și nu m-ați cunoscut, nu m-ați chemat*” – explică, liric, Chivu, în manieră hristic-parabolică, în poezia *Iertare*. În afară de aceasta, drumurile lui Chivu nu sunt circulate. Ele sunt mai mult de-atât: sunt niște căi posibile. Admirat, centaurul nu e, totuși, dorit. Din cauza jumătății sale de cal. Din cauza deosebirii, a excepționalului ființei sale, a ieșirii din rând. Asemenea lui Chiron, locul de liniște al artistului este pe firmament⁶. „*Voi sta de lume departe, / De grijile lumii deșarte, / Ca-n vânt răsfoită de nimeni o carte*”. Traseele lumii acesteia rămân geo-metrii. Ieșită dintr-un calcul al spațiului și al formelor, cubistă, pictura Săgetătorului Gheorghe Chivu semnifică, pe de altă parte, un instinct de dominare și control.

Dorința de stăpânire se vede mai ales în picturile lui Chivu care au ca subiect floarea. Ordinul, familia sau specia (identitatea) florilor sunt, de cele mai multe ori, neclare. Prea puțin individualizate, florile acestui pictor sunt subordonate total esteticului. De regulă, ele sunt „flori rupte”, „flori tăiate”⁷ – traumatizate, rănite și răpite spațiului lor natural, dar descătuseate (având partea de fixație – rădăcina - amputată și fiind oferite altui orizont). Totuși, emanciparea lor este sub control, pentru că vaza - cupă, și ea (semn și al închiderii artistului în propriu-i interior) - este nelipsită din acest tip de compoziție. Vaza înlocuiește, în diluție, solul grădinii susținând, artificial, viața florii. Frumusețea – trebuie să înțelegem de aici – este obligatorie. Dar și sacrificială. „Chiron este simbolul inițiatului, care a învins natura sa inferioară (personalitatea sa)”⁸.

Formele, în general, ca și volumele, sunt realizate mai mult din linii îmbinate în colțuri, însă, deși această rezolvare picturală angulară a reprezentării indică un creator preocupat de precizare, „precizările” lui Gheorghe Chivu nu sunt din lumea noastră, concretă. Ci din una proprie hieraticului.

Indiferent cum pictează Chivu arborii, elementul lor de constanță este coroana – nu de frunze (care, *căzătoare*, îi vor inunda poezia), ci de crengi, crengi evidențiate, uneori, în tehnică „radiografică”. Ramurile sunt, de obicei, tubulare, cu capetele ascunse în frunzișul nedetaliat reprezentat, ceea ce se traduce: intensă viață lăuntrică și impulsivitate neexteriorizată, mascată într-o atitudine prevenitoare. Centaur pursânge.

Culoarea nu este niciodată dulce, necum dulceagă. Ea are chiar un gust amarui. Lîmpede, însă, culoarea lui Chivu este extrasă din flacoanele lui Chiron⁹. Privirea picturilor lui Gheorghe

⁴ Gheorghe Chivu, în viața lui cotidiană, n-a băut și n-a fumat. Imaginația lui vine din luciditate. Zodie de foc (definită de incandescența minții) și, totuși, cumpătată (rațională, rece): Săgetătorul.

⁵ „Dinamism orientat spre nemărginire, într-acolo ne conduce săgeata” (ibid., p. 387).

⁶ „Hercules [...] avea să-l ucidă mai târziu [pe Chiron] printr-o fatală neîndemânare [nimerindu-l, din greșală, în genunchi, cu o săgeată otrăvită]. Cu toate că a fost îngrijit de Heracles, și că moștenise nemurirea de la tatăl său (Saturn), Chiron suferea groaznic de pe urma veninului Hidrei [din Lerna]; a implorat, deci, de la Jupiter, puțința de a muri. Împlinindu-i-se dorința, a fost ridicat la cer și formează constelația Săgetătorului” (Ibid., p. 391-392).

⁷ „Ideograma sa îl reprezintă [pe Chiron] cu o ramură stilizată în mâna stângă, indicând puterea asupra naturii și vindecarea prin plante” (Dan Ciupercă, *Astrologia în noua eră*. Manual de astrologie modernă, București, Safire, 1994, p. 122).

⁸ Ibid., p. 122.

⁹ De la poalele muntelui Pelion, Chiron „vâna cu Diana în păduri și era pasionat de astronomie și botanică, devenind mai ales expert în plante medicinale. Acest lucru, ca și numele lui care evocă dibăcia manuală, îndreptățește legenda ce face din el educatorul multor eroi, ca Iason (în grecește: a vindeca), pentru care a întocmit calendarul Argonauților,

Chivu nu produce încântare (ieftină) ci formidabilă bucurie. Lucrările plastice ale acestui pictor vin totdeauna cu o surpriză. Nu numai în imaginație, ci chiar vizibil, pe pânză, lumea se dovedește a avea un potențial ideal. Nu e o realitate. Dar e o tonică speranță. Pe drept cuvânt, zugrăvelile acestui artist sunt opere de leac.

„Ce animal superb era calul și civilizat”.

POEZIA

„Și ca din vis, aeve, cu mersu-i de centaur, / Ierbos i-apare-n cale un munte de bărbat”.

Poezia lui Gheorghe Chivu e imaginată și întreținută de jumătatea-om a Centaurului, în asociere cu Pegas. „Luai cu mine arc, săgeți,- armura / Iubirilor, pornit să cat minunea; / Am prins acolo-n cuib numai căldura / În care a sălășluit sălbăticiunea”.

În paralel cu pictura care nu și-a plecat linia supraomenesc-modernistă în fața gustului vremii comuniste, poezia lui Chivu, deși începuse prin a fi avangardistă, își păstrează caracterul modern, dar acesta devine un modern (omenesc-) moderat. În cele mai fanteziste din versurile ei, poezia lui Chivu este *umanistă*, în timp ce pictura, fără a fi „realistă”, lasă o impresie de strictețe. Prima e produsul *pasiunii* (poezia i-a fost, lui Chivu, hobby, nu „meserie”) *omului* din Centaur, a doua – al harului consolidat și desăvârșit prin studii – din care, cealaltă făptură a centaurului n-a cedat nimic. „Chiron este un simbol al interogației umane în fața problemelor vieții și morții, a relațiilor de la cauză la efect și a disproporției uluitoare care poate să existe între ele. Sensul ascuns ce trebuie atribuit semnului poate, așadar, să se rezume la dureroasa experiență de *căutare a analogiilor*. Este una din primele atitudini științifice!¹⁰”. (Toată lumea a putut constata că Gheorghe Chivu a avut și vocație pedagogică, adăugând, însă, vocației, știința didactică.)

Vârful săgeții Arcașului Chivu e înmuiat în apa izvorului Hippocrene și urmărește tocmai Empireul. Poezia lui Gheorghe Chivu este făcută de omul care țintește spre Cer. Același Centaur. Înaripat, însă. Și, în vers, nu e nicio urmă de colț; aici totul e lin și blând onduleu. Linia nu mai e riguroasă, ci liber curgătoare. Chiron, în tendința lui umană, se simte bine supus în fața măreției Lumii lui Dumnezeu¹¹. Ceea ce, în pictură, era supraputere, în poezie întrece în catifelare balsamică (tot de-a lui Chiron) și mătase.

În poemele lui Gheorghe Chivu totul aspiră spre Cer. „Orizontul s-a ridicat năvălăș în picioare”. „Arată-mi numele fluviilor în vaporii de sus”. Poetul cu „fruntea în soare” înalță, lumii și Cerului, omului și lui Dumnezeu, versuri. „Iată-mă azi la țarmii mei pontici, / Față în față cu apriga mare, / Cu înspăimântătoarea, copleșitoarea ei frumusețe, / Opunându-i neostenitului ei ritm / Suitorii mei iambi, hotărâtele mele trohee”.

Aromată și, în același timp, tămăduitoare, poezia lui Gheorghe Chivu, ca și pictura lui, poartă, foarte clară, gravura nativului celei de-a noua zodii. Un om-miracol. Un Săgetător. Un centaur. Cum nici nu mai există. Deci, veritabil.

„Toate în flacără să le preschimb, / După fantastica formă a inimii mele”.

Enea, navigator încercat, Esculap, medic model, Nestor, Teseu, Ahile, Ulise, Castor și Pollux, și chiar Hercule [...]” (André Barbault, lucr. cit., p. 391).

¹⁰ André Barbault, *Zodiacul*, p. 392.

¹¹ Omitem să luăm în discuție aici gândirea încă politeistă a mitologiei căreia-i aparține centaurul.

... FUGIT IRREPARABILE TEMPUS...

- Vasile Grigore Latiș -

(28 oct. 1933 – 29 aug. 2007)

Adrian POP

Îi iubea pe clasici și pe romantici cu egală măsură, dar se dăruia și urmașilor lui Walt Whitman printre fire de iarbă, cei care puteau înnoda speranța în trifoaie de noroc..., îi admira pe oamenii Renașterii și pe cei ai secolului Luminilor... Nu uita nicicând să amintească risipa subtilă a homericului ascuns iliadesc, nici erorile profeticului infern dantesc. Se lupta cu tragediile răpusului Hamlet și încerca să învie mefistofelicul faustian dincolo de parabola lui Goethe...

Devenea, fără ezitări, ca un respectuos esenian contemporan - între convertirea lui Saul din Tars până la revelația lui Marin Preda - explicând nemuritoarea expresie „Dacă dragoste nu e, nimic nu e”, sub ochii uimiți ai celor cărora le vorbea - *cel mai iubit dintre pământeni*...

L-am văzut zâmbind caduc în timp ce vorbea despre avarul lui Molière, zbuciumat de ispitirea mefistofelică a lui Faust, vulcanic explicând tragediile homericului conflict troian, transfigurat de analogia dintre Platon și Aristotel... o permanentă zbatere între nevăzutul intuit și cotidianul rămas la stadiul de himeră... mereu simțit, rareori asumat...

Adept al zicerii biblice - „cel care se simte fără greșală să ridice piatra” - a urmat un destin binecuvântat. Înainte de toate a fost un gânditor... nu un filosof... A reușit să rămână în ceea ce noi numim *conștiință* prin însăși puterea sa de a forma gândiri, izvorâte dintr-o minte despuată de prejudecăți... A

format oameni, nu clișee... Era mereu același, profund, senin și detașat de toate...

A fost, în egală măsură, poet, păstor (de cugete) și maestru (al cuvintelor), editor al cărților de valoare, căutător de Frumos și Bine! De la cărțile sale rânduite spre cercetarea tuturor putem doar a reînvia istoria civilizației românești cu deschidere spre universalitate... fără teama că ne-am putea rătăci în labirinturile sale...

Prieten al tuturor, Poetul a risipit cuvintele ca pe niște torțe luminătoare ale salvării prin artă... Vedea, iluminat, că la ieșirea din peștera întunecată a celui ținut în cătușele restrictive ale necunoașterii, poezia nu mai stă în lanțuri, ci erupe ca un vulcan...

Maestru al învățăcelilor, Profesorul „a ars” etapele obișnuitei „sorbiri” a literaturii universale, rostind inimitabil troheii, iambii și psalmii unui timp apus; le-a redat tuturor printr-o tehnică rostitoare și un joc de scenă ieșite din comun - aproape mereu în limba lor de origine... stârnind elogi și pasiuni...

Plecat în munți, a rescris Miorița din zorii Maramureșului în vorbe cântătoare... dincolo de păstori și alături - zi de zi - cu ei... Mereu egal cu sine, i-a surprins adesea pe cei din jur revenind la condiția de cioban care paște oile, le îngrijește și ajunge să respecte toate tradițiile într-o suire transcendentă...

Avea o voce gravă, cu inflexiuni nobile, de muzică studiată și grai limpezit... când le vorbea studenților despre marii artiști

ai antichității sau despre creatorii unui sistem de gândire universal, valabil până în zilele noastre, când pune bazele unei ipotetice „academii socratice”, însă reușea să treacă într-un alt registru fonic - „mult mai înalt și mult mai senin” - când îi aducea împreună pe Schiller, Goethe, Dante, Michelangelo, Leonardo, Mozart, Verdi, Beethoven, Bach sau Wagner într-un magic creuzet al sincronismului antic din care rezulta sinteza perfectă a unui spirit creator (era tot muzicalitate și vers rostitor)... o recreere a tărâmului primordial, în care, discret, a pătruns și nu l-a mai părăsit...

Cât despre privirea sa... aceasta depășea un paradox pe care, cu sărace cuvinte, l-am putea numi *déjà-vu*... îl regăseam și-n versurile lui Cervantes (visătorul *Don Quijote*), în cadre de filme yankee (stop-cadru pe rictusul genialului Anthony Hopkins în *Tăcerea mieilor*) ori îl vedeam pe el însuși - transfigurat în celebra-i rostire către Diotima...

Un Om al Renașterii transferat, paradoxal, în aceste vremuri, o *rara avis* (latinească sintagmă ce spune doar că el este și va rămâne un excepțional produs al acestor locuri), cel care ar fi putut face o carieră de dascăl în marile universități ale lumii.

Avea charisma unică de a-și fascina auditorii, cum poate doar Eliade și Culianu au reușit să facă în cel mai elitist mediu universitar de dincolo de Atlantic.

Vasile Latiș a ales să rămână aici, să nu uite de monahul N. Steinhardt din restriștea Rohiei, de Grigore Leșe cu horile înnodate în grumaz sau de bivoli pășcuți prin „pampasul” Cufoaiei natale...

Și-a iubit mama cu acea odihnă rostitoare care izvorăște numai și numai din prisma casei părintești, iar vindecare nu se mai află pe veci...

Plecat să-și întregească imensa-i sete de cunoaștere, undeva la granița Câmpiilor Elizee cu tărâmul fiilor născuți din „pânțec

femeiesc”, ori plătind tribut luntrașului Charon, cel despre care facem vorbire și-a învins condiția umană prin însăși menirea sa pământeană de la care nu a abdicat nicicând...

Vorbea cu o ușurință care sfida mai mereu retorica clasică (des practică în vremurile noastre de oratorii demagogi), spunându-și, modest, doar punctul de vedere asupra subiectului în cauză... Era omniprezent, deși nimeni nu a știut vreodată cum reușea asta pentru că nu refuza, principial, nicio invitație la un eveniment cultural!

Memoria afectivă îl readuce în privire același... El este Dincolo... însă, la urma urmelor, ce înseamnă moartea?! Doar un prag... de care, uneori, nu ne lovim decât cu creștetul... și revenim mereu, totdeauna alții și totuși, aceiași...

Și dacă e adevărat că timpul le așază pe toate în matca lor firească, atunci vergiliana rostire din titlu nu face decât să ne reamintească proverbiala sa înțelepciune ce ne avertizează asupra timpului nostru... cel pe care trebuie să nu îl înșelăm, aici, în acest plan...

FESTIVALUL ȘANSELOR TALE

Natalia RUS

În perioada 5–10 noiembrie 2007 a avut loc la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare „Festivalul Șanselor Tale. Săptămâna educației permanente”, instituția noastră fiind partener regional și implicând, la rândul-i, alte biblioteci din județul Maramureș.

Promotor și coordonator este Institutul de Cooperare Internațională al Asociației Universităților Populare Germane, organizație ce a sprijinit și finanțat în ultimii 13 ani dezvoltarea și modernizarea Educației Adulților din România la standarde europene.

Festivalul de anul acesta s-a desfășurat sub sloganul: „EDUCAȚIA - EGALITATE DE ȘANSE” și s-a urmărit încurajarea participării pe tot parcursul vieții la actul de învățare, promovarea oportunităților de învățare în vederea dezvoltării personale a individului și a integrării socio-profesionale, promovarea parteneriatelor și a cooperării pentru susținerea procesului de educație continuă, transfer de bune practici la nivel național și european, lobby pentru cunoașterea și susținerea educației adulților de către autoritățile locale și naționale.

În cadrul **Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”** s-au desfășurat activitățile:

- Dezbateri: *Jurnalismul: „Fantezie, investigație și atitudine”*. Cadrul normativ și etic al jurnalistului. Au participat reprezentanți media și studenți ai Universității de Nord și ai Universității „Vasile Goldiș” - secțiile de jurnalistică.

- Expoziție de carte: *Schimbări în Europa - schimbări în mass media. Cultura media*.

- Vernisaj: *Expoziția de calligrafie a artistului sud coreean Ji Won Park Yangjun*. Sub egida Ambasadei Republicii Coreea, expoziția a fost realizată, în Salonul artelor al Bibliotecii Județene, în colaborare cu Centrul Cultural Coreean din Cluj-Napoca și revista „Cetatea culturală”.

- Lansare de carte: *Voices of contemporary poets. Selection and English version by Dan Brudașcu*, Cluj-Napoca, Romanian SEDAN Publishing House, 2007.

- Rolul enciclopediilor în educația permanentă. De la „mica” enciclopedie la enciclopedia electronică - via internet - de vorbă cu elevi ai claselor primare veniți în vizită la bibliotecă.

- Expoziția: *Enciclopediile universale ale mileniului II destinate copiilor și adolescenților*.

În participarea la „Festivalul Șanselor Tale” au fost implicate încă patru biblioteci - orașenești și comunale. Astfel, la **Biblioteca Orașenească din Vișeu de Sus** s-au organizat manifestările culturale:

- Dezbateri pe tema: *Pagini din istoria antică și medievală în viziunea artistului plastic* - într-o oră deschisă ținută de profesorul de desen Alexandru Szabo.

- Expoziție: *Albumul de artă în colecțiile Bibliotecii Orașenești Vișeu de Sus*.

- Lansare de carte: *Noncopilăria și maturitatea postmortem (o zonă, o epocă, un destin)*, autor Lupu Petrovan.

Biblioteca comunală din Rozavlea și-a înscris în program o dezbateri pe marginea compunerilor realizate de elevii claselor a VIII-a cu tema: *Satul natal - trecut, prezent și viitor* și expoziția de carte: *Lumea satului - motiv de inspirație în literatura română*.

La **Mireșu Mare** a avut loc activitatea *Lectura elevilor - obligatorie, suplimentară, de plăcere* - masă rotundă cu participarea învățătorilor, profesorilor de limba și literatura română, a elevilor, completată cu un medalion și o vitrină de carte cu tema: *Repere maramureșene în literatura română: Ion Pop*.

Biblioteca Orașenească din Baia Sprie a realizat, în colaborare cu Grupul Școlar „Transport Auto – C.D.I.”, o dezbateri pe tema: *Formarea profesională continuă - între necesitate și legalitate* și o expunere despre *Lecturile esențiale - elemente definitorii în cultivarea și desăvârșirea personalității și a perfecționării profesionale*.

ORIGINEA CALIGRAFIEI*

Youngsuk PARK

Nu există o dată precisă în istoria chino-coreeană. Legenda spune că, în timpul domniei Împăratului Galben, o persoană numită Cang Jie a inventat limba chineză. Caligrafia a apărut după inventarea limbii. Putem data această invenție cu 4600 de ani în urmă. Ceea ce este interesant este faptul că descoperirile arheologice de după nașterea noii Chine au confirmat că în partea de Est limba a apărut cu 4500 de ani în urmă. Prin urmare, caligrafia a intrat atunci în faza ei embrionară.

Această pictură sau desen este alcătuită din trei părți: partea superioară, de mijloc și de jos. Partea superioară este un soare rotund. Sub el este o lună. Un munte înalt cu cinci vârfuri este la bază. Unii specialiști consideră că acesta ar reprezenta originea lui Dan („răsăritul soarelui”), cu soarele deasupra unui nor (sau poate deasupra lunii la asfințit), pe vârful unui munte. Același desen apare în inscripții pe oasele sau carapacea unei broaște țestoase, pe vechi vase de

bronz, în sigilii mai mici și în manuscrisele obișnuite de mai târziu. Originea desenului respectiv este pictura. Din punctul de vedere al caligrafiei, am putea considera soarele din desen la fel de rotund ca un cerc. Luna seamănă puțin cu un val. Muntele este desenat cu pensula, sugerând putere. Formele lunii și ale muntelui sunt bine proporționate pe stânga și dreapta, sugerând ideea de echilibru. Dispunerea este redusă sus și mai mare la bază. Partea de sus e rotundă, cea de jos lată. Aceasta sugerează ideea de statornicie. În ce privește caligrafia, litera este bine scrisă sub raportul tehnicii, structurii și prezentării. Are un puternic simț ritmic.

În Coreea, ca și în China și Japonia, caligrafia a fost de mult timp considerată o formă de artă. Caligrafia

Instantaneu de la vernisaj. De la stânga la dreapta: Georgeta Corniță, Youngsuk Park, Dan Brudașcu, Vasile Leschian.

este o artă ce datează de la începuturile istoriei și este practică pe scară largă până azi pe întreg cuprinsul Orientului Îndepărtat. Caligrafia coreeană provine din forma scrisă a scrierii chineze în care fiecare literă e formată dintr-un număr de semne de diferite forme, înscrise într-un pătrat imaginar. Și este concepută pentru a transmite un sens special. Totuși, nu e nevoie să cunoști literele

* Cuvântul rostit de **prof. Youngsuk PARK** – șefa Centrului Cultural Coreean din Cluj-Napoca – la vernisajul Expoziției de artă caligrafică a artistului sud coreean Ji Won Park Yangjun, deschisă la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” în perioada 8-22 noiembrie 2007 și realizată în colaborare cu redacția revistei „Cetatea culturală”. Versiunea românească a expunerii a fost realizată de prof. univ. dr. Dan Brudașcu – redactor-șef al revistei „Cetatea culturală”.

chinezești pentru a-i aprecia frumusețea. Pentru că, în esență, caligrafia este o artă abstractă. Trebuie să vedem în ea contrastul dintre alb și negru, armonia sau buna dispoziție. Spațiul alb își are sensul său, la fel ca și cel negru. Coreenii au folosit în scris caracterele chinezești până în jurul secolului al II-lea d.Hr., începând cu perioada celor Trei Regate, când literatura chineză a fost predată în universitățile regale și în instituțiile de învățământ superior conduse de stat. Alfabetul coreean Hangul a fost inventat în 1446, totuși caligrafii clasici coreeni au scris mai degrabă în chineză decât în coreeană până relativ târziu. Cărturarii coreeni clasici au practicat caligrafia ca o formă esențială a pregătirii lor, cu scopul de a deveni oameni respectați pentru inteligența și priceperea lor. În rândul claselor sociale ale vechii Corei, arta a fost percepută ca un proces necesar al disciplinei mentale pentru un om cultivat. Funcția practică a caligrafiei ca scriere de mână sau mijloc de comunicare a fost deseori umbră de implicațiile filozofice atribuite actului executării ei. Inspirația de bază a caligrafiei ca și a tuturor celorlalte arte ce-au înflorit în vechea Coree este natura. Cărturarii coreeni au încercat să înțeleagă legile naturii și să devină una cu natura. Fiecare linie, fiecare punct sau spațiu din caligrafie sugerează forma unui obiect din natură, așa încât fiecare linie a unei lucrări de caligrafie trebuie făcută să exprime viața, așa cum fiecare rămurea a unui copac este vie. Acest semn al vieții, existența energiei vieții este însă și trăsătura caligrafiei ce distinge liniile ei de cele ale unei lumi mecanice sau imitate. Pictura coreeană pe teme literare este considerată o extensie a caligrafiei bazată pe aceeași disciplină sub aspectul vitalității, ritmului și economiei de linii. O lucrare de caligrafie se atârna pe perete și se admiră, fiecare linie fiind apreciată pentru attributele ei, cerneala pentru tonul ei, iar întreaga compoziție pentru puterea, individualitatea, vitalitatea ei ș.a.m.d. Tehnic vorbind, liniile pensulei caligrafului și compoziția se fac fără vreo reatingere sau umbră și cu spații bine echilibrate între linii. O asemenea spațiere se obține doar după ani de pregătire și practică. Dar dexteritatea în mânărea pensulei și cultivarea sensibilității estetice nu constituie singurele elemente esențiale pentru înțelegerea naturii fundamentale a artei caligrafiei.

Uneltele unui caligraf sunt puține: penița, călimara, pensula și hârtia. Aceste piese au fost denumite afectuos „cei patru prieteni ai unui cărturar”. S-a acordat mare atenție alegerii și menținerii lor întrucât au slujit adesea ca măsură a gustului estetic al proprietarului și a percepției sale cu privire la frumos.

Ji Won Park Yangjun, protagonistul nostru de azi, care a vizitat Cluj-Napoca anul acesta, în luna iunie, cu prilejul primei sale expoziții în România, nu poate fi, din păcate, împreună cu noi, azi. Totuși, vă rog să-mi permiteți să vă transmit tuturor cele mai calde salutări ale sale. Ji Won este un pasionat caligraf care a dedicat acestei forme de artă mulți ani de activitate. El este recunoscut drept unul din cei mai proeminenți caligrafi din Coreea deoarece a câștigat câteva din cele mai exigente și prestigioase competiții de gen. Din fericire, totuși, avem aici lucrările lui Ji Won și posibilitatea de a cunoaște cât de rafinate opere de caligrafie a realizat. O caligrafie frumoasă nu e un aranjament simetric, ci, mai degrabă, o formă a mișcărilor coordonate ale unui dans-impuls rafinat și spontan, a mișcării, pauzei de-o clipă, voioșiei și a interacțiunii forțelor active combinate pentru a realiza un tot echilibrat. Totul armonizându-se cu natura și neprovenind dintr-o articulare umană. Ji Won își exprimă și individualitatea sa, respectiv caracterul său copilăros, gentilețea, căldura și, uneori, realismul, deși se luptă să atingă stadiul divin al Absenței. Da, îmi amintesc că mi-a spus că încearcă să ajungă dincolo de propriul eu.

Vă mulțumesc tuturor pentru participare.

LINIA CARE TRECE PRIN SUFLET...*

Larisa LAZĂR

anul IV, Universitatea de Nord Baia Mare
Secția Arte Plastice, Pictură

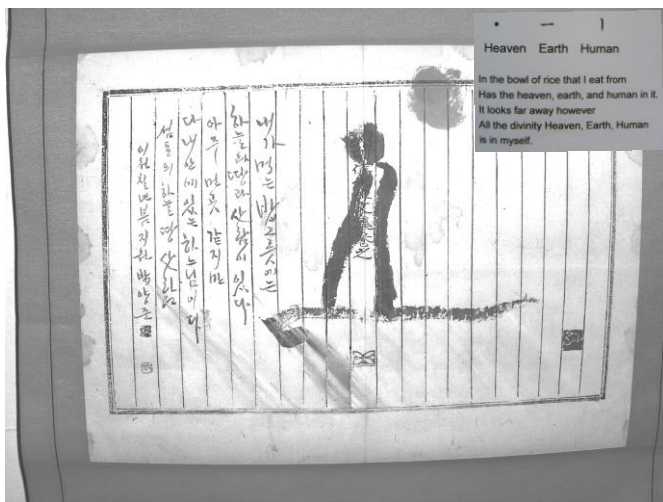
Literele, reprezentând idei perfecte de sunet, au un caracter internațional, universal. Sunelele unite la un loc nasc cuvinte cu caracter național. Mai multe cuvinte nasc o propoziție sau o frază cu caracter particular, unic și, invers, tensiunea unicului poate naște cuvântul național, iar acesta - simboluri universale”. Cuvintele lui Nichita Stănescu și-au împlinit esența și în contextul acestei expoziții.

Cele 25 de lucrări ale artistului Ji Won Park Yangjun expuse aici, în Salonul artelor al Bibliotecii „Petre Dulfu”, ne întâmpină și ne învăluie în ritmul și misterul lor.

Știm că limbajul scris sau vorbit este impregnat cu valori simbolice: imagini, idei, emoții, sentimente, sonorități, grafisme, în tot ce exprimă, dar și în ceea ce nu exprimă. În momentul în care limbajul scris devine caligrafie (scriere frumoasă), el capătă încă o valoare simbolică. Trăim într-un ceas

Aspect din Expoziția de caligrafie coreeană a lui Ji Won Park Yangjun

când nimeni nu mai crede în cuvânt și limbă, ci în comunicare și limbaj. Cuvântul este formă de manifestare a ideii, grafismul - materializare a conceptului.

Gândirea în imagini ce are cu precădere, ca ideal, frumosul este gândirea copilăriei și adolescenței, iar gândirea în noțiuni e specifică maturității. Diferența dintre acestea este acel „ceva” care se pierde, acel „ceva” care formează materia pură a limbajului artistic, pe care artistul îl descoperă în aceste lucrări. Ne propune o descriere a intimității formelor și nu doar a „exteriorității”

lor. Aici formele nu sunt doar vizuale, ci și melodice, statice, ritmice, gramaticale, logice, spirituale, nu doar o înșiruire de simple semne.

Un poet ar putea fi invidios! Aceste lucrări de pictură „vorbesc”: au verbe, metafore, ritm, dinamism, „povestesc” de adâncimea minții, înălțarea spiritului, curgerea lină a râului vieții și lasă libertatea de a întrezări figuri umane, fizionomii, peisaje.

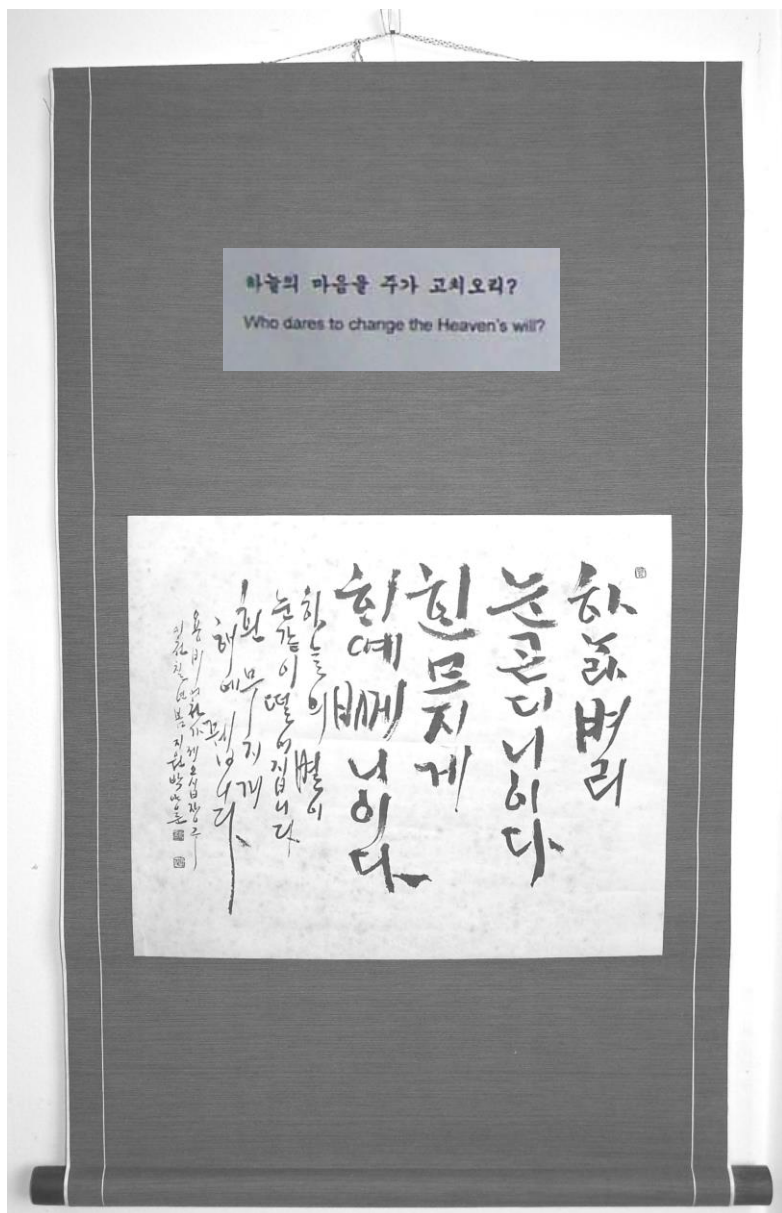
* Prezentare în deschiderea Expoziției de artă caligrafică a artistului sud coreean Ji Won Park Yangjun, organizată, în perioada 8-22 noiembrie 2007, la Biblioteca „Petre Dulfu”, de Centrul Cultural Coreean din Cluj-Napoca, în colaborare cu redacția revistei „Cetatea culturală”, la inițiativa Ambasadei Coreei la București.

Alternanța static/mișcare poate fi percepută dialectic atât în structura cuvântului, cât și în cea a grupurilor de cuvinte. Are un caracter exterior și unul interior: exterior - cuvântul văzut, scris, are o *panta rhei*, o trecere a semnului de la prima la ultima literă și, starea lui statică - sensul.

În lucrările expoziției de față, linia devine pictură. Simbol al continuității, linia capătă o plasticitate aparte, devine metaforă, în primul rând ca încărcătură simbolică, apoi, ca rostire, ca gest.

Transparența și opacitățile acestor linii sinuoase obținute prin tensionarea sau eliberarea penelului pe hârtie, pot crea o aparentă tratare lapidară, însă este vorba de o gestică spontană, dar anterior elaborată, iar grafia are o anumită viteză în execuție, cu degradeuri tonale, cu modelaj de clar-obscur. Se relevă impactul pensulei încărcate de tuș pe hârtie, punctul - ca pornire, apoi dezvoltarea punctului în linie.

Suportul acestor lucrări nu poate fi altul decât cel pe care-l asociem imediat cuvântului CALIGRAFIE: hârtia, iar în acest context, ea capătă mult mai multe valențe simbolice, fiind, ea însăși, marea invenție a Extremului Orient.

Formele grafice sunt relevate de cromatica suportului, în câteva lucrări amintind de hârtia din carnetul copilăriei, îngălbenit de timp și pătat de rugină. Aici surprinde artistul acel „nu știu ce” pierdut pe drumul dintre gândirea în imagini și cea în noțiuni: copilăria și amprenta timpului.

Roșul, prezent în fiecare lucrare, de intensități și dimensiuni diferite, creează echilibrul și evidențiază centre de interes, iar sigiliile impregnate-point-sech acordă prestanță și înnobilează fiecare lucrare.

Astfel, maestrul caligraf, pictorul, artistul, practică o teorie magică a viziunii asupra lumii.

Mulți pictori spun că se simt priviți de lucruri. Caligraful se simte privit de lumea semnificativă a pictogramelor, încercând, cu sprijinul lor, o străpungere spre inima propriului sine.

OASPEȚI DIN DIASPORA ROMÂNĂ LA BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „PETRE DULFU”: CONSTANTIN ERETESCU ȘI SANDA GOLOPENȚIA-ERETESCU

Antoaneta TURDA

Joi, 14 iunie 2007, Biblioteca noastră s-a bucurat de un eveniment deosebit: lansarea cărții renumitului sociolog **Anton Golopenția: *Românii de la Est de Bug***. Masiva lucrare, în două volume, apărută grație fiicei sale, cunoscuta lingvistă americană de origine română, Sanda Golopenția-Eretescu, prezintă, în cele 1526 de pagini și câteva fotografii, un amplu studiu sociologic despre românii care trăiau, la începutul secolului XX în depărtatele ținuturi dintre Bug și Nistru.

Acest eveniment editorial care aduce în atenția cititorilor toată truda depusă de cea mai mică echipă de cercetare sociologică românească (din care au făcut parte intelectuali de orientare politică diversă, printre care Constantin Brăiloiu și cunoscutul fotograf Economu) pentru cel mai întins teritoriu studiat, a prilejuit tuturor celor aflați în sală reîntâlnirea cu soții **Constantin Eretescu** (cunoscut ca prozator și folclorist, precum și ca profesor de antropologie culturală și folclor la Rhode Island School of Design) și **Sanda Golopenția-Eretescu**, profesor titular (din 1990) la Catedra de studii lingvistice a Uni-

versității Brown din Providence, Rhode Island S.U.A.

Deși au părăsit țara natală în anul 1980, românii s-au putut bucura de prezența Domniilor lor, de câteva ori, după 1990, fiecare reîntoarcere acasă, fiind pentru noi, cei rămași aici, adevărate clipe de bucurie. Dintre vizitele făcute în România, aceasta este a doua, în Maramureș (prima a fost în anul 2004, cu prilejul lansării volumului *Learn to sing, my mother said : Songs of the Woman of Breb* = [Hori de femei din Breb]. - Baia Mare : Editura Ethnologica, 2004), ținut de care Sanda Golopenția este strâns legată sufletește prin amintirea tatălui său, prieten cu folcloristul de origine maramureșeană, Mihai Pop.

Nu doresc să relatez aici, în detaliu, desfășurarea acestei lansări (de altfel au făcut-o cât se poate de bine toate cotidienele locale: „Glasul Maramureșului”, „Graiul Maramureșului” și „Informația zilei de Maramureș”) moderate de Dl. director Teodor Ardelean, ci doar să reamintesc, aici, în paginile revistei noastre, faptul că Sanda Golopenția-Eretescu, această cercetătoare care are 45 de ani de muncă de cercetare și căreia lingvistica românească îi datorează niște titluri de pionierat, a fost, la începutul carierei sale, bibliotecară, perioadă în care, probabil, a învățat să își exerseze tenacitatea care a ajutat-o, acum, să dezvăluie, grație multor ore petrecute prin arhive, portretul așa de viu al tatălui său.

Lansarea acestei cărți și prezența soților Eretescu la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, dincolo de emoția de a vedea și auzi doi intelectuali de marcă ai diasporei române, a fost, pentru mine, un prilej de a-mi reaminti, în primul rând faptul că, de la plecarea din țară, Domniile lor au fost prezenți mereu în paginile revistelor românești de pretutindeni, cum ar fi „Lupta”, al cărei redactor a fost, între 1983-1989, Constantin Eretescu și „Ori-

gini”, cu articole și eseuri ce dezbat teme diverse, cum ar fi condiția imigrantului, recepția literaturii române în străinătate, antropologie socială, precum și studii de literatură și lingvistică. În al doilea rând, această întâl-

nire de neuitat, mi-a readus în memorie toate lucrările celor doi pe care le deține biblioteca noastră și pe care le voi enumera în încheierea acestor rânduri:

Constantin Eretescu:

III 16738; 398/E65 - Fata Pădurii și Omul nopții: în compania ființelor supranaturale.- București: Editura Compania, 2007.

II 51460 - Fețele lui Ianus: America Văzută de aproape.- București : Editura Fundației Culturale Române, 2001. (colecția Eseuri)

II 49868; 821.09-rum/E65 - Folclorul literar al românilor : o privire contemporană.- București : Editura Compania, 2004.

II 47650; 821rum/E65 - Vrăjitoarea familiei și alte legende ale orașelor lumii de azi.- București : Editura Compania, 2003.

Sanda Golopenția-Eretescu:

II 47509; 821rum/G68 - Chemarea mâinilor negative.- București : Cartea Românească, 2002.

II 39104; 821-91rum/G68 - Desire Machines : A Romanian Love Charms Database.- Bucharest : The Publishing House of the Romanian Cultural Foundation, 1998.

II 43755; 57/G68 - Intermemoria : studii de pragmatică și antropologie.- Cluj-Napoca : Dacia, 2001.

II 49951; 821rum/G68 - Learn to sing, my mother said : Songs of the Woman of Breb = [Hori de femei din Breb].- Baia Mare : Editura Ethnologica, 2004).

II 34; 811 rum/V34 - Vasiliu, Emanuel și Golopenția, Sanda – Sintaxa transformațională a limbii române.- București : Editura Academiei R.S.R, 1969.

II 48861 - Vămile grave.- București : Editura Univers, 1999 (colecția Recuperări. Esești români din exil).

**PREZENȚE ALE DIASPOREI ROMÂNE
LA BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „PETRE DULFU”: FLAVIA COSMA**

Antoaneta TURDA

La 20 octombrie a.c., iubitorii de poezie din Baia Mare au avut un prilej de revelație spirituală ocazionat de lansarea volumului de versuri al **Flaviei Cosma** *Cântece la Marea Egee*. Evenimentul a avut loc în sala de lectură a Bibliotecii „Petre Dulfu”.

Numele Flaviei Cosma, așa cum din păcate, pe nedrept, se întâmplă cu majoritatea reprezentanților diasporei române, este cunoscut probabil de puțini din românii care am rămas în țară, fie din proverbiala ignoranță românească, fie pur și simplu dintr-un soi de invidie foarte bine mascată de toți cei care nu ne-am încumetat să „ne căutăm fericirea” aiurea, în lume. Pentru cei ce nu cunosc nimic despre Domnia sa, voi spune doar că s-a născut în 5 iunie 1938 la Oradea, rămânând repede fără mamă, ceea ce îi va marca profund existența. În ciuda greutăților legate și de schimbarea de regim a anilor '50, Flavia Cosma răzbate prin viață cu o tenacitate de invidiat, reușind să urmeze Facultatea Electro-Energetică din cadrul Universității din București, apoi un Masterat în Inginerie Electrică precum și Școala Populară de Artă, clasa actorie. În 1974, „cu un copil de 3 ani și două geamantane”, părăsește România cu destinația Canada, fiind însetată de libertate. Impactul cu „lumea tuturor posibilităților” a fost cutremurător, așa cum a mărturisit la lansarea ultimei sale cărți: „O perioadă de 4-5 ani am urât Canada pentru că mi s-a părut groaznic să trăiesc doar pentru a aduna bani”. Dar cu timpul așezându-se lucrurile, proverbiala sa tărie interioară a ajutat-o să pătrundă în lumea canadiană, unde a lucrat aproape 25 de ani pentru o televiziune multiculturală din Toronto și unde este deja un nume cunoscut

atât în rândurile scriitorilor români, cât și ale celor canadieni (menționez aici că scrie și în limba engleză, având și volume publicate în această limbă).

Volumul *Cântece la Marea Egee*, publicat la Editura Ars Longa din Iași, bucurându-se de o prefață semnată de cunoscuta traducătoare a multor opere din literatura română în limba polonă, Dr. Irena Harasimowicz-Zarzecka și scris cu ocazia unei șederi în insula Rhodos, adună, în cele 74 de pagini, versuri ce amintesc, prin voluptatea trăirilor, de lirica Magdei Isanos și a Anei Blandiana dar și de cea a Ioanei Crăciunescu, aceasta din urmă, ca și Flavia Cosma, folosind deseori marea drept cadru de exprimare a tuturor frământărilor sufletești.

În poezia Flaviei Cosma găsim acel farmec pictural care ne amintește de poeziile lui Ion Pillat, poeta fiind, poate, mai originală prin combinații de culori cum ar fi: galben-albastru, verde-alb, verde-albastru, roșu-verde, roz-galben-violet etc. Aspectul pictural fiind predominant în acest volum, cititorul are în fața ochilor în primul rând frumusețea insulei, în versuri ca:

*Trepte de piatră, tocite de timp,
Săpate pe vremuri în stâncă,
Urcă anevoie spre ruine ;
Sus pe culme, trei capre și-un ied,
Mestecă iarba fierbinte,
Zorele sălbatice Țes mândre covoare,
Violete și roz...*

dar și zgomotul mulțimii vizitatorilor care, deseori alungă misterul insulei încărcate de istorie, zgomot ce împiedică acea stare de

meditație care o apropie de Divinitatea la care autoarea apelează mereu:

*„Tineri cu ochi stinși în taverne mă-mbie;
Eu caut o biserică,
Eu caut o solie,
Trec fără să iau seama
Pe sub poarta Sfântului Anton,
Bolțile gem de flori în cascade,
Ușile-nalte stau ferecate acum
Pasul mă poartă pe căi neumblate”.*

Nefiind doar o simplă spectatoare a universului, poeta își pune mereu întrebări de natură existențială, meditănd mult asupra destinului uman, aspect bine reliefat în *Cântecele* 27-31 unde urmărește ciclul vieții de la adolescență la bătrânețe, reușind să redea aceste etape ale existenței omenești atât de bine prin folosirea aliterațiilor conform etapelor descrise: pentru adolescență vocala *a*, iar pentru anii bătrâneții a consoanelor *m*, *s*, *ș* ce redau acel șuierat ce ne sugerează moartea.

Lectura volumului, într-o lume atât de pragmatică ca cea de azi, ar putea nu doar să ne ducă cu gândul într-o parte mirifică a lumii, ci ar putea să ne ajute să înțelegem mai în profunzime câteva mărturisiri ale autoarei pe care nu le voi comenta aici, lăsând libertate de interpretare tuturor celor care citesc aceste rânduri sau a celor ce vor mai trece pragul Bibliotecii „Petre Dulfu” pentru a se delecta și cu celelalte cărți ale Flaviei Cosma care se află în colecțiile noastre (*Cină cu de-*

moni : versuri; *În brațele tatălui* : poezii; *Rhodos sau Rhodes sau Rodi* : jurnal sentimental). Aceste câteva mărturisiri sunt:

1. „Scrisul face parte din ființa mea interioară”
2. „Nefericirea cu poezia merg mână-n mână”.
3. „Scriitorul mediocru nu e mai talentat în exil iar memoria sa nu se micșorează când trece granițele țării”.

În ceea ce privește condiția scriitorului în exil, mărturisirile sunt următoarele:

1. „Când pleci, patria e limba în care scrii”.
2. „Scriitorul care pleacă o face dintr-o mare suferință, din dorința de a cunoaște adevărul”.
3. „Odată ajuns în țara adoptivă, scriitorul exilat are câteva variante de a-și alege un drum: să nu mai scrie, să scrie cu un foarte mult autocontrol, să plece sau să răspundă cu dibăcie la întrebări de genul: Dacă tot ai plecat, de ce mai scrii despre, țara ta pentru că tot nu mai îi simți pulsul...”

Având un puternic simț al realității și al adevărului, Flavia Cosma, în ciuda tuturor întrebărilor incomode, rămâne totuși o ființă a cărei căldură sufletească nu este înlocuită niciodată de brutalitatea adevărului spus tranșant, nu atât din dorința de a pune la punct pe cineva cât din continua căutare a acelui adevăr spre care probabil tindem mulți dintre noi dar, din diverse motive, nu îl căutăm cu atâta ardoare.

CÂTEVA CUVINTE DESPRE ACTUALITATEA PRINCIPIILOR LUI SHIYALI RAMAMRITA RANGANATHAN

Ioana DRAGOTĂ

Aceste rânduri sunt scrise în onoarea unui ilustru bărbat indian, **Shiyali Ramamrita Ranganathan**

(1892-1972), care, prin viața și activitatea lui, a conferit noi dimensiuni conceptelor de pasiune și devotament față de profesia de bibliotecar.

Profesor de matematică fi-

ind, în anul 1923, preia postul de bibliotecar al Universității din Madras, post la care vrea să renunțe după câteva săptămâni. Într-o ultimă tentativă de a-l convinge să rămână bibliotecar, universitatea îl trimite în Anglia, la un curs superior de biblioteconomie, urmând ca, la întoarcere, dacă își va menține dorința, să i se aprobe reluarea activității la catedră. A plecat în Anglia dorind să scape de munca de bibliotecar, s-a întors în India clasificând, cu zelul unui convertit și după un sistem propriu, conceput pe durata studiilor, biblioteca vaporului cu care călătorea. S-a dedicat muncii de bibliotecar și cercetării biblioteconomice timp de aproape o jumătate de secol, până în ultimele zile ale vieții sale.

(O biografie amănunțită poate fi găsită în portalul S. R. Ranganathan,

<http://www.isibang.ac.in/library/index.htm>.

Menționez, dar nu pentru a-i da vreo anume

semnificație, faptul că, în dicționarul nostru enciclopedic, numele lui nu figurează. Lectura biografiei lui S. R. Ranganathan, plină de învățăminte, poate fi utilă tuturor bibliotecarilor, în mod aparte celor pasionați, mai expuși primejdiei de a cădea în ispita părerii de sine.)

Punctele de maxim ale activității științifice în domeniu sunt **Clasificarea Colon** – primul mare sistem analitico-sintetic de clasificare fațetată, creat ca răspuns la neajunsurile sesizate la Clasificarea Zecimală Universală (mi se pare demn de remarcat faptul că, la baza sistemului enumerativ de clasificare CZU, stau ideile unui matematician și fizician european, André Marie Ampère) și elaborarea celor **Cinci legi ale biblioteconomiei**. Cele două mari sisteme de clasificare, impresionante construcții ale inteligenței umane, reflectă, poate, și două moduri diferite de a vedea lumea.

În ceea ce privește legile biblioteconomiei, Shiyali Ramamrita Ranganathan enumără lucrurile fundamentale într-o manieră simplă și clară - trecerea timpului nu a făcut decât să le confirme valabilitatea:

Books are for use.

(Cărțile sunt pentru a fi citite.)

Every reader, his book.

(Fiecărui cititor, cartea sa.)

Every book, its reader.

(Fiecărei cărți, cititorul ei.)

Save the time of the reader.

(Economisiți timpul cititorului.)

A library is a growing organism.

(Biblioteca este un organism în creștere.)

Sunt afirmații de o evidență zdrobitoare. De remarcat că, în patru dintre ele, este menționat, sau subînțeles, cititorul. Nimic mai firesc. Bibliotecile există pentru că, și atâta timp cât, există cititori/utilizatori. Acest lucru trebuie să-l avem în vedere în toate momentele activității noastre. De asemenea, în trei dintre legi, se face referire explicită la cărți. Mă prevalează de legea „biblioteca este un organism în creștere” – în sensul de diversificare a funcțiilor, astfel încât, în spiritul legilor lui Ranganathan, și pentru a simplifica lucrurile, voi spune „cărți”, dar voi înțelege „orice document de bibliotecă”.

Toată lumea este de acord cu cele cinci legi și consideră că le respectă. Dar oare este adevărat? Iată câteva metode curente prin care sunt încălcate: regulamente prea restrictive, programe de funcționare necorespunzătoare, indisponibilizarea pentru perioade nejustificate de lungi a fondului (prin acțiuni de: renovare, mutare, reorganizare, inventariere, igienizarea spațiului, prin menținerea pe perioade lungi în expoziții, decalaje în prelucrare etc.), organizarea defectuoasă a spațiului, lipsa de coerență și claritate în dispunerea fondului, acces dificil la cărți, grija pentru gestiune care degenerază în distribuirea excesivă în regim de sală de lectură, restricția de a da pentru împrumut o carte scumpă, în condițiile în care sunt și cărți (grupa calculatoare, de exemplu) a căror uzură morală e foarte rapidă astfel încât dacă nu circulă la timpul lor, li se ia șansa de a mai circula, formalism excesiv, proceduri limita-

tive și greoaie de împrumut, restricții de tot felul, „lăcomia” bibliotecarilor-cercetători care pun mai presus interesele lor de informare/documentare, necunoașterea fondului de către bibliotecari (toate situațiile când cititorului nu i se face nici o ofertă, deși informația există), lipsa de politețe în relațiile cu cititorul și câte altele or mai fi existând...

Cititorul trebuie avut în vedere în luarea tuturor deciziilor privind biblioteca, de la politica de achiziții, prelucrarea fondului, organizarea spațiului și a colecțiilor, stabilirea organigramei, a programului de funcționare, crearea filialelor, până la alegerea soft-ului de bibliotecă (accesibil, cu interfețe cât mai prietenoase), realizarea cataloagelor on-line și stabilirea priorităților de digitizare. Grija pentru cititor trebuie să se materializeze în fiecare operațiune de bibliotecă, pentru că o carte incorect tratată (descrișă, indexată, cotată, introdusă ca înregistrare în bazele de date, așezată la raft) este, de cele mai multe ori o carte pierdută. Când avem de luat o decizie alegerea corectă este cea care urmărește binele cititorilor, nu cel aparent al bibliotecarilor. Dacă observi atent și în timp lucrurile, cele două opțiuni se suprapun.

„Fiecărui cititor, cartea sa”, pare a se adresa, în primul rând, sectorului de achiziții. La prima vedere, în condițiile unei producții editoriale aproape imposibil de urmărit și a unui buget limitat, nu se poate realiza. Dar putem măcar încerca, pentru că nu lucrăm pentru toți cititorii din lume, ci pentru cititorii noștri (actuali și potențiali) și avem un specific al nostru, bine definit. Mai mult, pentru urmărirea producției editoriale, s-au creat mijloace moderne - editurile au pagină web, publicațiile culturale (și nu numai) au rubrici dedicate aparițiilor editoriale. Internetul anulează leit-motivul izolării. Există librării și anticariate on-line, există împrumut interbibliotecar, există e-books. Cu Google Book Search se pot căuta zeci de mii de cărți,

există căutările în text, după cuvânt, există digitizare! Ura!

Sigur că, una este nevoia de lectură și alta nevoia de informare. Anumite lucruri pot fi cunoscute și anticipate prin sondaje, altele nu. În domeniul științific, vorbim din ce în ce mai mult despre informații, în detrimentul cărților. Spiritul celei de-a treia legi ne spune că fiecare cititor trebuie să plece din bibliotecă măcar cu un capăt de informație. În contextul actual, nici nu mai au atâta importanță dimensiunea și conținutul colecției. Lucrurile depind, mai mult decât oricând, de factorul uman, de abilitățile de „căutător” ale bibliotecarului, de discernământul lui și de conexiunile pe care este capabil să le facă. Avem și Internet la dispoziție. Dar prestația bibliotecarului este imposibil de monitorizat și evaluat pentru că actul profesional se consumă în intimitatea dialogului bibliotecar-cititor. De la „n-avem” sau „mergeți acolo la raft” și până la „în lucrarea X este un capitol despre subiectul care vă interesează”, tot bibliotecari se cheamă că suntem. (Ați observat vreodată că între amabilitatea bibliotecarilor și adâncimea la care își cunosc fondul este o strânsă legătură? Fie că sunt distanți sau chiar nepoliticoși, fie că sunt excesiv de amabili. Din păcate, deși de multe ori e un criteriu de apreciere a prestației bibliotecarului și e absolut indispensabilă, amabilitatea nu se confundă cu profesionalismul.) Chiar dacă am putea cumpăra toate cărțile din lume (pare un vis, dar cred că ar fi un coșmar!), fără bibliotecari competenți, ele nu ajung la cititor. În concluzie, o cale aproape la fel de importantă de creștere a fondului ca și achiziția este cunoașterea și punerea lui în valoare.

„Fiecărei cărți, cititorul ei”, pare a fi răsfrângerea în oglindă a legii precedente. Dacă o interpretăm *stricto sensu*, tehnica ne pune la dispoziție instrumentele cele mai rafinate, care pot furniza informații prompte și precise privind circulația fiecărei cărți în par-

te. Cele cu circulație foarte slabă sau nulă pot fi cărți care nu au prezentat interes pentru nimeni, dar și cărți care nu au fost puse corespunzător în valoare. Ambele cazuri impun luarea de măsuri: scoaterea din gestiune sau remedierea deficiențelor de prezentare. De aceea, bibliotecarii care fac prelucrarea trebuie să manifeste probitate profesională, discernământ și consecvență, cei ce lucrează cu publicul trebuie să folosească fiecare interval posibil pentru cunoașterea interiorului cărții, iar între cele două compartimente trebuie să existe o bună colaborare. O mică cercetare înainte de cotare sau punerea la raft este mai mult decât binevenită. Ca un leit-motiv ne întoarcem la cunoașterea fondului, la care se adaugă cunoașterea publicului cititor. Chiar dacă nu îl interesează toată cartea, cititorul poate fi interesat de un aspect al ei. Bibliotecarul care stă la dispoziția publicului poate, prin abilitățile sale de comunicare, intuiție și empatie să amelioreze traseul cărții spre cititorul potrivit.

Ar fi frumos ca fiecărei cărți să-i fie găsit cititorul dar, în situația existentă la noi, când editarea de cărți e, în ultimă instanță, o problemă de bani, proprii sau din sponsorizări, când toată lumea pare dispusă să scrie și tot mai puțini dispuși să citească, sarcina celor care fac selecția de carte pentru bibliotecă devine tot mai dificilă.

„Economisiți timpul cititorului” este o cerință tot mai acută. Mi se pare mai importantă decât toate pentru că atinge o valoare fundamentală a muncii bibliotecarului: timpul său la schimb cu timpul cititorului. Profesia de bibliotecar a apărut atunci când oamenii nu au mai avut *timpul* sau priceperea să își întrețină bibliotecile. De aceea bibliotecarii erau, în epoca medievală, mari erudiți, au devenit, în epoca modernă, tehnicieni și, după cum văd eu lucrurile, se vor transforma în mari căutători (poate navigatori?) – oameni care scutesc timpul celorlalți căutând

informațiile dorite. În privința lecturii, nu știu ce să spun, pentru că se prea poate să asistăm la o redefinire a ei, așa cum se întâmplă cu cărțile.

Imperativul economisirii timpului (și efortului) a fost imboldul pentru tot ce înseamnă tehnologia informației. Pe lângă mijloacele clasice ce presupun rigoare și profesionalism în toate compartimentele bibliotecii, avem la dispoziție un întreg arsenal pentru a atinge acest scop: tehnică de calcul avansată, programe de bibliotecă tot mai rapide și performante, mijloacele de stocare și desfacere a datelor până în cele mai mici amănunte. Tot aici intră cataloagele on-line, rezervările, posibilitatea împrumutului interbibliotecar, informațiile oferite la distanță (telefonice sau prin e-mail), obținerea lucrărilor dorite în format electronic sau consultarea celor digitizate prin accesarea lor de acasă, vizite virtuale la biblioteca virtuală, cum ar veni. Dacă bibliotecarul se va adapta bine schimbărilor și va reuși să se facă util în acest sector, făcând, de exemplu, micile treburi necalificate ale muncii de cercetare, cu siguranță că profesia va supraviețui.

Am intrat deja pe terenul legii „**Biblioteca este un organism în dezvoltare**”.

Deși a fost enunțată acum mai bine de 70 de ani, este confirmată din plin în zilele noastre, când bibliotecile caută, aproape cu disperare, să-și diversifice colecțiile și, mai ales, serviciile (ludotecă, mediatecă, CIC, memorie culturală locală, loc de întâlnire etc., etc.). Singurul lucru pe care nu pot să mi-l reprezint este vârsta la care a ajuns acest organism. Aș opta pentru o maturitate târzie.

În loc de concluzie, ce alt omagiu aș putea aduce unei personalități ca Shiyali Ramamrita Ranganathan care a avut, din plin, pe lângă vocația de întemeietor, și vocația de formator, decât să arăt că am încercat să învăț lecția pe care ne-a oferit-o?

Deci: fii bucuros că omul vine la bibliotecă și pune-i totul la dispoziție, pune-te la dispoziția lui, fă-l să se simtă bine, caută-i informații, scutește-i timpul, oferă-i cartea, ajută-l să se pună în valoare! Meseria de bibliotecar, atunci când vorbim de performanță, cere modestie și smerenie.

Aș vrea să dispară din vocabularul tuturor cititorilor „mă scuzați că vă deranjez”. De unde au învățat oamenii acest lucru, că deranjează un bibliotecar dacă-i solicită ceva?

OFERTA DE SERVICII A BIBLIOTECII JUDEȚENE „PETRE DULFU”. ASPECTE TRADIȚIONALE ȘI MODERNE

Ștefan SELEK

Biblioteca publică trebuie să răspundă nevoilor de informare, cunoaștere, cercetare și de divertisment cultural ale unei comunități.

Primii ani ai mileniului III ne pun în contextul unei lumi în continuă schimbare, o lume dinamică, în care informația poate fi reperată în mai multe surse și circulă cu o viteză nemaiîntâlnită până acum.

În drumul spre o bibliotecă a viitorului, care să răspundă eficient nevoilor utilizatorilor, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” oferă publicului o gamă variată de servicii. Comunicarea colecțiilor și realizarea unor activități care să vină în întâmpinarea cerințelor utilizatorilor este una din dimensiunile importante ale vieții și activității de bibliotecă.

Tehnologia informației facilitează accesul la noutăți din orice colț al lumii. Acest lucru a schimbat și rolul bibliotecii în ultimele două decenii, schimbări pe toate planurile, atât la nivelul laboratorului intern de prelucrare a documentelor cât și la cel al serviciilor din departamentul de relații cu publicul.

Voi alege exemplul personal pentru a reda o imagine a serviciilor tradiționale și moderne în biblioteca noastră. Periplul meu a început la Sala de lectură, în calitate de operator baze de date, având atribuția de a introduce titluri în catalogul electronic TINLIB. Foloseam și confruntam cu fișele din catalogul sistematic-alfabetic, iar înscrierea cititorilor se făcea în mod tradițional, pe fișe.

La Secția Împrumut pentru adulți, un an mai târziu, am ajuns într-un spațiu nou, dotat cu aparatură modernă. Coleg, într-un colectiv tânăr și ambițios, am răspuns provocărilor unor noi solicitări, de această dată, în calitate de bibliotecar. Astfel, de la folosirea cataloagelor tradiționale s-a trecut la implementarea programului de bibliotecă în care se realizează evidența și circulația cititorilor și a documentelor de bibliotecă. A fost un pas mare, care a redus considerabil și timpul alocat efectuării statisticilor periodice care re-

flectă gradul de eficiență al serviciilor oferite de bibliotecă.

Ajuns la Mediatecă, având un bagaj de cunoștințe de biblioteconomie și o experiență sporită în activitatea de bibliotecă, mi-am propus un proiect de valorificare și comunicare a serviciilor disponibile în această secție.

Am pornit de la premisa că nevoile de lectură și informare nu pot fi acoperite doar de tipărituri, în contextul în care informația se actualizează într-un ritm foarte alert. Completarea informațiilor oferite de cărți și reviste este asigurată de accesul la rețeaua Internet pe cele 12 stații de lucru cu sistem audio individual, ce sunt puse la dispoziția utilizatorilor.

A veni în întâmpinarea cerințelor publicului este o datorie a bibliotecarului, iar pentru aceasta, el trebuie să cunoască foarte bine categoriile de servicii pe care le oferă și, de asemenea, să știe să identifice nevoia informațională a utilizatorului, să o discearnă, între sursele găsite, pe cea mai credibilă și să consilieze în timp optim utilizatorii.

Orice cercetare, orice proiect, trebuie să fie generator de sens, să răspundă unor nevoi. Se pleacă de la ceva cunoscut, pentru a afla lucruri noi. De aceea, bibliografia și documentarea sunt foarte importante. Rolul bibliotecarului, în acest context, se modifică și el. Cum poate el să aleagă între una sau alta din metodele de căutare, din sursele de informare cu posibilități practic infinite și să răspundă prompt unor probleme punctuale ridicate de un utilizator?

Din furnizor de informație, bibliotecarul devine consilier și formator, el facilitează accesul la informație, dar în același timp se comunică și pe sine. Experiența sa este esențială, este receptiv, știe să comunice și să imprime un puls benefic procesului de învățământ și formare.

Alfabetizarea în operarea pe calculatoare este, de asemenea, un obiectiv al societății

educaționale contemporane la care biblioteca poate și trebuie să contribuie.

Pornind de la definiția termenului provenind din franceză și folosit în majoritatea țărilor francofone, mediateca este atât o colecție organizată de documente multimedia, casete audio și AV, CD-uri, DVD-uri, cât și locul în care aceste colecții sunt puse la dispoziția utilizatorilor. Terminologia de specialitate a impus termenul de utilizator, preferat celui de cititor, tocmai datorită modernizării serviciilor de bibliotecă și a cerințelor tot mai precise de informare.

Mediateca Bibliotecii „Petre Dulfu” oferă, deci, utilizatorilor posibilitatea de a accesa gratuit Internetul, de a audia CD-uri muzicale și a viziona filme în format DVD, de a redacta lucrări de seminar, de licență, de a salva informația pe suport CD sau listare, de a căuta titluri în catalogul online al bibliotecii etc.

Accesarea de la distanță a serviciilor bibliotecii este un fenomen din ce în ce mai des întâlnit în economia circulației documentelor și utilizatorilor. Aceștia vor să găsească un sprijin în bibliotecar la bibliotecă, dar, acasă sau în altă parte, se vor descurca singuri pentru a rezerva sau prelungi termenul de restituire a unei cărți prin simpla înregistrare a unui cont personal la serviciul de înscriere cititori. Punerea la dispoziție a unor documente electronice va crea un segment important de utilizatori, deoarece acest tip de documente este ușor accesibil și simplu de trimis.

Digitizarea documentelor cu valoare de patrimoniu este una din coordonatele proiectului care se desfășoară în prezent la Mediatecă. S-au transformat în format digital înregistrări de pe benzi de magnetofon din arhiva bibliotecii, conținând ședințe de cenaclu, vernisaje sau alte evenimente culturale. Acest proces de digitizare este complex, se fixează pe termen mediu sau lung, necesită o aparatură specială, iar selecția documentelor ce urmează a fi digitizate se face pe baza unor criterii bine stabilite: valoarea colecțiilor, prezervarea unor documente rare sau uzate și

punerea lor la dispoziția unui public cât mai larg.

Se mai poate valorifica și fondul de informații și selecții muzicale interpretate de soliști maramureșeni de pe discurile de vinil aflate în colecțiile secției.

Mediateca propune utilizatorilor săi și cursuri interactive pentru învățarea limbilor străine: engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă. Sub acest aspect, am colaborat cu colegii de la Britannica, pentru digitizarea materialelor de curs de pe casete audio.

Abonamentul la colecția de peste 150 de publicații online Oxford Journals facilitează accesul, doar din spațiul Mediatecii, la informații avizate, cu caracter academic, din domenii diverse: științe exacte, umaniste, medicină, istorie, drept etc.

La Mediatecă, se poate consulta și catalogul electronic ce cuprinde titlurile colecțiilor existente aici. Atragerea unui număr cât mai mare de utilizatori este un punct important al activității de bibliotecă. De aceea acțiunile de popularizare a serviciilor de bibliotecă trebuie susținute periodic și cu profesionalism.

Pagina web a bibliotecii este cartea de vizită a instituției, reflectă activitatea, structura serviciilor și proiectele pe care noi le propunem utilizatorilor. Accesul la documente de referință pe suport electronic este asigurat prin instalarea de enciclopedii, dicționare pe stațiile de lucru de la mediatecă. Mai sunt disponibile și enciclopediile online, accesibile pe Internet (Wikipedia, Encarta).

Secretul profesiei constă în a discerne între toate aceste surse de informare, în a-ți pune în valoare cunoștințele, în a dobândi deprinderi de formator și consilier în managementul informației, pentru ca serviciile oferite utilizatorilor să fie cât mai eficiente și accesibile.

Mediateca este un spațiu al bibliotecii moderne cu o ofertă de servicii pe măsura nevoilor utilizatorului contemporan, care este din ce în ce mai grăbit și mai punctual în cerințe.

CELOR MAI BĂTRÂNI DECÂT TINE, DĂ-LE CINSTEA CE LI SE CUVINE

Viorica COSMA

Possibilitățile oferite de bibliotecă pentru pensionari, crearea pentru ei a unor condiții și oportunități de socializare, de înlesnire a comunicării, de prevenire a izolării, vin în unison cu dorința vârstnicilor de a fi pe recepție cu lumea, cu ideile, cu modelele, cu semenii lor.

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” s-a implicat în mod deosebit în problema persoanelor vârstnice punând la dispoziția acestora o filială la CASPEV, cu un fond de carte bogat și diversificat și un Club de Internet.

Au fost create condiții optime pentru ca aceste servicii să fie cât mai accesibile, îmbietoare și simple prin disponibilitatea lor.

Clubul de Învățare a Internetului (*Grandparents Internet Learning Club*) a fost înființat de Biblioteca Județeană în anul 2006 și se află, la fel ca și biblioteca, într-un spațiu adecvat, mobilat modern.

Biblioteca Județeană a dotat clubul cu opt calculatoare performante și a inclus în fi-

șa postului bibliotecarului atribuția de a-i iniția pe vârstnici în tehnica informației. Cursurile de inițiere se desfășoară zilnic, câte două serii în grupuri de câte opt.

De asemenea, se asigură accesul la informație electronică, precum și posibilități de diversificare a mijloacelor de informare, educare și recreere prin accesarea la distanță a colecțiilor universale de informare. Astfel, mijloacele moderne de comunicare și informare nu mai sunt doar apanajul tinerei generații, ci și ale persoanelor vârstnice.

Interesul pentru acest Club-Internet a fost, încă de la început (și se menține în continuare), foarte ridicat. Până la această dată, aproximativ 160 de persoane au participat la cursurile de inițiere.

Spre surprinderea unora, cursanții sunt foarte entuziasmați de faptul că au avut prilejul să învețe lucruri noi și se simt, cum spun ei, „în pas cu lumea”.

Iată câteva opinii:

„Ne simțim în pas cu lumea atât cât se poate spune, e o compensare a faptului că am fost persoane active și am participat la viața publică. Un spațiu de liniște, de cunoaștere, o persoană competentă, completează mai repede informația decât cartea de studiu”.

(Marian Valeria – prof. pens.)

„Suntem martorii unor schimbări uriașe în știință și tehnică, schimbări menite să vină în ajutorul omului să provoace mirarea tuturor vârstelor. O asemenea minune modernă este Internetul. Dacă, astăzi, și copiii de ciclul primar mânuiesc bine calculatorul, nu același lucru se poate spune despre generația vârstei a treia care, chiar dacă are o diplomă universitară, are un minus față de alții, fiindcă nu se pricepe la calculator. În acest context, este foarte binevenit acest Club – Internet.”

(Anamaria Știrbu – profesor pensionar)

„Pentru o familie care nu are posibilități materiale, introducerea internetului, prin înființarea acestui club, este mai mult decât o mană cerească.”

(Deac Gheorghe - economist pensionar)

„Internetul pensionarilor este pentru mine o activitate care mă face să mă simt iar în rândul comunității. Sunt încântată că am reușit să învăț să folosesc calculatorul, să navighez pe Internet. E minunat că pot corespunda cu copiii mei care sunt plecați în străinătate.”

(Ardelean Silvia - pensionar)

„STEP BY STEP am învățat să ne facem un e-mail, cum să navigăm pe Internet, vă mulțumim!”

(Boloș Valeria – profesor pensionar)

„Internetul mă ajută foarte mult, familia mea este stabilită în străinătate. Internetul îmi ocupă o parte din timpul liber, eliminându-mi senzația de singurătate.”

(Fage Florica - pensionar)

„Având în vedere că mulți dintre vârstnici au copii, nepoți sau alte rude plecate în străinătate sau în altă localitate din țară și cu care comunicarea este absolut necesară, nu putem decât să ne exprimăm satisfacția pentru această realizare.”

(Pășcuțiu Vasile - vicepreședintele pensionarilor)

Personal, am acumulat o bogată experiență din interacțiunea cu reprezentanții acestei categorii sociale și simt că această muncă merită toate eforturile.

**„APARTENENȚA LA O ASOCIAȚIE PROFESIONALĂ ESTE UN ACT
DE RESPECT DE SINE”**

Interviu cu **Diana IONESCU**, președinta filialei Maramureș a ABR

Au consemnat: **Laura HORVATH** și **Sorina BERETEAN**

Stimată doamnă Diana Ionescu, vă mulțumim că ați acceptat să răspundeți întrebărilor noastre. Vă rugăm, pentru început, să faceți o scurtă prezentare a activității dumneavoastră profesionale, mai exact, a activității de bibliotecar.

Mă simt flatată să știu că munca mea îi interesează pe colegii de la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, spre care eu am tânjit mulți ani. N-a fost să fie un post acolo, ci aici, la Colegiul Național „Vasile Lucaciu”. Eu, de mică am îndrăgit cărțile. Mă fascinau. Întotdeauna mi-am dorit să am o bibliotecă mare sau să lucrez într-o bibliotecă. Dumnezeu a aranjat lucrurile în așa fel, încât mi s-au îndeplinit ambele dorințe. Revenind la activitatea mea, conduc o bibliotecă școlară cu 33.145 de volume și peste 900 de cititori. Din 23 ianuarie 2003, avem Centru de Documentare și Informare, unde îmi face plăcere să colaborez cu profesori de la diverse discipline pentru derularea unor proiecte culturale sau pedagogice.

Ce ne puteți spune despre activitatea ABR și implicațiile pe care această asociație nou înființată le are relativ la bibliotecile școlare?

În data de 9 martie 2007, la sediul Bibliotecii Academiei Române, a avut loc Adunarea Generală de constituire a Asociației Bibliotecarilor din România (ABR). Atunci s-a discutat și s-a votat Statutul (care fusese postat pe site-urile de specialitate cu mult timp înainte), s-au constituit diviziunile și s-a ales Consiliul de conducere național. Diviziunile sunt următoarele: biblioteci naționale, biblioteci universitare, biblioteci școlare, biblioteci publice și biblioteci specializate. Pentru simplificarea demersurilor legale de înregistrare a Asociației, s-a cerut schimbarea denumirii de ABIR în ABR. În 24 mai 2007, Judecătoria sectorului 1, București a admis această cerere și a dispus înregistrarea modificărilor în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor. Noi vedem înființarea ABR ca un fapt pozitiv, în sensul că, aparținând unei Asociații puternice, vom avea parte de o mai mare susținere la nivel guvernamental și pregătirea profesională va avea de câștigat. De mare importanță considerăm că va fi și afilierea la IFLA.

Vă rugăm ca, în calitate de președinte al Filialei ABR Maramureș, să ne spuneți câteva cuvinte despre activitatea acesteia.

La 1 iunie 2007 au avut loc alegerile Consiliului de Conducere al Filialei ABR Maramureș. Un prim pas făcut anul acesta, a fost mărirea numărului de membri, de la 26-28 anul trecut, la 40, anul acesta. Mai mulți colegi noi au înțeles că apartenența la o asociație profesională este un act de respect de sine. Apoi, am lansat o listă de discuții pe Internet, prin care sperăm să comunicăm mult mai bine și să întreținem relații interumane în domeniul profesional cât mai constructive și plăcute. În septembrie, urmează participarea la Conferința Națională, după care ne

vom face un plan de activități pe an școlar, plan care va ține seama de zilele metodice organizate de Casa Corpului Didactic.

Ne puteți spune câți membri are Filiala Maramureș a ABR și din ce fel de biblioteci provin aceștia?

Filiala Maramureș a ABR are 40 de membri și, aceștia, sunt din diviziunile Bibliotecii școlare și Bibliotecii universitare.

Ce perspective se întrevăd în activitatea ABR și ce proiecte veți dezvolta în viitorul apropiat?

Noi ne dorim în continuare o bună colaborare cu filialele din țară, îndeosebi cu cele din județele limitrofe și, bineînțeles, cu asociația dumneavoastră. Proiectele concrete le vom stabili după Conferința Națională, la prima întâlnire cu membrii filialei.

Cum vedeți colaborarea cu filiala ANBPR Maramureș?

Mai multe colegi au avut proiecte comune cu colegii de la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, proiecte foarte reușite, care s-au bucurat de aprecieri. Cu siguranță, acestea vor continua și, poate, ne facem un calendar comun cu ANBPR filiala Maramureș pentru anul școlar viitor. Ținem legătura!

Vă mulțumim pentru amabilitatea cu care ați răspuns întrebărilor noastre și sperăm într-o colaborare fructuoasă, în beneficiul profesiei.

Din Colecțiile speciale ale bibliotecii. Restituiri.

IOSEF WIRTH: BERUFSANALYSE DES BIBLIOTHEKARS*
(recenzie publicată în *Analele de psihologie*, 1934)

Șt. ZISSULESCU

Obiectul acestei lucrări îl formează analiza profesiei de bibliotecar. Autorul își concentrează materialul în patru capitole. Scopul acestei analize este de a privi profesia de bibliotecar din punct de vedere psihologic, precum și a stabili care sunt aptitudinile fizice și psihice necesare activității acestei profesii.

Constituirea unei biblioteci este totdeauna în funcție de scopul urmărit. Din acest punct de vedere se pot deosebi două feluri de biblioteci: științifice și populare. Deosebirea dintre ele constă în aceea că pe când primele se pun în serviciul cercetării științifice, celelalte urmăresc dezvoltarea culturală a poporului. La organizarea unei biblioteci trebuie să avem în vedere mai întâi tehnica exercitării care cuprinde: lucrările premergătoare sau accesorii (alegerea și cumpărarea cărților), orânduirea, utilizarea, administrarea cărților și apoi personalul exercitării. Selectarea personalului nu e lucru ușor. O putem totuși face cu ajutorul a două metode destul de fructuoase: metoda ilustrărilor spontane ale profesiei, adică a unor dări de seamă a reprezentanților

* Zissulescu, Șt. M. Iosef Wirth: *Berufsanalyse des Bibliothekars*. (Werkbund-druckerei Würzburg, 1933, 56 p.). În *Analele de psihologie*, Vol. I, 1934, p.196-197. [Analiza profesiei de bibliotecar.]

acestei profesii care ne informează asupra însușirilor sau calităților necesare unui bibliotecar, precum și pe baza metodei chestionarelor. Acestei probleme a metodelor autorul îi dă o amploare deosebită dată fiind importanța ei netăgăduită. Care sunt calitățile necesare unui bibliotecar popular, după metoda ilustrărilor spontane? Spicuim câteva:

Poziție socială și aptitudini de pedagog; talent organizatoric și dibăcie în administrare; cunoștința cărților și interes literar; cultură multilaterală mai mult în extensiune decât în adâncime; precizie, statornicie, simțul răspunderii; talentul combinației; agilitate în vorbire; memorie bună, simțul ordinii, scriere clară etc.

Calitățile cerute unui bibliotecar științific după aceeași metodă: cultură generală, cunoștință enciclopedică; simțul și dragostea de ordine; cunoștințe literare și lingvistice; memorie bună; scriere clară; talent negustoresc (*Kaufmännisches Talent*), talent organizator; nervi sănătoși; auz și văz bun; rezistență la praf și frig etc.

Tot cam aceleași calități găsești și prin metoda chestionarelor, cu deosebirea însă că aci face o delimitare mai precisă, mergând până la o clasificare: calități corporale și motrice, calități intelectuale, calități sentimentale și voliționale etc.

Desigur că aceste calități diferă ca natură și grad după diversele categorii de funcționari ai bibliotecii.

Ce concluzie reiese de aici? Că nu oricine poate fi bibliotecar, ci pentru a putea îmbrățișa această profesie, cineva trebuie să posede anumite aptitudini. Bibliotecarul științific trebuie, în prima linie, să fie cultivat științificește, bibliotecarul popular trebuie talentat pedagogicește. Înăuntrul fiecăreia din aceste categorii se cer de asemenea aptitudini speciale.

Cartea aceasta poate servi cu mult folos celor chemați a recruta personalul bibliotecilor, determinându-i la preconizarea unui examen de aptitudini, iar nu un examen al arbitrarului bun plac, unde predomină considerațiile de ordin subiectiv.

Note:

Înființarea și editarea revistei *Analele de psihologie* (1934-1943) se datorează lui Constantin Rădulescu-Motru, care a fost și directorul ei. Ea depune mărturie despre primii pași în constituirea psihologiei ca știință experimentală în țara noastră, alături de alte reviste, cărți și articole de psihologie care i se datorează aceluiași autor. Din cei 10 ani de apariție a *Analelor de psihologie*, cu o apariție de un volum pe an, biblioteca noastră deține: Volumul I (1934), Volumul II (1935), Volumul III (1936) și Volumul VIII (1941), fiecare dintre ele fiind structurat în două părți, prima dedicată studiilor originale iar a doua, foarte consistentă, recenziilor de cărți, articole, seriale de specialitate, românești și străine (în primele două volume, spre exemplu, sunt nu mai puțin de 221 de recenzii). Se simte, în întreaga alcătuire a revistei, efervescența începuturilor și dorința de racordare la valorile europene, caracteristice perioadei interbelice. Predomină autorii germani, urmați de cei italieni, dar nu lipsesc nici autorii englezi, francezi, ruși, polonezi. De asemenea sunt recenzate și aparițiile celor mai importante publicații seriale de specialitate (inclusiv japoneze!).

În ceea ce privește conținutul recenziei, calitățile generale cerute unui bibliotecar au rămas aceleași. Sigur că discursul s-a schimbat în ceea ce privește calitățile fizice. Mai mult chiar, instituțiile bugetare sunt stimulate material să angajeze persoane cu handicap.

La fel, împărțirea bibliotecilor în populare și științifice se suprapune parțial peste împărțirea în rețeaua publică și cea din învățământ. Afirmăm că toate bibliotecile publice au colecții cu caracter enciclopedic dar aici au intervenit condițiile locului. De exemplu, în Baia Mare, în lunga perioadă în care învățământul superior a fost desființat, biblioteca publică și-a asumat, în parte, și rolul de „bibliotecă științifică”, pentru a răspunde nevoilor de informare a specialiștilor și cercetătorilor locului. (I. D.)

DE LA SUBLIM, LA ECLECTIC: COLLIGATUM-UL

Angela-Monica JUCAN

Cuvântul *colligatum*¹ provine din latinescul *colligo*, -are, care înseamnă „a lega la un loc”. În latină, cuvântul este un compus, fiind format din prepoziția (folosită cu ablativul) *cum*², care introduce un complement sociativ (traducându-se, la noi: „cu”, „împreună cu”) și verbul *ligo*, -are – „a lega”, „a prinde”, „a înnoda”, „a fixa”. Nimic nu indică, în latină, ce anume este legat împreună. Deci, orice.

În limba română, însă, cuvântului i s-a dat o specializare. Numai niște cărți legate împreună pot fi un *colligatum*.

În limbaj biblioteconomic, specializarea pare să fie dusă și mai departe, prin *colligatum* înțelegându-se doar volume legate într-o singură copertă ulterior apariției lor (individuale) editoriale. Dar definiția aceasta este susținută numai oral, pe la cursurile de biblioteconomie. În tratate sau în dicționare de specialitate, termenul este fie omis, fie definit fără o astfel de precizare.

Virgil Olteanu³ propune, ca sinonime, cuvintele *miscelaneu*, *convolut* și *varia*, dar niciunul nu satisface pe deplin echivalența.

Colligatum este, mai degrabă, corespondentul tipărit al *codicelui* (care reunea manuscrise sau, inițial, tăblițe prinse la un loc).

La originea acestui soi de restaurare a volumelor stă, neîndoindu-ne, un posesor de bibliotecă particulară – om cultivat sau mai superficial instruit, nu știm -, pauper ori econom. Din punct de vedere biblioteconomic, ideea nu este prea fericită. Se simplifică și se ieftinește repararea cărților, dar conținutul noului volum devine eterogen și aduce cu el inconvenientul regăsirii cu dificultate a lucrărilor incluse. Se realizează o unitate fizică,

dar, diversitatea în spirit are de suferit de pe urma acestei restrângeri. Pe de altă parte, nu pot fi negate caracterul pitoresc al hibridului-carte obținut și calitatea de unicat. Mobilul soluției restaurării în bloc, prin reunire, rămâne, totuși, prozaic.

Un bunic al nostru, bibliotecar, scria (și suntem de acord cu cele afirmate de el) la începutul secolului trecut: *S'il vous est loisible de faire relier ensemble deux tomes d'un même ouvrage, surtout si ces tomes sont de peu d'épaisseur, ne réunissez jamais sous la même couverture deux ouvrages différents; c'est une économie mesquine et mal placée, et les recueils factices*⁴, - ainsi nome-t-on les volumes formés de pièces ou opuscules de mêmes dimensions, mais sans lien typographique, c'est-à-dire ne faisant pas partie d'une même publication, - sont aussi incommodes pour le classement et les recherches que contraires au bon sens et à la logique⁵.

De la o vreme – chiar de destui ani, cam de prin perioada interbelică -, au început și editurile să producă volume-cumul. Există, mai nou, dicționare duble (în care, într-unul, limba x se traduce prin limba y, iar în celălalt, limba y se traduce prin limba x). Este destul

⁴ Se folosește și la noi expresia „culegere artificială” (v. *Ghid de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România*, București, [s.n.], 1976, p. 127).

⁵ Dacă vă permiteți (vă dă mâna) să legați împreună două volume ale aceleiași lucrări, mai ales dacă acestea nu sunt prea groase, nu reuniți niciodată sub aceeași copertă lucrări diferite; e o economie meschină și neavenită, iar culegerile artificiale – așa-numitele volume formate din bucăți sau opusculă de aceeași dimensiune, dar fără legătură tipografică, adică nefăcând parte din aceeași publicație, - sunt atât incomode clasificării și căutărilor, cât și contrare bunului simț și logicii (Albert Cim, *Une bibliothèque. L'art d'acheter des livres, de les classer, de les conserver et de s'en servir*, Paris, Ernest Flammarion, 1902, p. 153. Traducerea fragmentului: Adrian Pop).

¹ Supinul verbului *colligo*, -are, -avi, -atum.

² Prepoziția *cum* a luat, în limbile romanice, diverse forme, toate folosite ca prefixe: *co-*, *col-*, *com-*, *con-*.

³ Virgil Olteanu, *Din istoria și arta cărții*. Lexicon, București, 1992.

de comod de consultat un asemenea dicționar și avantajos să ai ambele versiuni în același volum. În privința înregistrării în bibliotecă, însă, apar dificultăți și se produc confuzii. Când sunt legate spate în spate, aceste dicționare au două coperte întâi (cu titluri diferite, bineînțeles), două pagini de titlu (neidentice, tot din cauza titlului) și nicio copertă a patra (propriu-zisă).

Se editează și cărți de doi, trei sau (mai rar) patru și chiar mai mulți autori legate împreună. Evident, în bibliotecile publice cu acces liber la raft, cota lor va fi anormală – în conformitate numai cu prima carte conținută. Cărțile care succedă primeia pot fi regăsite doar consultând cataloagele. Sau în tâmplător.

Pagina de titlu⁶ (eventual, și coperta) face ca tomurile compozite, de tip *colligatum*, să se deosebească net de *antologie*, *culegere*, *florilegiu*, *miscelaneu*, *varia*.

Cum spuneam mai sus, neoficial, denumirea *colligatum* este rezervată exclusiv lucrărilor editate individual, dar legate, ulterior, într-o singură copertă. În limbaj neprofesional, însă, termenul este folosit nerestrictiv, după acest criteriu. Și ni se pare că pe bună dreptate, din moment ce, pe de o parte, atât traducerea termenului latinesc, cât și definițiile din dicționarele explicative ale limbii nu menționează o asemenea limitare în utilizarea cuvântului, iar pe de alta, biblioteconomia nu oferă un termen special pentru volumele colegate la apariția lor editorială.

Pentru a face distincția între cele două feluri de *colligatum*-uri (unul reunind lucrări cu date de apariție diferite, altul – opere publicate în același loc, de aceeași editură, la aceeași dată), s-ar putea folosi termeni compuși, de felul: „*colligatum-unicat*” sau „*colligatum-particular*”, față de „*colligatum-editorial*”. E numai o propunere.

Dacă ne gândim bine, după ce este compactată, și colecția de ziare devine un *colligatum*.

Cuvântul *colligatum* nu are, încă, nici ortografia fixată. Dacă putem fi de acord cu menținerea formei latinești (care sună mai erudit în limba noastră) sau cu forma români-zată *coligat*, ca și cu cea tradusă – *colegat*, considerăm că forma *colligat* (atestată în dicționarul lui Mircea Regneală) este inadmisibilă. În limba română nu există dubla consoană *ll* decât în neologismele recente, neasimilate încă. Până la asimilare, împrumuturile se scriu ca în limba lor de origine. Grafia cuvântului trebuie fie să se mențină în forma ei latinească (atâta timp cât cuvântul e simțit ca „străin”), fie să fie români-zată în variantele la fel de corecte: *colegat* și *coligat*.

Menționăm că volumul întâi (din 1993) al Dicționarului Enciclopedic înregistrează cuvântul-titlu *colligatum*, descris ca fiind cuvânt latinesc și substantiv neutru, iar în volumul al treilea (apărut în 1999) al aceluiași dicționar, la cuvântul-titlu *Haas, Conrad*, găsim o referire la *Coligatul de la Sibiu*. Probabil, în cei șase ani dintre publicarea celor două volume, forma cuvântului s-a fixat, preferându-se latinescul români-zat. Până să fie acceptat în uzul vorbitorilor nelingviști și chiar al lingviștilor, va mai trece timp. În ciuda reglementărilor, în mediile culte (ne-maivorbind de cele semidocite) totdeauna au fost preferate și menținute mult timp formele grafice și fonetice din limbile de origine⁷.

Indiferent dacă e o piesă unică, ori s-a produs în serie, un *colligatum* are mai mult neajunsuri decât caracteristici pozitive. Cel mai brutal lucru este anularea „sinelui” – aici, autorul (semnat sau anonim). „*Sapiens ad omnibus involucris corporis mentem, quantum potest, evolvit et seipsum in semetipsum colligit*”⁸ (Augustinus).

⁷ Vezi, pentru a da un singur exemplu, dar cel mai tare dintre ele, cuvântul *hiatus* care, în ciuda încercărilor de impunere a formei *hiat*, pentru ambele lui accepțiuni, va ieși, cu certitudine, câștigător, în forma lui latinească (atunci când nu este folosit în context ligvistic-fonetic).

⁸ Înțeleptul își desfășoară gândul, atât cât poate, din toate învelișurile corpului și se adună pe sine însuși în sine însuși (Eugen Munteanu; Lucia-Gabriela Munteanu, *Aeterna latinitas*. Mică enciclopedie a gândirii europene în expresie latină, Iași, Polirom, 1996, p. 269).

⁶ Menționarea, pe o eventuală pagină de titlu, special confecționată, a tuturor lucrărilor conținute nu ar reprezenta un titlu unic, ci un titlu multiplu, cu autori individuali, de rang egal (nu coautori care pot avea și ei contribuții egale în realizarea volumului).

AMERICAN CORNER: ÎNTÂLNIRE PROFESIONALĂ LA BIBLIOTECA PUBLICĂ DIN ORAȘUL ZADAR, CROAȚIA

Adina DOROLȚAN

Moto: *Cel mai mare lucru pe care-l poți face pentru un prieten nu este să-i dai din bogățiile tale, ci să i le scoți la iveală pe cele care sunt ascunse în el însuși (Benjamin Disraeli).*

Coordonatorii American Corner din țară beneficiază de instruire periodică. Pe lângă cursurile și seminariile din țară, coordonatorii participă la diverse întâlniri profesionale organizate peste granițele țării noastre.

Astfel, am avut ocazia de a participa, alături de colegile de la American Corner Bacău și American Corner Craiova, la un asemenea curs/seminar. Seminarul a fost organizat pentru American Corner-ele din Sud-Estul Europei, în perioada 16 -18 mai 2007 la Zadar, Croația și s-a desfășurat la **Biblioteca Publică Zadar**.

Biblioteca, micuță dar cochetă, foarte bine echipată din punct de vedere tehnic și material, a fost gazda noastră primitoare pentru trei zile. Mi-a plăcut atmosfera acestei biblioteci, modul în care au organizat spațiul pentru crearea unui mediu cât mai confortabil pentru cititori și mai ales sistemul de returnare al cărților (cititorii nu sunt obligați să intre în clădire pentru restituirea cărților, ci le pot depune într-un fel de „cutii poștale”, la orice oră din zi sau din noapte, de unde sunt apoi preluate de către bibliotecari). De asemenea, am avut plăcerea de a „vizita” și bibliobuzul bibliotecii, într-una din scurtele pauze ale acestuia la sediul bibliotecii.

Cursul a fost gândit atât pentru coordonatorii American Corner, cât și pentru cei de la Departamentul de Afaceri Publice, responsabili cu coordonarea și îndrumarea personalului din American Corner-e. Temele principale discutate în cadrul acestor seminarii au inclus subiecte precum înțelegerea rolului și a funcției unui American Corner, optimizarea programelor pentru public și tehnici de marketing. Întâlnirea aceasta a oferit participanților ocazia de a se cunoaște și de a-și împărtăși experiențele profesionale, realizările, dorințele, neplăcerile, problemele cu care se confruntă în activitatea zilnică în cadrul American Corner-elor.

În timpul conferinței, cei 60 de participanți din 13 țări au fost învățați cum să lucreze cu Ambasada S.U.A., tehnici de marketing pentru atragerea audienței/cititorilor și participanților la activități, cum să realizeze rapoartele activităților organizate etc.

Scopul întâlnirii a fost crearea unui mediu colegial plăcut, unde personalul să poată schimba idei despre activitățile desfășurate în cadrul American Corner și să continue cu împărtășirea activităților și ideilor și după ce această întâlnire s-a sfârșit.

Ca materializare a discuțiilor avute la acest curs, trebuie menționată o activitate ce s-a desfășurat la American Corner-ul nostru, în data de 11 iunie 2007, și a constat într-o video conferință cu American Corner din Koper, Slovenia. La această activitate au participat 13 elevi de la Colegiul Național „Gheorghe Șincai”, Baia Mare, și 25 de elevi din Koper. Ei au discutat despre schimbările produse în cele două țări de la intrarea acestora în Uniunea Europeană, precum și despre sistemul de învățământ. Elevii au promis că vor ține legătura în continuare, în acest sens făcând schimb de adrese electronice.

VISUL AMERICAN AL UNEI BIBLIOTECARE (I)

Lia SABĂU

A fost odată o profesoară de engleză care a ajuns bibliotecară la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, din dragoste de carte și de limba anglilor. A fost odată, cândva în mai 2006, și începutul unui American Corner la Baia Mare, în frumoasa și moderna Bibliotecă, aleasă de Ambasada S.U.A. să-l găzduiască. La început, gurile rele l-au numit o bătaie de cap în plus. Visătorii – un prilej de călătorii prin lume sau un loc de acordare a *greencard*-ului și a vizelor spre America... Nici unii, nici alții nu au greșit foarte mult, căci toate astea au început să fie posibile, datorită muncii depuse la acest American Corner, un loc unde informația despre vechea Lume Nouă a lui Cristofor Columb este la ea acasă, unde fondul de carte se îmbogățește constant, unde doritorii de studii în America pot obține informații prețioase, un loc unde se petrec o mulțime de întâmplări culturale....

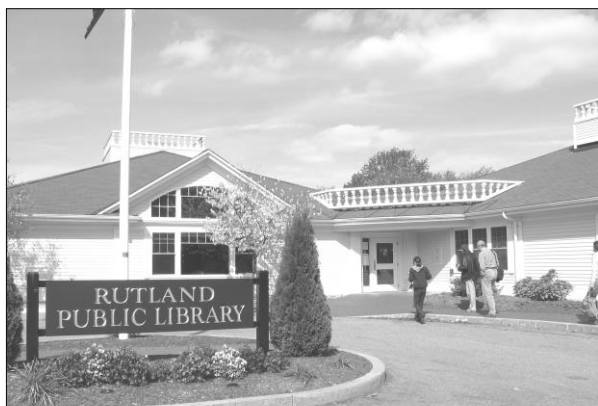
Iar acest American Corner a crescut într-un an cât alții în zece... Cu peste 10.000 de vizitatori în 2006 și cu aproape 12.000 în 2007, au început să apară și roadele muncii noastre, deși multe roade au fost nebănuite și neașteptate de noi...

Unul dintre ele a fost selectarea mea într-un program numit *International Visitor Leadership Program* (Programul de Vizitare a S.U.A. de către Lideri Străini) tutelat de Departamentul de Stat al Statelor Unite și administrat de Centrul Internațional Meridian, un O.N.G. privat din S.U.A., care promovează relațiile internaționale prin schimburi de oameni, idei și arte. Lansat în 1940, programul amintit caută construirea înțelegerii reciproce între Statele Unite și alte națiuni prin vizite în America plănuite cu grijă și destinate liderilor străini în funcție sau în ascensiune. Aceste vizite sunt menite să reflecte interesele profesionale ale vizitatorilor și să susțină scopurile politicii externe ale guvernului american. În fiecare an, în acest

program sunt cuprinși peste 4500 de participanți din toată lumea, selecționați atent de către ambasadele S.U.A. din țările lor de origine. Ei călătoresc prin America și se întâlnesc cu confrății lor întru profesie de peste ocean. Prin aceste întâlniri, vizitatorii au ocazia să înțeleagă mai bine influențele culturale și politice din societatea americană și se pot bucura de experiența culturală și socială de care au parte în detaliu. Ei sunt, în general, reprezentanți ai sistemelor de guvernare, ai partidelor politice, ai mass-mediei, ai sistemelor educaționale, ai mediilor de afaceri, ai ONG-urilor, ai artelor, ai culturii, ai sănătății publice și ai multor altor medii. Peste 225 din șefii de guverne și de state actuali sau anteriori și alți distinși lideri din sectoarele publice sau private din lume au fost participanți ai *International Visitor Leadership Program*.

Și-acum, întrebarea normală care s-ar naște: „Ce caută o bibliotecară în acest program?”.... Așa cum există pentru multe alte domenii programul a cuprins și bibliotecile din România, sub numele de *American Libraries – A Project for Romania* („Bibliotecile americane – proiect pentru România”) și s-a desfășurat în luna octombrie a acestui an, pe perioada a trei săptămâni. El a cuprins întâlniri prin care am putut obține date despre organizarea și administrarea bibliotecilor din Statele Unite, despre tehnologia folosită în aceste biblioteci (migrarea spre cataloagele online, digitizarea bibliotecilor), despre dezvoltarea colecțiilor, despre promovarea bibliotecilor, a colecțiilor și serviciilor acestora în rândul comunității și a rolului lor ca centre de educație civică, despre cum se desfășoară cursurile de biblioteconomie din America, despre ce înseamnă o asociație profesională pe continentul de peste ocean. Toate acestea, într-un periplu prin cinci orașe mari – Washington D. C., New York, Boston, Austin, Seattle – și alte câteva mai mici: San Antonio, Buda, Rutland, Worcester, Harvard.

În trei săptămâni, patru bibliotecari români – căci atâtea am fost selectați în program – am vizitat biblioteci mici și mari, biblioteci școlare și universitare, rurale și municipale, biblioteci speciale, arhive, instituții de învățământ în biblioteconomie, universități, licee... Am avut ocazia să cunoaștem o parte de Americă, atât profesional, cât și turistic. Personal, am avut ocazia de a-mi împlini visul meu american: America pe care nu o văd mulți dintre americanii înșiși, pătrunderea în tainele profesiei de bibliotecar și înțelegerea modului de a gândi și a acționa al profesioniștilor americani – și pot să spun că a meritat cu adevărat. Și pentru că toate nu mi-ar ajunge să le împărtășesc într-un singur articol, mă voi mărgini deocamdată să „pictez” imaginea ce mi-a rămas despre Statele Unite ca țară și ca popor, atât cât s-a putut, după două-trei săptămâni de la încheierea programului.

Biblioteca publică orășenească din Rutland

O să încep cu primul moment - întâlnirea noastră cu cei doi interpreți, Gabriel Tomescu și Bruno Blumenfeld. După câteva zile petrecute împreună ne-am dat seama că sunt doi oameni deosebiți, extrem de cultivați și de dornici să împartă cu noi tot ceea ce știu despre locurile și oamenii cu care ne întâlnim în drumul nostru. Grupul nostru, așa mititel cum era, era omogen și ne înțelegeam foarte bine. Cred că au fost buni psihologi cei care ne-au adunat laolaltă...

Despre popasurile noastre, trebuie să vă spun că m-am îndrăgostit de **Washington D. C.**, prima noastră oprire și impactul cu America. Impresia mea, în câteva cuvinte: oraș aerisit, aristocratic, plin de lumină, cu-

loare și păsări cântătoare, unde clădirile nu depășesc 12-15 etaje, majoritatea dominate de stilul clasic roman și grecesc ce caracterizează zona sudică a S.U.A., amintind de perioada colonială. Washington D.C. este orașul în care nu te poți pierde nici dacă ai vrea. Orientarea N-S și E-V a străzilor, cu denumiri – primele de litere, celelalte de cifre și traversate în diagonală de bulevarde cu numele statelor americane, prezența unei străzi a bisericilor, a unei străzi a ambasadelor sunt doar câteva dovezi ale capacității organizatorice și ale spiritului practic american. Râul Potomac, ce taie capitala în partea ei sud-vestică, oferă o priveliște deschisă spre verdele statului Virginia și spre cei câțiva zgârie-nori, nici aceia prea înalți și ridicați suficient de departe de Casa Albă, pentru a nu o eclipsa. Spații deschise, esplanade pline de turiști, canotori vâslind în susul râului. Muzeu cu acces gratuit publicului larg din țară și din lume, vizitate pe tot parcursul zilei de mii de oameni. Spații largi, imense, cel mai bine conștientizate atunci când te afli în zona dintre *Capitoliu* și *Memorialul lui Lincoln*, despărțite de locul uriaș de întâlnire al națiunii americane atunci când celebrează, protestează sau pur și simplu își petrece timpul liber: *the National Mall*. Muzeu cu acces gratuit și pline ochi, de la copii în „marsupiu” până la vârstnicii capabili să se deplaseze. Unul dintre „sporturile naționale” nedeclarate, vizitarea muzeelor, pare a fi unul dintre principalele ocupații ale timpului liber. Prețuri destul de rezonabile, deși peste medie, în cele mai multe situații. Întâlnirile profesionale - extrem de utile și consistente - ne-au oferit informații dintre cele mai diverse și mai interesante. Printre multe locuri (comune nouă, bibliotecarilor, și despre care voi povesti în numerele viitoare ale revistei *Bibliotheca Septentrionalis*) am fost la *Library of Congress*, care e o minune arhitectonică și instituțională. Sunt foarte fericită că am avut ocazia de a intra în culisele sale, în „măruntaiele” ei, acolo unde nu intră mulți din afară - așa cum ne-a explicat Grant Harris (bibliotecarul care se ocupă de cărțile în limba română).

Călătoria la *Monticello*, casa memorială a lui Thomas Jefferson, a fost ca o revelație. Însoțiți de un ghid pitoresc - Dr. Charles Spencer - un om cu un umor debordant și cunoștințe de istorie americană adânci, am putut intra cu adevărat în atmosfera în care Jefferson a trăit, și totodată să SIMT cu adevărat ceea ce a însemnat omul acesta pentru poporul său: un „Dimitrie Cantemir” al americanilor. O călătorie în Statul Virginia, demnă de tot interesul oricui vine în zonă, pentru a descoperi un geniu ale cărui invenții și gândire încă influențează lumea americană. Prânzul pe care l-am luat la Taverna Michie - un local din Charlottesville, absolut fermecător și cu o mâncare delicioasă - a completat atmosfera; am mâncat în ritmuri de muzică irlandeză, serviți de niște doamne foarte drăguțe îmbrăcate ca la 1700... În aceeași zi am fost la *Universitatea din Virginia*, monument de arhitectură și una dintre cele mai importante universități din S.U.A., opera arhitectonică a lui Thomas Jefferson. Am vizitat biblioteca de acolo, care mi s-a părut foarte interesantă prin modul de a trata cititorii (studenți, evident), prin grija de a le crea un mediu propice învățării. Multe săli de lectură aveau mobilier ca acasă (fotolii, canapele) pentru a face lectura cât mai plăcută. Ca să nu mai spun că am fost în *Rotonda* universității, proiectată tot de Jefferson, pe bună dreptate adorat de poporul american pentru tot ce a creat și a făcut pentru el. Omul acesta a fost un geniu, și la concluzia asta ajungi numai privind această minunată construcție. Acolo, arta feng-shui este la ea acasă.

Venirea la **New York** a fost o mică aventură, căci trenul a „muri” în plin „câmp”, cu o oră înainte de a ajunge la destinație. Am așteptat o oră și jumătate să vină un alt tren în care toți pasagerii au trebuit să se mute. Dar am luat-o ca pe o experiență, căci întâmplarea ne-a arătat că probleme sunt și la „case mai mari” decât în biata noastră Românie, unde așa ceva se întâmplă mult mai des... diferența de bază e că în America am văzut cât de calmă și disciplinată poate fi lumea și cum poate fi înlocuit un întreg tren, nu doar locomotiva. Deh, unul dintre neajunsuri-

le tehnologiei avansate: oamenii sunt depășiți de mașinăriile care, dacă se strică, sunt înlocuite cu totul... Impresia mea despre New York, la vederea acestuia, este destul de diferită față de ce am văzut și experimentat la Washington. Senzația pe care mi-a lăsat-o este de uimire, admirație și groază. Uimire și admirație - de cum a putut OMUL să creeze așa ceva, atâtea lucruri minunate și uriașe, toate la un loc; iar groază - de cât de MULTE și MARI sunt toate. La nivelul solului aerul e aproape irespirabil, este un zgomot continuu indescritibil - provenind de la tot ce poate exista într-un oraș: de la cele trei tipuri de mașini pe care nimeni nu și le dorește în curte (poliția, salvarea și pompierii) până la zgomotul făcut de uriașele aparate și centrale de aer condiționat aflate când pe marginea drumului, când sus, pe zgârie-nori. Totul e „monstruos” de mare. Urcând pe clădirea Rockefeller am văzut de sus URIAȘUL New York. E ceva uimitor și înfiorător în același timp. Oamenii sunt grăbiți și puși pe muncă zi lumină. Am înțeles că aici, în zonele bune, chirii sunt de la \$ 4000-5000 în sus. Deci cineva trebuie să muncească pentru așa ceva... Este o forfotă indescritibilă. Metroul - fiind primul metrou din lume, arată destul de rău, chiar dacă este întreținut și reparat constant, dar NIMENI nu îndrăznește să îl închiadă pentru reparații capitale, așa că - pe lângă distanțe și destinații - te mai transportă cu succes și în prima parte a sec. XXI. Străzile se cârlesc, la fel - nimeni nu îndrăznește să le închidă pentru reparații... Ar însemna că se dă peste cap o bună parte din oraș, și deci și o bună parte din economia țării. Orașul pare destul de murdar și de cenușiu, datorită vechimii unora dintre clădiri și a noxelor care ies de peste tot. În schimb, atunci când ieși din acest infern și privești totul dinspre ocean ori de deasupra lui, sau atunci când te afli în *Central Park*, orașul e ca o minune. Iar *Broadway* și *Time Square*, locul arhicunoscut al trecerii de la un an la altul al new-yorkezilor, țin de o lume halucinantă de lumini, culori, înălțime și forfotă de nedescris...

Boston, al treilea oraș mare din itinerariul vizitei noastre în S.U.A., pare cel mai

aproape de stilul arhitectonic european. Intellectual prin excelență, Boston se învecinează cu campusul Universității Harvard și are ieșire la ocean. Plin de verdeață și de pescăruși, orașul oferă priveliști de la multitudinea culorilor toamnei din pădurile împrejuritoare până la “parcurile” yahturilor de agrement sau ale bărcilor pescărești din port. Bibliotecarii pe care i-am cunoscut acolo mi-au demonstrat că lumea nu e atât de mare pe cât pare, că ne lovim toți de aceleași probleme și bucurii, dar avem fiecare (sau nu) la îndemână uneltele prin care să ne putem atinge scopurile profesionale. Sunt oameni extrem de primitivi și de calzi, dornici să ne împărtășească din detaliile muncii lor, ne-am dat idei unii altora și ne-am simțit foarte bine unii în preajma celorlalți, ceea ce mă face să cred că ar fi interesant să ținem legătura.

Și iată-ne la **Austin**, Texas... O lume complet diferită față de ce văzusem pînă la acel moment. Începând de la temperaturile care ne lăsau să facem baie fără probleme în piscină, până la felul de a vorbi al localnicilor – totul era altfel. De la vegetația luxuriantă a „orașelului” San Antonio (o mică Veneție a Texasului), până la culoarea nisipie a pietrelor și a formelor de relief de la Alamo, vezi o lume de cowboy și cactuși, un loc unde „bărbații sunt bărbați și femeile sunt bărbați”, după cum ne povestește un localnic. Un oraș unde spaniola se aude mai des decât în alte părți și unde se pare că domină, căci și alții o vorbesc. Aici am avut prilejul să intrăm în detaliile unei biblioteci prezidențiale (Biblioteca și Muzeul Lyndon Baines Johnson – *The Lyndon Baines*

Johnson Library and Museum), ale unei biblioteci universitare și ale unei școli de biblioteconomie (la Universitatea Texas din Austin – *The University of Texas at Austin*), ale unei arhive (Centrul de Istorie din Austin – *Austin History Center*), ale unei biblioteci rurale (biblioteca publică din orașelul Buda – *Buda Public Library*) și o bibliotecă pentru persoane cu dizabilități (în cadrul clădirii Bibliotecii și Arhivelor Statului „Lorenzo De Zavala”). Profesionalism la cote maxime, dotări de asemenea și credința că niciodată vreo problemă nu este fără rezolvare. Tot aici organizatorii programului ne dau ocazia de a cunoaște americani la ei acasă, prin ceea ce ei numesc „*home hospitality*”, și iată-ne pe drum undeva la câțiva km de Austin, unde întâlnim familia Cirkel, care ne așteaptă cu un prânz tipic american. Timp de două ore ne „întreținem” cu membri și prieteni apropiați ai familiei. Lipsiți de inhibiții și curioși de a afla și ei, la rândul lor, lucruri de tot felul despre noi și România, sunt bucuroși să împărtășească cu noi momentul celebrării zilei de naștere a unuia dintre ei.

Sală de lectură în biblioteca Universității Texas din Austin

Seattle, ultima noastră oprire, se pare că este menit să ne farmece de tot. În ciuda ploii care cade aproape tot timpul, norocul ne urmărește și aici – ca peste tot – și aduce, o dată cu venirea noastră, razele soarelui care-și croiesc drum printre stropii de ploaie. Surprinzător de redus ca suprafață pentru spațiile largi, tipic americane, cu care ne obișnuise-

răm, centrul orașului poate fi acoperit cu piciorul. Așa că, în pas de plimbare, apucăm în patru zile să străbatem o bună parte și să vedem unele dintre locurile cele mai pitorești: *The Space Needle* (Acul Spațial) – punctul ce dă personalitate orașului, *Pike Market* (Piața Pike) – un loc plin de lume și culoare, străzile străjuite de arțari, ieșirea orașului la multele golfuri ce-l înconjoară în partea sa vestică. Pe lângă faptul că știam că Seattle este căminul lui Bill Gates, mai aflăm de la ghidul nostru – un domn simpatic și atipic pentru un american (căci este născut, crescut și trăit doar în Seattle) – că aici, unde limba engleză este vorbită foarte curat, fără accente regionale, se află și sediul celei mai mari firme comerciale de pe Internet, *Amazon*, că aici se construiesc avioanele Boeing și că Starbucks Coffee – un lanț de cafenele extrem de bine cotate în America și de care au auzit și europenii – își are aici locul de naștere. Un oraș căutat de iubitorii de natură și de aventură, locul unde am întâlnit americani ce au cunoscut România cu adevărat și cărora le este dor de ea, un oraș unde am văzut o bibliotecă

aproape nepământească: *Biblioteca Publică din Seattle* (*Seattle Public Library*), despre care voi vorbi în amănunțime altădată, căci este idealul oricărui bibliotecar...

Colorată și contrastantă, locul unde marketingul își are originea și aplicare desăvârșită, unde profesionalismul este dus la perfecțiune, și, cu toate acestea, o țară ca oricare alta – cu plusurile și minusurile sale, America rămâne un exemplu și o țară pe care oricine dacă o vede o dată își dorește să o vadă din nou. Este țara unde „Visul American” al oricui poate fi realizat dacă are un scop precis, dacă este suficient de motivat și de iute de minte și de trup ca să poată face față victoriei în care totul curge, și unde același Vis American se dovedește că poate fi un model bun de aplicat și într-o țară precum România, care – ca America de acum un secol – este cu siguranță țara tuturor posibilităților. A posibilităților pozitive, dacă există oamenii care să dorească acest lucru. Căci, până la urmă, ca oriunde pe această planetă, *omul sfințește locul*.

(Continuarea în numărul viitor)

Biblioteca Publică din Seattle

CE OFERĂ BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „PETRE DULFU” DIN SCRIERILE LAUREATEI PREMIULUI NOBEL PENTRU LITERATURĂ ÎN ANUL 2007 – DORIS LESSING

Ioana DRAGOTĂ

Deși declanșează valuri de dispute și controverse, fiindu-i contestată deseori semnificația și valoarea, decernarea premiului Nobel pentru literatură este așteptată cu interes și nerăbdare și este subiect de pariuri în fiecare an. Chiar dacă nu de dimensiuni comparabile cu lucrarea *Nobel contra Nobel* a lui Laurențiu Ulici, presupun că fiecare dintre noi are lista lui de mari nedreptățiți – nedreptățitul meu cel mai mare este Jorge Luis Borges. (Printre cei ai elitelor culturale românești, de exemplu, se numără Mario Vargas Llosa – într-o scurtă prezentare făcută în revista *Dilema veche*, se sublinia că nu este laureat al premiului Nobel, cu comentariul că acest fapt caracterizează mai mult premiul Nobel decât opera lui Llosa.) De asemenea, ocazia este favorabilă rememorării, cu toate legende și frustrările adiacente, că românii nu s-au învrednicit să primească Nobelul pentru literatură.

În anul acesta, fără să fie prima dată, anunțarea Premiului Nobel pentru literatură a declanșat febrile căutări în cataloagele bibliotecilor și pe Internet. Cine este Doris Lessing? Destul de dificil de răspuns publicului român la această întrebare. De exemplu, mass-media, nu a căzut de acord asupra vârstei autoarei: născută la 22 octombrie 1919 (aici există unanimitate de păreri), ea are, după diferite surse, 86, 87 și chiar 88 de ani la data decernării premiului, detaliu oarecum nesemnificativ, de vreme ce, oricum, în timp, venerabila doamnă a trecut și va trece, sperăm, prin toate vârstele menționate (scris azi, 19 octombrie 2007 n.n.). Dar, dificultatea calculării vârstei exacte a fost compensată de menționarea faptului că Doris Lessing stabilește un nou record de vârstă pentru obținerea premiului, dacă tot trăim într-o lume *Guinness Book*. (Anul acesta, de Sărbătoarea

Castanelor, băimărenii au încercat cu cel mai mare gulaș din lume...).

În momentul în care a devenit public numele câștigătorului premiului Nobel pentru literatură, am apelat și eu la cataloagele bibliotecii noastre, la cataloagele on-line ale altor biblioteci și la Internet. Am constatat astfel că, până în prezent, au fost traduse la noi următoarele lucrări:

Bătrânul șef de trib, apărută în anul 1954, la Editura de Stat pentru Literatură și Artă, colecția Meridiane, în românește de Elena Celac și Alice Gabrielescu, cuvânt înainte de Radu Lupan, într-o culegere împreună cu două nuvele ale lui Alfred Coppard. Iată câteva frânturi din Cuvântul înainte: „În opoziție cu decăderea continuă a literaturii britanice «tributară sacului cu bani», literatura progresistă din Anglia se dezvoltă, rândurile scriitorilor care se apropie cu interes și dragoste de năzuințele și viața oamenilor simpli cresc.” sau „Urmând tradițiile democratice ale marilor scriitori englezi realiști, apropiindu-se cu tot mai multă înțelegere de năzuințele și viața poporului, Alfred Coppard și Doris Lessing reușesc să reflecte în scrierile lor creșterea luptei maseilor din Marea Britanie împotriva asupririi capitaliste, pentru dreptate și o viață mai bună.”. (Este un gen de discurs ce îmi dă fiori!)

Biblioteca noastră deține un exemplar din această lucrare, la Sala de lectură (cota: I 7026).

Cealaltă femeie, lucrare editată în 1958 (la 5 ani de la apariția în Anglia), la aceeași editură și în aceeași colecție, în traducerea lui Mircea Alexandrescu, nu are aparat critic. Pe prima pagină, o scurtă prezentare nesemnătată ne informează că: „În prima năvelă, intitulată «Cealaltă femeie», autoa-

rea prezintă instabilitatea familiei burgheze, poziția de inferioritate a femeii în regimul burghez.” Conform unui comunicat de presă al Comitetului Nobel asta se traduce prin: [Doris Lessing este] „povestitoarea epică a experienței feminine care, cu scepticism, ardore și forță vizionară analizează o civilizație divizată”. Se confirmă aserțiunea lui Borges că un om care citește Shakespeare este Shakespeare, nu-i așa?

„Cea de-a doua nuvelă, «Mușuroiul», ridică problema, de mare actualitate, a colonialismului și a discriminării rasiale. Deși amândouă aceste nuvele au un puternic caracter demascator, dovedind interesul și înțelegerea cu care Doris Lessing se apleacă asupra unor probleme de mare actualitate ale societății engleze, totuși soluțiile pe care le oferă cititorului sunt limitate. Autoarea nu vede încă faptul că singura posibilitate de rezolvare până la capăt a acestor probleme este schimbarea revoluționară a orânduirii sociale.” (Q.e.d.) Ce bine ilustrează calea depășirii intențiilor! Sunt convinsă că o culegere de prefete din anii ‘50 ale unor opere foarte cunoscute ar avea un impact mai puternic decât o sumedenie de analize și interpretări ale perioadei și, în plus, o puternică forță evocatoare, pentru că lucrurile vorbesc de la sine.

Faptul că opera lui Doris Lessing a fost agreată la noi, într-o vreme în care nu același lucru se poate spune despre mulți clasiici ai literaturii române, nu trebuie să ne mire dacă luăm în considerare că „In her early adult years she was an active communist.”¹, de la *The New Encyclopaedia Britannica*, 1994 citire. Cum, în biografia publicată pe site-ul www.dorislessing.org, scrie că: „In 1937 she moved to Salisbury, where she worked as a telephone operator for a year. At nineteen, she married Frank Wisdom, and had two children. A few years later, feeling trapped in a persona that she feared would destroy her, she left her family, remaining in Salisbury. Soon she was drawn to the like-minded members of the Left Book Club, a group of Communists «who read everything, and who did not think it remarkable to read.» Gottfried Lessing was a central member of

the group; shortly after she joined, they married and had a son. During the postwar years, Lessing became increasingly disillusioned with the Communist movement, which she left altogether in 1954²”, iar acest gen de a prezenta lucrurile mi se pare cam coafat, brusc, devin curioasă și, deși nu asta mi-am propus, caut alte referințe. Deci, în antologia *The Short Stories : 50 masterpieces* (New York, 1983) găsim: „At age of 18 she moved to Salisbury, the capital of Rhodesia, where she became involved in politics and joined the Communist party in 1942. She left the party when she became disillusioned with it during the post-World war II Stalin regime³”. Și, în sfârșit: „Venită la Londra (în 1949), Doris Lessing intră în Partidul Comunist Britanic, pe care îl părăsește cu mare dezamăgire în 1956, dar nu înainte de a se fi implicat în lupta contra armelor nucleare și de a i se fi interzis să revină în Africa de Sud (ceea ce a durat până în 1995). A sosit în Anglia ca «single parent» (femeie divorțată, cu un copil) și în răspăr cu toate, cum de altfel este ea de o viață. Conștientă că puțini o plac, că irită prin frondă, scriitoarea încearcă să minimalizeze antipatia multora pentru înclinația ei (foarte intens) comunistă din anii 1950, s-o pună pe seama unei perimate alegeri politice, o «psihopatologie» cum numește ea tentația (hidoasă pentru noi, cei din fostul lagăr - la propriu - comunist) occidentalilor de a pactiza cu Stalin. În multe interviuri autoarea descrie cu entuziasm «energia

¹ În tinerețe a fost o comunistă activă.

² În 1937 s-a mutat la Salisbury unde a lucrat un an ca operator telefonist. La 19 ani s-a căsătorit cu Frank Wisdom cu care a avut doi copii. Câțiva ani mai târziu, simțindu-se prizoniera unei vieți care se teme că o va distruge, își părăsește familia, rămânând în Salisbury. Curând ea se simte atrasă de membrii cu aceleași convingeri ai Clubului cărții de stânga, un grup de comuniști „care citeau totul și care nu considerau că a citi este ceva remarcabil”. Gottfried Lessing a fost un membru marcant al grupului; la scurt timp după aderarea ei, s-au căsătorit și au avut un fiu. În anii de după război, Lessing este tot mai deziluzionată de mișcarea comunistă, pe care o părăsește pentru totdeauna în 1954.

³ La 18 ani se mută la Salisbury, capitala Rhodesiei, unde se implică în politică și aderă la Partidul comunist în 1942. Ea părăsește partidul deziluzionată fiind de regimul lui Stalin de după al doilea război mondial.

afectivă», «credița pură» a simpatizanților (de bună voie) comuniști. Iar dacă psihologia de masă nu e o scuză suficientă, aflăm chiar direct de la ea (lucru rar) că «N-am făcut chiar atâta politică, de fapt. Am mers în Uniunea Sovietică, am luptat pentru africani... Dar atât. Am fost membră a clubului de lectură al Partidului Comunist. N-am fost la mai mult de zece ședințe în total.»

Interesant că simte nevoia aceasta de minimalizare. Nu ascundem, de obicei, ceva ce n-a existat suficient de stânjenitor. Ori, ca să folosim chiar vorbele celei în culpă, «Cred că întotdeauna am tânjit oarecum după visul socialist» Ce altceva pot spune cititorii din Europa de Sud Est, decât că ei nu?» ne spune Lidia Vianu în articolul *Doris Lessing sau patosul inteligenței*, publicat în *România literară*, 19 octombrie 2007.

Trecând peste neconcordanțe cronologice din textele de mai sus, apartenența la mișcarea comunistă pare certă; se reflectă, de altfel, și în scrierile sale: „Din punct de vedere literar, opera sa este convențional împărțită în trei perioade: romane cu tematică comunistă (1944-1956), cu tematică psihologică (1956-1969) și cu tematică sufistă și tentă științifico-fantastică (după 1969). Deși romanele din această ultimă grupă nu au fost la fel de bine primite de critici, autoarea a insistat asupra calității literaturii SF, susținând că acest gen a creat unele din cele mai bune ficțiuni sociale.” (Ștefan Iancu, *Doris Lessing, Nobelul surpriză*, în *România literară*, 12 octombrie 2007).

Nu este o tentativă de a arăta cu degetul, nu așa avea căderea. Doris Lessing s-a înregimentat probabil din convingere și spirit de frondă, deși stalinismul era în floare și putea să vadă dar probabil că n-a vrut (eu nu am decât experiența anilor '80, de la noi, când era vorba mai mult de conformism, oportunism și obediență). E numai un reflex pe care mi l-au creat anii în care am tot asistat la punerea la colț a generației noastre interbelice, pentru apartenență sau simpatii legionare. Fiind un om cvasiobișnuit, care a înțeles pe propria piele cum poate fi îndoctrinat, deformat, manipulat, contaminat, cum vreți dumneavoastră, de ideile care îl înconjoară, nu pot să-mi dau seama dacă celor celebri trebu-

ie să le aplicăm alte măsuri sau nu.

Doris Lessing nu a făcut un secret din apartenența ei politică (eventual a minimalizat-o cât a putut), Mircea Eliade a negat-o. A doua zi după moartea lui Cioran (nefericită coincidență), radioul francez nu a găsit ceva mai bun de făcut decât o masă rotundă cu acuze de legionarism. Dar iată ce spune Mircea Eliade în „Oceanos”, poate într-o încercare de a răspunde: „Pentru că suntem îndemnați să creștem, suntem urșiți să ne schimbăm, și ceea ce așa putea gândi la douăzeci de ani (și care, în sine, are desigur o valoare – dacă nu judecăm prin «stil») fără îndoială că nu mai pot gândi la patruzeci. Nu mai pot pentru simplul motiv că tânărul a murit de mult în mine, ca să lase loc altui ins mai matur și mai potolit. Și ar fi stupid ca acel om de atunci să regrete entuziasmul și greșelile tânărului. Ce are de-a face unul cu altul?”

Avem deci dreptul să greșim, să ne înșelăm și să fim iertați? Sau unii da și alții ba. Extremele sunt extreme. Atunci de ce mi se pare că simpatiile comuniste care contaminaseră o bună parte a intelectualității vest-europene sunt tratate cu mai multă indulgență decât devierile spre extrema cealaltă? Poate că fiecare resimte mai dureros ceea ce a experimentat.

Oricum Academia Suedeză face pace, că tot se vorbește de politizarea excesivă a diverse premii: Doris Lessing - fostă comunistă (2007), Günter Grass (1999) – înrolat, la 17 ani, în trupele de elită naziste Waffen SS, unde a activat în timpul ultimelor luni de război, după cum a recunoscut ulterior. Cine poate ști cum a influențat acest lucru geneza și calitatea operelor lor? Cine își poate aroga dreptul să îi judece? Fiecare cu părerile lui. Însă, cu siguranță, a nu te fi născut în vremuri abominabile nu e un merit în sine. Și numai când viața ni se încheie se poate spune că ne-am rostit ultimul cuvânt.

În fine, și din lucrarea mai sus menționată deținem un exemplar la Sala de lectură a bibliotecii (cota: I 7132).

A treia lucrare editată în limba română, **Tainele noastre nu sunt de vânzare**, a apărut la Editura Tineretului, 1966, în traducerea lui Șerban Andronescu - informație

luată din catalogul on-line al B.C.U. București, ce poate fi consultat la adresa www.bcub.ro, pentru că biblioteca noastră nu deține niciun exemplar.

S-au dus simpatiile comuniste ale autoarei, s-au dus și editările pentru 20 de ani. Astfel că, abia în 1986, îi este publicat în limba română, la editura Univers, în traducerea lui Virgiliu Ștefănescu-Drăgănești, romanul **O coborâre în infern**. Biblioteca noastră oferă această lucrare cititorilor ei atât pentru consultare la Sala de lectură cât și pentru împrumut la domiciliu (cotele: I 6826 și 821eng/L52).

Ultimul titlu a fost editat la noi în anul 1989, tot de către editura Univers. Este vorba despre **Povestiri africane**, în traducerea Irinei Horea, cu o amplă prefață, fără reproș, mergând până la sublinierea scăderilor datorate militantismului, semnată de Mircea Mihăeș. Citez: „Doris Lessing a bifat, una câte una, majoritatea preocupărilor «la zi» în literatura europeană a ultimelor trei decenii: rasismul, militantismul marxist, psihologia jungiană și laingiană, misticismul de extracție orientală, terorismul, complexe de vinovăție ale unei societăți dezumanizate, profețiile apocaliptice. Prezente în exces, unele dintre aceste probleme ajung la un fel de refuz al expresivității literare”.

Lucrarea poate fi consultată atât la Sala de lectură cât și împrumutată la domiciliu (cotele: II 31251 și 821eng/L52).

Cam atât despre edițiile în limba română. Pentru viitor, editura Polirom (Iași), care și-a adjudecat, la Târgul de carte de la Frankfurt din acest an, dreptul de publicare a volumelor lui Doris Lessing în limba română, a anunțat că va începe cu editarea, în traducere, a volumelor: *The Fifth Child*, *The Golden Notebook* și *The Cleft*. Dată fiind notorietatea câștigată de autoare, alături prestigiul de care se bucură editura Polirom, cu speranța că generozitatea fondurilor destinate achizițiilor de carte se va menține la aceleași cote înalte, aceste lucrări vor fi achiziționate de biblioteca noastră la apariția lor.

Până atunci, cititorii interesați și nerăbdători trebuie să știe că în colecțiile noastre mai există și romanul SF, tradus în franceză, din seria **Canopus dans Argo: Archives, Mariages entre les Zones Trois, Quatre et Cinq** (Paris : Éditions du Seuil, 1983, ce poate fi împrumut de la Secția Multiculturală, cota: 821eng/L52). De asemenea, în pofida a ceea ce s-a spus la noi în contextul acordării premiului Nobel, despre notorietatea sau calitatea operelor ei, s-a găsit și editorul care să o includă pe Doris Lessing într-o antologie de proză scurtă: **The Short Story : 50 masterpieces** (edited by Ellen C. Wynn. - New York : St. Martin's Press, 1983, disponibilă la Secția Britannica în regim de consultare la sala de lectură, la cota: II 26.935), cu povestirea **Our Friend Judith**, alături de nume mari ale literaturii universale: E. A. Poe, Lev Tolstoi, Guy de Maupassant, Joseph Conrad, A. P. Cehov, Vladimir Nabokov, Gabriel Garcia Marquez, ca să dau doar câteva exemple. Deținem (tot la Secția Britannica, la cotele: II 53469 și 821/M89) și două exemplare din antologia: **More modern short stories : For students of English**, selected and edited by Peter J. W. Taylor la Oxford University Press, 1994, care își propune să prezinte studenților avansați în studiul limbii engleze „some of the best known contemporary short story writers who write in English”, unde Doris Lessing este prezentă cu povestirea **The Story of Two Dogs**.

Lista se încheie cu prefața scrisă de Doris Lessing la romanul autoarei australiene Christina Stead, *The Man Who Loved Children* (publicat în colecția The Millennium Library a editurii Everyman's Library, în 1995 și disponibil la sala de lectură a Secției Britannica la cota: 821(94)eng/S81).

Rândurile de mai sus nu doresc să fie altceva decât o lungă invitație la lectură, măcar pentru a cunoaște și a putea aprecia mai bine, dincolo de pasiunile pe care le stârnește, fenomenul Nobel în literatură.

TESTAMENTUL LUI NICOLAE BĂLCESCU

(Nicolae Bălcescu, n. 1819, București – m. 1852, Palermo, Italia)

Vasile LESCHIAN

Când pronunțăm numele lui **NICOLAE BĂLCESCU**, îl asociem imediat cu Revoluția de la 1848. Oricare cetățean al acestei țări, care a parcurs cursurile unei școli, își amintește despre acest mare om politic, pasionat istoric, economist și gânditor democrat-revoluționar român. Este unul dintre

cei mai luminați și lucizi intelectuali ai epocii sale, cu o viziune clară asupra evoluției societății timpului. Spirit critic și vizionar, a fost participant activ la mișcarea revoluționară care cuprinsese Europa la 1848, în primul rând în Franța, la Paris, unde a smuls o bucată de catifea de pe tronul regelui Ludovic Filip I, înlăturat de revoluția de la 1848.

A fost participant la mișcarea revoluționară din 1840, inițiator al Societății revoluționare secrete „Frăția” (1843) și secretar al „Asociației literare” (1845). A editat, împreună cu August Treboniu Laurian, revista istorică „Magazin istoric pentru Dacia”. Acestea aveau să contribuie substanțial la crearea unor condiții favorizante în vederea declanșării actului revoluționar de la 1848 în Țara Românească.

Nicolae Bălcescu va fi unul dintre cei mai înflăcărați și destoinici conducători ai Revoluției de la 1848 din Țara Românească, membru în guvernul provizoriu și un militant activ, în 1848-1849, pentru drepturile naționale și sociale ale românilor din Transilvania

și pentru unirea forțelor revoluționare române ale lui Avram Iancu și cele maghiare ale lui Kossuth Lajos. Se cunosc sfârșitul Revoluției și soarta revoluționarilor. Nicolae Bălcescu a fost și el nevoit să ia calea exilului. După 1848 a luptat pentru unitatea națională și pentru colaborarea cu revoluționarii italieni și francezi.

A lăsat în urma sa o operă faptică cuprinsă în Marea Carte a Istoriei Românilor, dar și una scrisă: *Puterea armată și arta militară de la întemeierea Principatului Valahiei până acum; Despre starea socială a muncitorilor plugari din Principatele române în deosebite timpuri; Mersul revoluției în istoria românilor; Question économique des Principautés danubiennes; Istoria românilor supt Mihai-Vodă Viteazul* (rămasă neterminată).

Nu a avut fericirea împlinirii visului său de a-și revedea țara-mamă ca patrie întregită. A murit, sărac, la Palermo, în Italia, în 1852.

Înainte de a-și da obștescul sfârșit, își întocmește TESTAMENTUL. Acest ultim act al lui Nicolae Bălcescu trădează, printre rânduri, anii din urmă ai vieții sale, mâncând pâinea amară a exilului, dar cu gândul la mult iubita sa patrie. Necazurile și lipsurile cu care s-a luptat până la moartea sa impresionează dureros, dar măresc, totodată, iubirea, stima și recunoștința noastră pentru ilustrul bărbat. Testamentul lui este o dovadă elocventă despre sufletul lui nobil, despre punerea lucrurilor în rânduială cu cele pământești, pentru a pleca împăcat spre locurile sfinte.

TESTAMENTUL lui NICOLAE BĂLCESCU

pe care-l publicăm acum, la 155 de ani de la moartea sa, l-am preluat după textul publicat de revista „Transilvania” – organul de presă al ASTRA, an. XXV, nr. 7, 15 iulie 1894, p. 204.

TESTAMENTUL, transcris întocmai (transcrierea e făcută în ortografia de azi), cuprinde următoarele:

Declar eu, subscrisul, că posed: un geamantan de piele cu haine vechi, adică: 3 haine (jachete), 2 pantaloni, 8 veste, 2 haine (jachete) de casă, 3 cravate cu un ac artistic de argint, reprezentând un papagal, 6 perechi ismene, 14 cămăși, 9 ștergare (prosoape) de pânză, 16 batiste de mătăsă, 5 flanele, 1 pereche de ghete de postav negru, 5 perechi de ciorapi de lână, 5 perechi de ciorapi de bumbac, 9 serviete (șervete) de bumbac, 14 gulere, 4 pantaloni de vară, 6 fețe de perină, 2 ..., 1 cutie învelită cu catifea chirmizie cu joc de șah chinezesc de fildeș; diferite legături de hârtie de studiu pentru istorie, apoi felurite cărți în două lădițe pecetluite; două pălării, una de călătorie; o lădiță cu catalogul cărților.

Aceste obiecte se vor da domnului Ioan Ghica sau cui se va prezenta din partea lui.

Declar, apoi, că sunt dator domnului Salvatore Ragusa, hotelierul Tinaeriei, o lună de locuință și mâncare, învoit cu suma de doi piaștri pe zi, afară de alte lucruri extraordinare; mai declar și voiesc ca numitul Ragusa să mai fie răsplătit și de 40 piaștri pentru cheltuiala ce va trebui să facă cu despăgubirea obiectelor care vor trebui distruse sau arse, altfel, din cauza bolii mele.

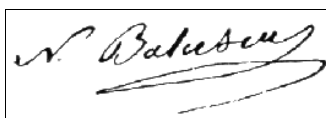
Un ceasornic de argint fără lanț și piaștri ...

Declar că datorez doctorului Decio Battaglia 15 piaștri, pentru vizite făcute mie, și lui Toma Mollone, servitoru, 3 piaștri și jumătate, și, pe lângă acestea, 6 piaștri de bacșiș servitorilor hotelului.

Palermo, la 20 noiembrie 1852.

Semnat Nicolae Bălcescu. [S.] Capà Andrea Cucci, martor;

[S.] Nicolae Prasto, martor.

După atâta amar de vreme, ar fi un act de adâncă recunoștință și pietate pentru Nicolae Bălcescu, din partea Statului Român, de a face toate demersurile posibile (având în vedere mijloacele moderne de identificare!) pentru repatrierea rămășițelor pământești (se pare, încă conservate în grotile din Palermo) ale marelui patriot, pentru a-și găsi odihna binemeritată în țărâna patriei.

PUTEREA CĂRȚILOR

Dorina CADAR

Relativa democrație a ultimilor ani din Republica Moldova a făcut posibil, din fericire, ca oameni cu un mare potențial intelectual și cu o mare forță de dăruire să se poată manifesta în diverse domenii. Un astfel de om este LIDIA KULIKOVSKI care

LIDIA KULIKOVSKI

a demonstrat, o dată în plus, că bibliotecarii pot fi și cercetători sau oameni de știință. De la terminarea Facultății de Biblioteconomie și Bibliografie a U.S.M. în anul 1973, Domnia sa

și-a legat destinul de lumea cărților și a celor ce le dau valoare prin munca lor, aparent simplă, de a le pune la dispoziția cititorilor, bibliotecarii. A ajuns un nume de referință în biblioteconomia și managementul de bibliotecă din Republica Moldova, și mai mult decât atât, prin participările ei la numeroase seminarii și conferințe internaționale, a dus spiritul și cultura unui popor făcând cunoscută școala de biblioteconomie de la Chișinău.

Biblioteca noastră și-a îmbogățit colecția cu câteva cărți semnate de Lidia Kulikovski pe care doresc să le semnez.

Volumele *Lidia Kulikovski. Biobiografie și Cartea, modul nostru de a da-i* - un titlu sugestiv pentru personalitatea autoarei – însumează o serie de interviuri acordate, și articole semnate de aceasta, sau

de alți autori, cuprinsul lor făcând cunoscute munca și crezul unui bibliotecar împlinit profesional și al unui manager performant.

Lucrarea *Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice* prezintă stări de fapt și tendințe actuale ale biblioteconomiei moldovenești și cuprinde discuții ale unor autori recunoscuți ca mari profesioniști în domeniu. Lidia Kulikovski este semnatara a două studii: *Competențe pentru bibliotecarii de azi. Abordări conceptuale, concretizări naționale în contextul perfecționării profesionale și Învățământul biblioteconomic din Europa în contextul Procesului de la Bologna. Ralierea învățământului biblioteconomic superior din Moldova la acest proces.*

Fiind și profesor universitar la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Catedra de Biblioteconomie și Asistență Informațională, din dorința de a veni mai mult în sprijinul studenților, Lidia Kulikovski a scris cartea *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*. Acesta este un manual universitar, rod al muncii unui om care cunoaște foarte bine problemele bibliotecilor, cu o experiență vastă în domeniu și o erudiție ce impresionează. Scopul declarat de autoare în prefața cărții este acela „de a oferi, bibliotecarilor practicieni, studenților, tuturor celor interesați de subiectul persoanele dezavantajate, cunoștințe de bază privind această materie, într-un context cultural general”.

Este tratată pe larg problematica semenilor noștri mai puțin favorizați de soartă datorită unor handicapuri fizice sau mintale,

privării de libertate, analfabetismului sau a vârstei înaintate.

Într-un limbaj simplu dar în același timp elevat, autoarea ridică o problemă sensibilă pentru toți bibliotecarii atunci când sunt puși în situația de a veni în contact cu persoane aflate în dificultate. Dincolo de accesibilitatea arhitecturală a bibliotecii, dacă personalul de specialitate va reuși să însuflească acestora un sentiment de siguranță și de încredere și îi va face să se simtă utilizatori bineveniți, atunci instituția își va dovedi cu atât mai mult eficiența.

Foarte bine documentată, autoarea intră în analiza aprofundată a diverselor tipuri de handicap, face clasificări ale acestora după caracteristica fiecărei deficiențe, pornind de la ideea diversității spectrului uman. Sunt punctate posibilele bariere de acces la edificiul și la serviciile bibliotecii, necesitatea îmbogățirii colecției cu documente în formate accesibile pentru uzul celor cu deficiențe, necesitatea adaptării tehnologiei informaționale cu echipamente speciale, servicii și programe pentru persoanele dezavantajate, necesitatea instruirii bibliotecarilor pentru activitatea cu aceste persoane. Fiecare capitol are o parte teoretică și o parte practică, extrem de valoroasă pentru că sunt prezentate exemple de activități practice și situații deosebite.

Posibila rigiditate a conținutului științific al cărții este exclusă datorită textelor puse în fața fiecărui capitol și paragraf, texte desprinse, majoritatea, din jurnalul unui tată care din dragoste pentru fiul său autist, încearcă să pătrundă misterele acestei boli incurabile și stigmatizante. Este vorba de texte alese cu grijă de autoare din romanul lui Ma-

tei Călinescu *Portretul lui M* scris de acesta imediat după moartea fulgerătoare a fiului său la vârsta de 26 de ani.

Având abilități psihologice de necontestat, Lidia Kulikovski a introdus aceste texte cu scopul de a sensibiliza cititorul și de a-l îndemna să facă eforturi în a înțelege mai bine că nu toți oamenii sunt la fel. Sau, dacă la sfârșitul studiului acestui manual ni s-au întipărit în memorie cuvintele lui Jorge Luis Borges „bătrânețea devine suprema singurătate, exceptând faptul că suprema singurătate este moartea”, cu siguranță alta va fi atitudinea noastră, a bibliotecarilor, atunci când vom fi în fața unor utilizatori în vârstă.

Aceași tematică, de actualitate, este abordată în lucrarea *Servicii de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate. Istoric. Prezent. Tendințe*. Autoarea face un rezumat al teoriilor și experiențelor unor biblioteci din străinătate în munca cu categoria de utilizatori dezavantajați și, prin exemple concrete, demonstrează faptul că Biblioteca Municipală B. P. Hasdeu din Chișinău se situează printre instituțiile comunitare care au ca obiectiv realizarea politicii sociale referitoare la această categorie de persoane, raliându-se la conceptul vest-european de *bibliotecă social inclusivă*.

Vă recomand vouă, colegilor mei, să citiți aceste lucrări. Pe lângă faptul că veți cunoaște mai îndeaproape o femeie inteligentă, puternică, capabilă, de peste 17 ani, să țină treaz spiritul cultural românesc într-o Moldovă dezbinată, cu siguranță orizonturile voastre profesionale își vor schimba dimensiunile. În ce mă privește, am făcut cunoștință cu Lidia Kulikovski în anul 2003, la Chișinău, dar n-am cunoscut-o decât acum.

„DE LA NISTRU, PÂN' LA TISA”...

Angela-Monica JUCAN

Având șansa, la care nu ne-am fi așteptat, de a primi, cu regularitate, publicațiile Asociației Române pentru Patrimoniu, am descoperit, în aceste ultramoderne pagini, rânduri care ne-au impresionat extraordinar.

De departe și de peste o nefirească graniță, academicianul Mihai Cimpoi evocă, în revista electronică „Luceafărul românesc”¹, vremurile de demult, numind Maramureșul *vatra noastră arhetipală* pentru că Dragoș și Bogdan sunt primii reunificatori de Țară după cucerirea Daciei. Ieșiți – ca odinioară, la porunca divină, Avraam – din ținutul natal pentru a-și înmulți neamul în alt pământ, ei au înnobilit, din noblețea lor, întinderile Moldovei. Mihai Cimpoi afirmă distinct faptul că voievozii au pornit din Maramureșul – *cetate naturală*, care este un *simbol al rezistenței, continuității și demnității, un palladium al românismului originar care a ridicat blazonul nobleței sub formă de munți numiți cu străvechi nume de felul Toroioaga, Peceal sau Farcău ca o adevărată armură a zeiței Pallas Atena*.

Autorul ne amintește că Moldova s-a numit, multă vreme, *Bogdania*, împrumutând, astfel, semnificația numelui descălecătorului: fiind Țara lui Bogdan, ea este „Țară dată de Dumnezeu”. Noi am adăuga că, prin secolele 16-17, turcii recunoșteau, cu teamă, această incontestabilă apartenență, numind ținutul Moldovei *Kara-Bogdan*, adică „Bogdania Neagră”.

În descinderea energetică și jertfitoare a voievozilor Maramureșului în Moldova, istoricul și criticul literar găsește punctul de plecare al motivului mioritic – Crezul laic al celor din spița noastră, românească. Mihai Cimpoi vorbește despre *frumusețea tragică, fiindcă a fost răvnită de alții și pătată cu sângele confratelui „mai ortoman”*. În duhul celor spuse de autor, se poate completa cu ideea că jertfa are o puternică nuanță de dăruire. *Bogdan și alți voievozi* – scrie, de altfel, Mihai Cimpoi - *care au pogorât pe-aici n-au făcut decât un act justițiar: reînstituirea românismului în tot spațiul lui matricial în care el a existat în formele lui auroreale, incipiente până la căderea în istorie*.

Autorul evocării Maramureșului citează din Samuil Micu - „*Românii cei de către Țara*

Leșească avea pe mai-marele său în Maramorășiu, în orașul ce se chema Bogdan, unde intră apa Mara în Tisa, și pe mai-marele îl numea cu cuvânt slovenesc Voevod, adică povătuitorul de oaste. Acolo multă vreme au voevozit familia Bogdan; poate fi că au familia de la acel orașiu, au orașul acela de la acea familie s-au numit. Acești români din Maramorășiu sunt românii de carii pomenește Bela IV, craiul Ungariei în diploma sa cea din anul 1248, în care zicea că fraților ospitalului de la Ierusalim dă toată Gumania afară de pământul lui Senislav, voevodul românilor, care pământ lor îl lăsăm, precum ei pân-acum l-au ținut” (București, 1995, p. 286) - și conchide: *Prin urmare, am ținut acest pământ de când e lumea*.

Mihai Cimpoi argumentează faptul că Maramureșul a fost un niciodată înfrânt punct de rezistență, de unde a pornit recuperarea întregului pământ dacic: *Cuib de voievozi români, Maramureșul este un ținut al descălecărilor voievodale prin care am redobândit pământurile tot atât de străvechi ale Daciei. Este, cum ar spune Eminescu, un „curs repetit” al istoriei românești. Spațiul și timpul românesc au curs de aici, s-au extins holografic, într-o desfășurare nucleară, în lanț natural. Moldova, Muntenia, Oltenia, Banatul și Ardealul au luat naștere din acest embrion generativ inițial. Astfel, Maramureșul înfățișează într-un chip concret ideea eminesciană din pogorâre general-românească. Suntem români, adică maramureșeni*.

Este o senzație unică să constăți că, de la Nistru, pân' la Tisa, din îndepărtatul început și până în capăt de vreme, neținând seama de trecătoare hotărnicii politice, noi, toți cei ai acestui Pământ dintre râuri cu sunete tainice blând-aspre în nume și-n ape – Tisa, Istria-Nistor-Nistru -, ne simțim și ne știm de-un neam, adunați magnetic de două părți ale coardei carpatice.

Iată că, peste Prut, cineva se gândește la Maramureș. Trimite, în acorduri de rezonanță eminesciană, un semnal cu propagare electronică și, deși forma lui de „împirimare” este virtuală, semnul nu ajunge la noi în efect „virtual”, ci adânc și de neșters întipărit sentimental.

¹ Mihai Cimpoi, *Vatra noastră arhetipală*, în: <http://luceafarul.wordpress.com/idei/arhiva-textelor-memorabile/mihai-cimpoi-vatra-noastra-arhetipala/>

ȘCOALA CIVILĂ DE STAT PENTRU FETE BAIAMARE

- radiografie istorică -

Ioana DRAGOTĂ

În memoria regretatului ziarist Csoma Gheorghe, pentru munca remarcabilă și plină de sacrificii concretizată în lucrarea **Baia Mare – 670** și a cărei manieră de abordare a istoriei locale poate fi o veritabilă sursă de inspirație.

Partea I. Începuturile

Argument. De ce monografia unei unități de învățământ care nu mai există de mult timp și care nu are nici un fel de descendenți? Cu siguranță nu din imbolduri feministe, pe care nu prea le am, ci pentru că viața acestei școli s-a derulat, cu suferințele și coborâșurile ei, într-o perioadă istorică densă în evenimente, complicată și convulsivă, însemnând, printre altele, primul război mondial, Unirea, dictatul de la Viena, al doilea război mondial, proclamarea republicii și tot ce au însemnat începuturile comunizării României. Această școală și-a desfășurat activitatea aproape fără întrerupere (doar epidemia de gripă spaniolă din toamna anului 1918 a făcut-o să-și închidă porțile pentru mai bine de o lună de zile). Avem astfel posibilitatea ca, din amprente lăsate asupra ei de condițiile social-istorice, să descifrăm, cu răbdare și atenție, atmosfera unei întregi epoci. Se pot reconstitui fragmente din istoria orașului Baia Mare - istorie unitară a unei comunități multi-etnice, multiconfesionale și multiculturale, care a evoluat în acest spațiu manifestând, în ansamblul ei, înțelegere și toleranță, chiar și în cele mai dificile momente, cu speranța că, barierele istoriilor paralele pe care ne-am obișnuit să le scriem, pot fi, în cele din urmă, înlăturate. În loc de orice alt argument, mă pun sub aripa ocrotitoare a unui titlu care îmi place nespus de mult: **Hronica Românilor și a mai multor neamuri în cât au fost iale așa de amestecate cu Românii, cât lucrurile, întâmplările și faptele unora fără de ale altora nu se pot scrie pre întâles** [...] alcătuită de Gheorghe Șincai din Șinca și tipărită în Tipografia Sfintei Mitropolii a Iașului în anul 1843 și a devisei medievale a orașului nostru, una dintre cele mai frumoase din câte cunosc și pe care nu obosesc să o amintesc de câte ori am ocazia: „MUTUUS AMOR CIVIUM OPTIMUM EST CIVITATIS FIRMAMENTUM” - **Solidaritatea dintre cetățeni este suprema tărie a orașului.**

Întoarcere în trecut. Trecem pe străzile orașului purtați de preocupările noastre zilnice, uneori absenți, amestecând griji cu planuri de viitor, alteori grăbiți. De câte ori ne mai gândim la trecut? Clădirile vechi ne sunt atât de familiare încât nici nu le mai vedem. Dar fiecare are povestea ei, fiecare a însemnat ceva, de-a lungul timpului, în istoria orașului. Alți oameni au trecut pe aici înaintea noastră, alții vor trece după noi. Împreună formăm comunitatea băimăreană căreia îi aparținem și căreia, fie că recunoaștem sau nu, fie că vrem sau nu, fie că ne place sau nu, îi suntem tributari, îi purtăm amprenta în structura lăuntrică.

Pe strada **Dr. Vasile Lucaciu** - și simpla înșiruire de nume pe care le-a purtat această stradă de-a lungul timpului este deja o pagină de istorie: fostă **Baia Sprie** (înainte de 1989), fostă **Malinovski**¹ (în perioada stalinistă), fostă **Horthy Miklós** (în perioada Dictatului), fostă iar **Dr.**

¹ Malinovski, Rodion Iakovlevici (1898-1967), mareșal sovietic. În timpul celui de-al doilea război mondial, comandant al Armatei II gardă (1942-1943), al Frontului de Sud-Vest (1943-1944), apoi comandant al Fronturilor 3

Vasile Lucaciu (după Unire), fostă **Felsőbányai** utca, înainte de 1918, deci, pe strada Dr. Vasile Lucaciu, la numărul 61, se găsește o clădire cenușie, masivă, impunătoare, cu ferestre înalte, cu o fațadă care, în pofida stării de degradare, încă mai poate fi considerată frumoasă. Lângă intrare, un panou ne dezvăluie actuala destinație: „S.C. Tricomar S.A.”. Oare câți dintre cei care lucrează acolo sau locuiesc în preajmă sau trec zilnic prin fața ei știu că această clădire marchează un moment important în istoria învățământului băimărean? Aici a fost sediul primei școli civile de stat pentru fete din Baia Mare, altfel spus, gimnaziul de fete băimărean.

Contextul înființării. În anul 1892 comunitatea băimăreană era pregătită și dornică să susțină o școală civilă de stat pentru fete - semn de emancipare culturală și prosperitate economică a orașului. Exista, deci, o populație feminină tânără, suficient de numeroasă, cu posibilități materiale decente, a cărei educație se dorea a fi îmbunătățită și pentru care studiile particulare sau în alte localități, fiind și destul de costisitoare, nu mai reprezentau o soluție. Școala medie de stat facilita accesul la educație pentru o categorie mai largă de tinere. Certificatul de absolvire, odată obținut, deschidea posibilitatea frecventării unor școli superioare sau ocupării unor posturi în comerț, administrație etc.

Într-adevăr, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Baia Mare cunoaște o perioadă înfloritoare: Direcțiunea minieră băimăreană ocupa locul al doilea între direcțiunile miniere din Ungaria, restructurarea și re tehnologizarea industriei miniere din acea perioadă a dus la creșterea producției de aur, s-au înființat primele bănci și cooperative de credit, s-au construit căi ferate (spre Satu-Mare și Dej) și s-a inaugurat gara orașului, s-au construit edificii impozante (Școala reformată de pe str. Podul Viilor, Sinagoga din str. Someșului, s-a dat în folosință Hotelul Ștefan din centrul orașului, a fost restaurat Turnul Ștefan). Condițiile economice prospere duc la intensificarea vieții culturale a orașului, a cărui populație se apropia de 10.000 de locuitori, între aceștia numărându-se o pătură funcționarească numeroasă (dat fiind rangul pe care orașul îl ocupa între centrele miniere) secondată de intelectuali (medici, avocați, preoți – existau 6 confesiuni -, profesori și învățători), comercianți și industriași - oameni deschiși ideii de educație superioară pentru femei, cu toate consecințele ei.

Deci, existând aceste condiții propice, „adunarea generală a consilierilor [băimăreni], care a avut loc în data de 2 decembrie 1892, a acceptat **în unanimitate și cu ovații** propunerea lui Révész János, ca să se trimită un memoriu ministrului cultelor, în vederea înființării unei școli de fete, de stat la Baia Mare. Memoriul a fost redactat de Révész János, notarul șef Gellért și consilierul Gergely Károly, fiind înaintat ministrului finanțelor, Dr. Wekerle Sándor, de către primarul Băii Mari, Thurman Olivér. Dr. Wekerle, în calitatea sa de deputat și cetățean de onoare al orașului Baia Mare, nu a dezmințit așteptările și a contribuit la înfăptuirea planurilor băimărenilor²”.

În consecință, la 10 august 1893, se redactează următorul document:

Contract

încheiat între Ministerul instrucțiunii publice și orașul Baia Mare, în modul următor:

1. Ministerul maghiar regal al instrucțiunii publice este dispus ca, potrivit dorinței orașului, să contribuie la înființarea unei școli superioare de fete la Baia Mare, începând chiar cu anul școlar 1893-94, iar de la 1 ianuarie 1894 să acopere toate cheltuielile materiale ale institutului, dacă orașul Baia Mare își asumă următoarele obligații:

(oct. 1943-1944) și 2 ucrainene (1944-1945), precum și al Frontului Transbaikalian (1945) împotriva japonezilor. Ministru al Apărării (1957-1967). Cf. *Dicționar enciclopedic*, Vol. 4: L-N, București, Editura Enciclopedică, 2001, p. 230. Interesant de remarcat că, în ediția dicționarului din 1965, mareșalul sovietic nu figurează.

² Csoma Gheorghe, *Baia Mare – 670*, Vol. 2, Baia Mare, Editura Helvetica, 2000, pp. 56-57.

a) în trei ani de la înființarea școlii, pe un loc acceptat de domnul ministru și conform unui plan aprobat de el, va construi, pe cheltuială proprie, localul școlii, fiind de acord ca acesta să intre ulterior în proprietatea statului;

b) până la realizarea noii clădiri, va asigura un local provizoriu pentru școală;

c) va avea grijă permanent de întreținerea, repararea, încălzirea și iluminarea localului școlii;

d) va suporta jumătate din cheltuielile școlare, dar nu mai mult de 3.000 forinți;

e) va suporta toate cheltuielile materiale și de personal ale școlii pentru ultimele patru luni ale anului 1893.

2. Orașul Baia Mare, în cazul în care Ministerul instrucțiunii publice va înființa școala superioară de fete, începând chiar cu anul școlar 1893-94, se angajează să îndeplinească întocmai condițiile prevăzute la paragrafele a)-e) ale primului punct, și anume:

a) în trei ani de la înființarea școlii, pe un loc acceptat de domnul ministru și conform planului aprobat de el, se va construi, pe cheltuiala orașului, dar nu mai mult de 30.000 de forinți, o clădire pentru școală care va intra în proprietatea statului, cu condiția ca această clădire să fie restituită orașului dacă nu va mai fi folosită potrivit destinației inițiale. Se reproduc, în continuare, paragrafele b) - e) de la punctul 1 al contractului și urmează punctul 3.: Taxa de înscriere și taxele școlare revin Trezoreriei statului. Acest contract va fi aprobat din partea orașului de forul competent.

Baia Mare, la 10 August 1893³”.

(Traducerea din limba maghiară s-a făcut prin deosebita amabilitate a domnului.

BOCZOR IOSIF, distins colaborator al Secției Colecții speciale, căruia îi mulțumim și pe această cale.)

Contractul a fost aprobat de consiliul orașului sub nr. 1978-79/1893 și s-au luat măsuri pentru asigurarea dotărilor materiale și necesarului de personal în vederea bunei desfășurări a activității școlii.

(De-a lungul timpului, instituția a fost cunoscută sub diverse denumiri: A Nagybánai Állami Polgári Leányiskola, la înființare; Școala civilă de fete, de stat, după 1919; Școala medie de stat pentru fete, după 1921. Denumirea uzuală era aceea de Gimnaziul de fete. Până la data înființării școlii civile de fete, tinerele domnișoare din Baia Mare puteau urma învățământul primar oficial, în limba maghiară, de șase clase. Mai existau și școlile confesionale. Astfel, pentru a învăța în limba română, elevele puteau frecventa școala confesională de pe lângă biserica greco-catolică din Baia Mare. După absolvirea uneia dintre aceste școli, dat fiind faptul că numai învățământul primar era mixt, puteau urma patru clase de gimnaziu, echivalentul claselor V-VIII de astăzi, ca interne la Satu Mare, de exemplu, unde exista școală de fete, sau să se pregătească în particular și să susțină câte două examene pe an la o unitate de învățământ cu drept de publicitate.)

Începerea cursurilor. În perioada premergătoare începerii cursurilor, ziarul local, *Nagybánya és vidéke*, a publicat informații, utile și necesare la acea vreme, legate de inaugurarea gimnaziului de fete. Aceste mici notițe ne ajută acum să reconstituim condițiile inițiale în care a funcționat instituția. Am aflat astfel că: înființarea școlii civile a dus la desființarea, în cursul aceluiași an, la recomandarea ministerului, a claselor a V-a primară și a VI-a primară pentru fete, clasele a III-a și a IV-a urmând a fi separate. În primul an de funcționare a gimnaziului au fost inaugurate doar cursurile pentru clasele I și a II-a. Au putut fi înscrise, „fără deosebire de religie”, în clasa I de gimnaziu, fete în vârstă de peste 9 ani care au absolvit patru clase primare, iar în clasa a II-a, fete care au absolvit clasa a V-a sau a VI-a primară. În lipsa diplomei de absolvire, candidatele care s-au pregătit în particular au putut susține, în mod gratuit, un examen în fața

³ *Anuarul școlii civile de fete, de stat din Baia Mare pe anul școlar 1919-20*, publicat de Ioan Leșianu director. Baia-Mare, Tipografia „Astra”, 1920, pp. 3-4.

corpului didactic al gimnaziului pentru a face dovada că posedă cunoștințele corespunzătoare. Examenele s-au desfășurat în zilele de 26 și 27 septembrie; înscrierile s-au făcut în intervalul 28-30 septembrie, data de 28 septembrie fiind considerată data oficială a începerii activității⁴, deși cursurile, precedate de participarea la liturghie, în diferitele biserici, au început în data de 2 octombrie 1893. Localul provizoriu al gimnaziului, identificat și sub numele de Casa Horváth András, se găsea pe str. Baia Sprie, nr. 246 (clădirea nu mai există în prezent).

În cele două clase de gimnaziu au fost admise 57 de elevi. Taxa anuală de școlarizare era de 5 forinți și putea fi plătită și în două rate anuale. Se puteau adresa cereri către ministrul instrucțiunii, pentru scutirea de taxe, la care se anexa un „certificat de pauperitate” și care trebuiau depuse la conducerea școlii, în termen de 8 zile de la data înscrierii. Celelalte taxe: de înscriere, pentru fondul bibliotecii, pentru carnetul de note și pentru fondul de pensii, de câte 50 de creișari fiecare, erau obligatorii pentru toată lumea și se plăteau la înscriere.

Programa cuprindea următoarele materii: religie, limba maghiară, limba germană, istorie, geografie, aritmetică și geometrie, științe ale naturii, igienă, economie, muzică, desen și caligrafie, lucru de mână, gimnastică. Opțional, contra unei taxe suplimentare, cu condiția să existe suficiente solicitări, se organizau cursuri de limba franceză, începând cu clasa a II-a.

Exista în oraș, la acea dată, o ofertă rezonabilă de cărți și rechizite școlare, după cum reiese și din reclama pe care proprietarul uneia dintre cele mai importante tipografii ce a funcționat la sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului XX în Baia Mare, Molnár Mihály, și-a făcut-o în toată perioada premergătoare începerii noului an școlar, în fiecare număr al săptămânalului local *Nagybánya és vidéke*.

Reclama lui Molnár Mihály publicată în *Nagybánya és vidéke*, 27 august 1893, p. 4.

(Cu ocazia începerii anului școlar am prilejul de a atrage atenția părinților și elevilor valoroși asupra magazinului meu bogat aprovizionat cu rechizite școlare. Se pot găsi toate cărțile, fără excepție, care se folosesc în institutul local de învățământ, la preț de producător. Datorită cumpărăturilor efectuate de mine pe perioada toamnei, a devenit posibil ca instrumentele de scris și de desen, gențile, adică toate articolele necesare unui elev, să fie vândute sub prețul existent pe piață. Mă las la bunăvoința celor interesați. Cu deosebită stimă, Molnár Mihály. Baia Mare, 1893 luna august.)

Susținerea învățământului local reprezenta un efort material serios pentru oraș. Ne reține atenția un articol din luna octombrie 1893 în care este prezentat Decretul nr. 33564/1893 privind

⁴ Ibidem, p. 4.

obligăția înființării unor noi școli de ucenici, articol din care răzbate, parcă, o notă de exasperare: *Odată cu înființarea Școlii civile de stat pentru fete am crezut că orașul și-a rezolvat problemele în domeniul învățământului și își poate îndrepta forțele spre alte activități. Baia Mare, în două decenii, a înființat școala comunală de băieți și fete, al cărei colectiv de cadre didactice a ajuns la 11 persoane, a întemeiat gimnaziul superior, a fondat gimnaziul de fete și școala profesională. După atâta efort ne-am fi așteptat ca problemele din învățământ să se fi terminat.*⁵

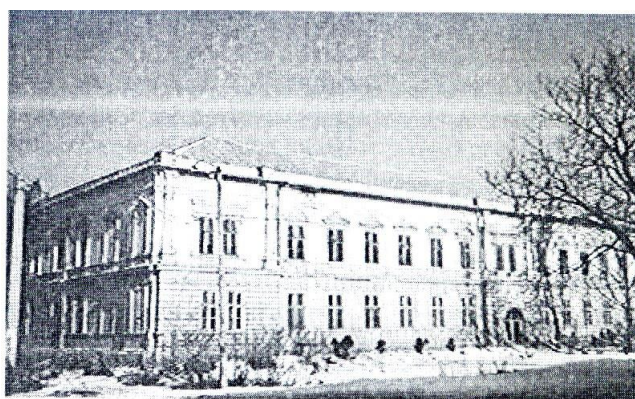
Primele cadre didactice care au funcționat la Gimnaziul de fete au fost: Kelemen Katalin (venită de la Școala civilă de stat pentru fete din Lipto – Szent – Miklós, specializată în istorie și filologie), însărcinată provizoriu cu conducerea școlii, și Horváth Katalin (fostă învățătoare până la acea dată, pentru cunoștințe practice), suplinitoare.⁶ Lor li s-au adăugat, în anul 1894, Röschner Valéria și Fodor Etelka, pentru matematică și științe naturale, și Szentkereszthy Jolán, pentru filologie și istorie.

Gimnaziul și-a completat efectivul de eleve cu clasa a III-a, în anul școlar 1894/1895, și a IV-a, în anul școlar 1895/1896.

De menționat că, în anul 1898, este numită o nouă directoare a gimnaziului, Waigandt Anna, numărul de eleve ajunge la 120, creștere ce arată că gimnaziul de fete din Baia Mare se bucura de succes, devenind „una dintre cele mai bine cotate școli din tot județul Satu Mare”⁷.

Pe lângă transmiterea de cunoștințe teoretice se încerca și formarea deprinderilor practice necesare unei bune gospodine: prepararea și păstrarea alimentelor, igiena și întreținerea locuinței etc. De-a lungul timpului, gimnaziul își lărgeste sfera de activitate prin inițierea câtorva cursuri separate, cu caracter practic: cursul pentru croitul și confecționatul hainelor femeiești precum și pentru cusutul albiturilor și brodarea lor, începând cu anul 1889, cursul de apicultură, începând cu anul 1905, un curs de horticultură și chiar un curs comercial de 10 luni, începând cu anul școlar 1912/13, tot la câte doi ani, pentru elevele absolvente de 4 clase. Acest curs răspundea unei necesități evidente – conform unui tabel statistic referitor la perioada 1893-1919, după elevele provenind din mediul funcționăresc, ponderea cea mai însemnată o aveau elevele provenite din familii de comercianți și comerțul băimărean era deosebit de prosper la acea dată⁸.

Edificiul școlii. Școala a funcționat în localul provizoriu până în anul școlar 1899/1900 inclusiv. Clădirea școlii nu a fost finalizată în 3 ani, așa cum prevedea contractul încheiat cu Ministerul instrucțiunii, iar costurile au depășit prevederile inițiale, adică 30.000 forinți (rata de schimb fiind la acea dată de 1 forint la 2 coroane).

Clădirea Gimnaziului băimărean de fete (str. Vasile Lucaciu nr. 61)

⁵ Traducere din *Nagybánya és vidéke*, 15 octombrie 1893, p. 1.

⁶ *Nagybánya és vidéke*, 3 septembrie 1893, p. 2. [Csoma Gheorghe, în op. cit. Vol. 2 (2000), p. 57, indică pentru învățătoarea suplinitoare numele Herepey Katalin.]

⁷ Csoma Gheorghe, op. cit., Vol. 2 (2000), p. 57.

⁸ Date obținute prin coroborarea informațiilor din *Anuarul școalei civile de fete, de stat din Baia Mare pe anul școlar 1919-20*, pp. 4, 6-7; Csoma Gheorghe, op. cit., Vol. 2 (2000), p. 57; Vánk Sándor, *Nagybányai magyar nyelvű közoktatás a XX. Század forgatagában*, Nagybánya, 2002, p. 17.

„Orașul Baia Mare [...] a ridicat edificiul cu atagiul a școalei civile de fete [...] cu suma de 65.385 coroane spese de zidire, iar pentru mobilier, instrumente de învățământ și alte întocmiri interne a mai spesit suma de 6.548 coroane. Isprăvind acest edificiu frumos, corespunzător tuturor cerințelor pedagogice și igienice, l-a predat destinațiunii sale în anul școlar **1900/1901**” - scrie în *Anuarul școalei civile de fete, de stat din Baia Mare pe anul școlar 1919-20*, în care, directorul de atunci, Ioan Leșianu, face un scurt istoric al școlii. (Aceași dată de finalizare a construcției este indicată și în articolul *Jubileul de 25 de ani al Gimnaziului de fete*, apărut în *Nagybánya és vidéke : társadalmi hetilap*, la 21 iulie 1918 și semnalat de Csoma Gheorghe în lucrarea sa *Baia Mare - 670*. În schimb, în *Oglinda orașului Baia Mare = Nagybánya Tükre* de Krizsán P. Pál (Baia Mare, Tipografia „Minerva”, 1933, p. 8) se afirmă: „Sub conducerea primarului Thurman Oliver în anii **1891-1892** se reconstruiește Școala civilă de fete”. Aceiași ani sunt indicați și în *Lista monumentelor istorice 2004 Județul Maramureș*, publicată în *Atelier : revistă de informații culturale și literatură*, an. I, nr.1, Baia -Mare, 2004, p.14: „Nr. Crt.: 174, Cod LMI 2004: MM - II – m – B – 04472, Denumire: Fostul palat Episcopal, azi Întreprinderea de tricotaje, Localitate: Baia Mare, Adresă: Str. Lucaciu Vasile 61, Datare: **1891-1892**”. Deși nu este o diferență semnificativă poate că ar merita să fie elucidată.

Curentul electric a fost introdus în anul 1908, pe cheltuiala orașului, iar în anul 1911 statul a suportat cheltuielile de racordare la rețeaua de apă a orașului, costurile ridicându-se la 7.768 de coroane. În curtea școlii, ce avea 386 mp., se găsea terenul de joacă, o grădină școlară cu scop didactic dar, cu siguranță, și practic, pentru internatul gimnaziului. Pe timpul iernii aici se amenaja un patinoar.

Urmărind situațiile statistice din anii de început, se poate constata că, de la an la an, numărul de eleve, dotările materiale și prestigiul gimnaziului cunosc o evoluție ascendentă. Dar istoria se complică și acest lucru se răsfrânge din plin asupra tuturor. Europa se îndreaptă încet și inevitabil spre experiența dramatică a primului război mondial.

Bibliografie

1. *Anuarul Școalei civile de fete, de Stat din Baia Mare pe anul școlar 1919-20*, publicat de Ioan Leșianu. Baia Mare, Tipografia „Astra”, 1920.
2. „Atelier” : revistă de informații culturale și literatură. Baia Mare. An 1, nr.1, 2004.
3. Csoma Gheorghe. *Baia Mare – 670*. Vol.1, Editura Helvetica, 1999.
4. *Dicționar enciclopedic*, Vol.4: L-N, București, Editura Enciclopedică, 2001.
5. Krizsán P. Pál. *Oglinda orașului Baia Mare = Nagybánya Tükre* : (Călăuză și catalog de adrese) = (Kalauz és közgazdasági cimtár). Baia Mare : Tipografia “Minerva”, 1933.
6. *Monografia municipiului Baia Mare*. Vol.1 [Aurel S. Feștilă, Ioan I. Pintilie, Ioan I. Cadariu, Ioan V. Sabău, Valeriu Achim]. Baia Mare : Consiliul Popular al Municipiului Baia Mare, 1972.
7. *Nagybányá és környéke* [szerkesztette Palmer Kálmán]. Nagybányán : Nyomatott Molnár Mihálynál, 1894.
8. *Nagybánya és vidéke* : társadalmi hetilap. Nagybánya. Anul 1893, lunile august – octombrie.
9. *Pagini din istoria Maramureșului* [Octavian Bandula, Cornel Borlea, Ioan Nemeti, Aurel Socolan, Mircea Zdroba, coord. Gheorghe T. Pop]. Baia Mare, 1967.

**SIMION FLOREA MARIAN ȘI FOLCLORUL MARAMUREȘEAN.
BIBLIOTECA PERSONALĂ A FOLCLORISTULUI**

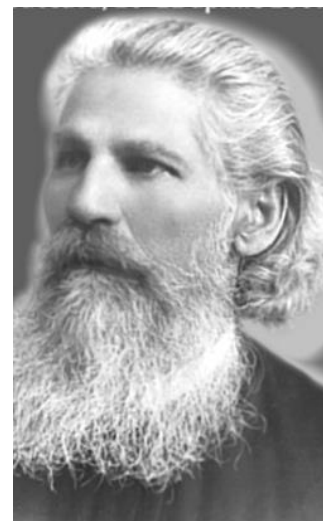
Delia FLOREA

Se împlinesc, în această toamnă, 160 de ani de la nașterea preotului folclorist și etnograf **Simion Florea Marian** (provenit dintr-o familie de ardeleni, născut la 1 septembrie 1847, în satul româno-șvăbesc Ilișești din județul Gura Humorului, astăzi Suceava) și au fost, în primăvară, o suță, de la moartea sa (m.: 11 aprilie 1907, în Suceava).

Cercetător cu o contribuție considerabilă la impunerea etnografiei și folcloristicii românești ca discipline științifice autonome, Simion Florea Marian nu și-a restrâns studiul și investigațiile la o singură regiune a țării. *Blândul, curatul* părinte Marian „a căutat să scutească de pieire, pe lângă obiceiuri românești, și întâmplări, fapte și lucruri din trecutul istoric al românilor bucovineni¹”. Ba chiar, mai mult, prin studiile sale inspirate din Biblie, referitoare la purificarea creștinească, a încercat însănătoșirea noastră morală prin (re)dobândirea încrederii în Dumnezeu și în Maica Domnului – *scăparea oamenilor*. „Maica Domnului fie-le tuturor spre mângâiere și de ajutor!²” – sunt cuvintele cu care Simion Florea Marian își încheie scurta *Prefață* la volumul *Legendele Maicii Domnului*.

Lucrările lui Simion Florea Marian includ documente - monumente de folclor, exemplificări, informații, analize etc. referitoare la întreaga arie românească, nelipsind, din paginile lor, zona etno-folclorică a Maramureșului. În lucrarea *Legendele Maicii*

Domnului, Simion Florea Marian redă (împreună cu un comentariu propriu) unica variantă maramureșeană descoperită până atunci a legendei despre *Căutarea Domnului nostru Isus Christos*, preluată din „Transilvania”, Foaia Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român (an. XXIV, Sibiu, 1893, p. 44), unde a fost publicată de Tit Bud³.

Despre această legendă, Simion Florea Marian își exprimă opinia că este o primă versiune a *Mioriței*: „Ei bine, isvorul acestei minunate balade, după părerea mea, e asemenea legenda despre *Căutarea Domnului nostru Isus Hristos* în combinațiune cu unele din colindele de soiul celor ce le-am înșirat în șirele de mai sus⁴”. Găsim, în această secțiune a lucrării și un „cântec sau *Doină din Maramureș*, în care, în locul mamei sau a nevestei, figurează o *mândră copiliță*, care-și caută pre iubitul său, ce e dus la oaste⁵”. Textul este reprodus după Teodor Michnea.

În satele din Bucovina, Simion Florea Marian a descoperit legende versificate despre voievozii de origine maramureșeană Dragoș (*Dragoș Vodă*) și Sas (*Sas Vodă*, *Iarăși Sas Vodă*, *Doamna lui Sas Vodă*, *Fiul lui Sas Vodă*). Ele sunt cuprinse în volumul *Tra-*

¹ Liviu Fl. Marian, *Simion Florea Marian (1847-1907)*, în: Simeon Florea Marian, *Hore și cimilituri din Bucovina*, București, [...], Librăria Socec et Comp, [...], 1910, p. XVIII.

² Simeon Florea Marian, *Legendele Maicii Domnului*. Studiu folkloristic, Edițiunea Academiei Române, București, Inst. De Arte Grafice „Carol Göbl”, 1904, p. [III].

³ Simeon Florea Marian, *Legendele Maicii Domnului*, p. 277-282.

⁴ Ibid., p. 293.

⁵ Ibid., p. 297.

diții poporane române din Bucovina, publicat în 1895. La sfârșitul culegerii, în *Notițe*, folcloristul face precizări legate de aria de răspândire a legendelor și indică locul publicării variantelor lor.

În cuprinsul volumului *Tradițiile poporane din Bucovina* adunate de S. Fl. Marian găsim și legenda despre un toponim, *Valea lui Pinte*, care conservă memoria haiducului maramureșean - personaj real -, cu vitejiile sale devenite legendare și care „vor rămâne neșterse din gura poporului”⁶, pe care Simion Florea Marian le descrie ca fiind îndreptate împotriva acelor (folosind o expresie a altcuiva) „românofagi aduși de vânturi”⁷, care umileau, de câteva secole, Țara Ardealului. „Și... să trageți bine de seamă, că odată are să se clătească securea care a împlântat-o el în zidul cetății din Baia Mare, și atunci Pinte are să învie, și când va învia va fi vai și amar de întreg neamul celor care i-au curmat zilele”⁸.

Biblioteca noastră deține un exemplar unicat (unicat – datorită dedicației și însemnelor de proprietate) din *Ornitologia poporană română* - scriere distinsă, în 1884, de Academia Română, cu premiul „Năsturel-Herescu”. Această piesă prețioasă a colecțiilor noastre păstrează, pe pagina cu *Precuvântarea* (pagina [III]), încă nealterat de trecerea timpului, chiar bine conservat, autograful-dedicație al autorului către Ștefan, nobil de Repta: „Mult iubitului meu șef, Dlui Ștefan de Repta director la gimnaziul din Suceava, în semn de stimă și venerațiune”, datat: 1897. Este vorba de Gimnaziul Superior Gr.-Ortodox din Suceava, unde Simion Florea Marian a fost profesor de Religie (catehet) între anii 1883-1907. Cartea are, pe pagina de titlu, marca de proprietate a beneficiarului dedicației: numele lui imprimat în relief: „ST. REPTA”. În acest volum există textul legendei Cucului (*A treia legendă a Cucului*) „istorisită de Dumitru Iuga, român din

satul Seliște în Maramureș”⁹. De asemenea, în paginile lui, sunt folosite citate de creații poetice populare luate din studiile lui Teodor Michnea: *Doine populare din Maramureș*, publicat în „Familia”, an. X, Buda-Pesta, 1874, p. 151¹⁰ și *Doine și hore din Maramureș*, apărut în „Familia”, anul VII, Pesta, 1871, p. 271¹¹.

Simion Florea Marian a corespondat cu numeroși folcloriști și alți specialiști de pretutindeni. Prin scrisorile, apelurile sau prefețele operelor sale a încurajat și a îndemnat la descoperirea și adunarea producțiilor geniului poporului nostru, indiferent de regiune.

Epistolele primite de la contemporanii săi Nicolae Densușianu, Ovid Densusianu, Artur Gorovei, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Petre Ispirescu, Tudor Pamfile, Pericle Papahagi, G. Dem. Teodorescu, Ioan Slavici, Iacob Negruzzi, Garabet Ibrăileanu, maramureșeanul Petre Dulfu și alții „permit formularea unei temeinice opinii despre rolul însemnat în epocă al lui Marian în impulsivitatea prospectării zăcămintelor noastre folclorice”¹².

Nu mai trebuie demonstrat prestigiul lui Simion Florea Marian, autoritatea lui în materie de etnografie și folclor și recunoașterea, de către contemporani, a calităților lui.

Dorind să facă unele completări la o nouă ediție din *Isprăvile lui Păcală*, Petre Dulfu a cerut ajutor *venerabilului părinte Marian* prin intermediul unei scrisori datate: 11 februarie 1896¹³. Colaborarea nu tocmai ocazională dintre cei doi (deși, se pare – dar nu deținem o informație fermă în acest sens -, pentru Păcală, Dulfu n-a primit aviz favorabil din partea lui Marian) rezultă și din raportul despre *Legenda țiganilor* întocmit de Simion Florea Marian și consemnat în „Analele Academiei”, seria II, tom XXV, 1902-1903, p. 433.

⁹ Simeon Florea Marian, *Ornitologia poporană română*, Tom II, Cernăuți, Tipografia lui R. Eckhardt, 1883, p. 7.

¹⁰ Ibid., p. 33.

¹¹ Ibid., p. 34.

¹² Iordan Datcu, *S. Fl. Marian și corespondenții săi*, București, Minerva, 1991, p. 6.

¹³ Ibid., p. 132.

⁶ Simeon Florea Marian, *Tradiții poporane române din Bucovina*, București, Imprimeria Statului, 1895, p. 304.

⁷ Liviu Fl. Marian, lucr. cit., p. V.

⁸ Simeon Florea Marian, *Tradiții poporane române din Bucovina*, p. 304.

Simion Florea Marian poate fi considerat și un bibliofil. Dar nu dintre cei pasionați doar de cartea-obiect. În timp, el a reușit să adune, în casa lui, un număr impresionant de cărți, reviste și alte documente. Biblioteca personală a lui Simion Florea Marian nu a fost doar impozantă, prin numărul volumelor, ci și valoroasă calitativ – prin importanța și raritatea documentelor deținute. Teologul folclorist se ținea la curent cu ultimele studii apărute și biblioteca lui era în continuă schimbare atât prin noi achiziții, cât și prin înlocuiri de titluri la care ținea mai puțin. Pentru că, între toate creațiile literare culte ale lumii și între toate scrierile științifice, subiectul folcloric avea, pentru Simion Florea Marian, prioritate, aici necontând

„notorietatea” culegătorului, ci autenticitatea textelor, iar vechimea trecea, cu siguranță, înaintea modernității, deși folcloristul era, cu propria lui informare, mereu în actualitate. Fără regret, o broșură ieftină era „plătită” prin schimb cu o carte scump legată, dacă *conținutul* primeia îl întrecea, ca importanță, pe al celei din urmă¹⁴”. Biblioteca lui Simion Florea Marian se păstrează (poate nu chiar intactă) în casa lui memorială din Suceava. Exemplarele bibliofile, desigur, nu lipsesc. Dar stăpânul lor de odinioară nu după scoarță, calitatea hârtiei sau frumusețea lucrării, ca tipăritură, le-a ales. Sunt acolo, printre altele, în afară de cărți, ziare și reviste, fotografii, manuscrise, partituri, hărți¹⁵ a căror valoare nu se poate estima în nicio monedă.

¹⁴ „Ca om conștiincios și temeinic, care a fost totdeauna, nu s-a mărginit la materialurile sale. Din modestele sale mijloace a căutat să-și întocmească o bibliotecă în specialitatea sa. Rar se vor întâlni într-o bibliotecă românească atâtea culegeri de scrieri și reviste de folclor. Urmărea, după putință, de aproape, toate publicațiile noastre de folclor și nu o dată dădea mulți bani grei, sau chiar cărți scumpe de ale sale, pentru ca să puie mâna pe cutare broșurică hitioană, de cântece sau povești, a cutărui autor necunoscut dintr-un colț îndosiat al țărilor românești. / Pentru opurile sale folcloristice a făcut studii private întinse mai mult de cum s-ar crede. Cel ce-și va lua osteneala să le cetească, va întâlni o mulțime mare de scrieri străine consultate (Liviu Fl. Marian, lucr. cit., p. XVI).

¹⁵ http://209.85.129.104/search?q=cache:rt1gXNjpoIJ:ro.wikipedia.org/wiki/Simion_Florea_Marian+%22simion+florea+marian%22&hl=ro&ct=clnk&cd=1&gl=ro&lr=lang_ro

S-A ÎNTÂMPLAT ACUM 50 DE ANI

Extrase din articole ale ziarului „Pentru socialism”

Lavinia ARDELEAN

Marti 30 iulie 1957 – „O bibliotecă nouă”

De curînd, a luat ființă în orașul Sighet o nouă bibliotecă a cooperativelor meșteșugărești.

Merită să spunem aici cîteva cuvinte despre aspectul deosebit de frumos și elegant al localului bibliotecii. Cum intri pe ușă ești plăcut impresionat de ordinea și curățenia care există aici. Noua bibliotecă este dotată cu mobilier nou, și se poate spune că este una din instituțiile culturale cele mai bine amenajate din regiune.

Deși se găsește încă la începutul activității sale, nu putem să nu amintim că deocamdată frecvența cititorilor la bibliotecă este

destul de redusă. Din cei 156 de cititori permanenți, majoritatea o formează copiii salariaților din cooperativele meșteșugărești. Acest lucru se explică prin faptul că bibliotecara – Dobrița Spitz – nu prea se preocupă de atragerea cititorilor. Popularizarea cărților noi, a recenziilor, a concursului „Iubiți cartea” nu ocupă locul cuvenit în planul de muncă al bibliotecarei.

Sunt condiții materiale pentru a face din această bibliotecă o instituție culturală fruntașă. Totul depinde de felul cum va fi controlată și ajutată de consiliul de conducere al cooperativelor meșteșugărești.

Vineri 30 august 1957 – „Nici o casă de țaran muncitor, fără cititor! – Bibliotecari, utemiști, profesori și învățători”

Ministerul Învățămîntului și Culturii a inițiat un concurs care se desfășoară în perioada dintre 23 august 1957 – 31 decembrie 1958 între bibliotecile satești ale căminelor culturale, caselor de citit și colțurilor roșii din gospodăriile agricole colective. Scopul principal al acestui concurs este îmbunătățirea muncii cu cartea la sate.

În regiunea noastră, situația cititului la sate este încă nesatisfăcătoare. A ridica nivelul activității bibliotecilor din regiune, astfel ca, alături de școală ele să devină centre culturale ale satelor, este o datorie patriotică a bibliotecarilor, profesorilor și învățătorilor, a organizațiilor de bază U.T.M. și a celorlalți intelectuali și activiști culturali de la sate.

Tovarăși bibliotecari, utemiști, profesori și învățători! Aveți înalta misiune de a duce, în masele cele mai largi, făclia culturii și științei, de a lupta pentru stîrpirea definiției a înapoierii culturale. Continuați cu aceeași dragoste și interes opera culturală începută în școală!

Contribuiți cu spirit de inițiativă și din toată inima la marea acțiune de transformare socialistă a agriculturii, prin popularizarea și difuzarea cărților agrotehnice, a celor politice și de literatură!

Sprijiți prin toate mijloacele bibliotecile de la sate, astfel ca lozinca „Nici o casă de țaran muncitor, fără carte” să fie o realitate.

Miercuri 11 septembrie 1957 – „Expoziție coreeană la Baia Mare”

Zilele trecute, la Muzeul regional din Baia Mare s-a deschis o expoziție documentară organizată în cinstea celei de-a XII-a aniversări a eliberării Coreei de către Armata Sovietică.

Coreea străveche a fost una dintre cele mai dezvoltate țări ale Asiei răsăritene, cu toate că, în existența sa milenară, a suferit mult de pe urma cotropitorilor străini.

Evenimentele din anii trecuți sunt cunoscute de noi toți. Victoria cucerită de poporul coreean în cei 3 ani ai războiului de eliberare împotriva agresorilor imperialiști, în frunte cu cei din S.U.A., care doreau să transforme Coreea într-o bază militară pentru dez-

lănțuirea unui nou război, este una din cele mai importante victorii ale popoarelor Asiei.

Încheierea acordului de armistițiu a pus capăt acestui război rușinos, și poporul coreean a putut să treacă din nou la construcția economiei pașnice.

În fața vizitatorilor expoziției apar fotografii și grafice reprezentând eforturi uriașe ale poporului din R.P.D. Coreeană pentru refacerea economiei distruse, crearea bazei pentru industrializarea socialistă a țării, pentru dezvoltarea agriculturii și îmbunătățirea vieții poporului care a suferit atât de mult în urma războiului.

Duminică 22 septembrie 1957 – „Concurs între biblioteci”

După ce a aflat că Ministerul Învățământului și Culturii organizează un concurs între bibliotecile satești ale căminelor culturale, caselor de citit și colțurilor roșii din G.A.C., biblioteca centrală raională din Cehu Silvaniei a întocmit un plan de muncă pe baza căruia s-a trecut la munca operativă pentru antrenarea și ajutorarea bibliotecilor satești în vederea bunei desfășurări a concursului.

Îndrumătorii bibliotecii, care se deplasează pe teren în această perioadă, urmăresc realizarea de către bibliotecile satești a obiectivelor incluse în regulamentul concursului, cum sunt: organizarea unor recenzii, intensi-

ficarea activității cercurilor de citit, seri și șezători literare ș.a.

În urma intensificării muncii de îndrumare și control s-au obținut primele rezultate. În multe localități din raion au fost reactivate cercurile de citit, au luat ființă biblioteci volante, s-au organizat schimburi de cărți între biblioteci. Și în domeniul popularizării concursului s-au obținut unele rezultate. Pe la bibliotecile satești au apărut afișe, articole la gazetele cetățenești, care cheamă populația să frecventeze tot mai mult biblioteca, pentru realizarea lozincii „Nici un țăran muncitor, fără carte”.

Miercuri 2 octombrie 1957 – „Realizări și lipsuri la biblioteca centrală”

E timpul mesei. La biblioteca centrală regională din Baia Mare, la ora aceasta, sunt numai bibliotecarii. Liniștea, ordinea, domnesc pretutindeni. Fișele, orînduite frumos, arată că biblioteca are mulți cititori: de la începutul anului pînă la 1 septembrie: 4.177. Tot atîția oameni s-au adîncit în acest timp în citirea a 47.803 volume. Ștefan Șugatagi, mecanic la întreprinderea „Petre Gheorghe”, de pildă, a citit 84 volume. Casnica Maria

Molnar din Valea Cerbului – 50, Vasile Horja din satul Cărpiniș, peste 50 de cărți.

Biblioteca centrală are 5 biblioteci de casă. Cea din cartierul Prefabricatele este cea mai activă. Are 100 de cititori care citesc lunar peste 200 de cărți. Viorica Mocanu, responsabilă ei, își dă silința să descopere gusturile cititorilor săi și să le aducă cele mai potrivite titluri.

Dar nu numai cărți s-au citit. În sala de lectură oamenii muncii au studiat cca 4.387

reviste și ziare. S-au organizat anul acesta 2 expoziții, 6 seri literare, 3 conferințe, 17 șezători la secția de copii și un concurs literar-ghicitoare.

În cinstea lui 7 Noiembrie se pregătește o seară literară pe tema revoluției din 1917 și se va organiza o consfătuire între cititori și scriitori.

Există însă, pe lângă realizările bibliotecii, și o serie de lipsuri. A scăzut numărul bibliotecilor de casă. Bibliotecara Rozalia Gergely (responsabila bibliotecii de casă din cartierul Hatvan) foarte activă înainte, azi nu mai vrea să se ocupe de această problemă și în locul ei nu s-a căutat o altă bibliotecară. Astfel de cazuri mai sunt, și tovarășii „n-au găsit” pe nimeni în locul celor plecați. Noi credem, mai degrabă, că nu există preocupare pentru acest lucru.

Elza Simeoni, bibliotecară în centru, își îndeplinește conștiincios sarcinile. Discută cu

cititorii asupra cărților, încearcă să le recomande cu răbdare diferite volume. Ceilalți bibliotecari, însă, manifestă oarecare nepăsare în îndeplinirea sarcinilor, mărginindu-se doar la scoaterea sau așezarea cărților în rafturi.

N-ar fi rău dacă tovarășii de la secția învățământ și cultură ar da mai des pe la acești tovarăși, să-i îndrume în muncă. De circa 2 luni încoace nimeni n-a controlat biblioteca centrală.

„Avem greutate din cauza sălii prea mici pentru a organiza manifestații de masă pentru popularizarea cărții” – mi-a spus tovarășul Nicolae Anderco, bibliotecar șef.

Deși Sfatul Popular al orașului a promis bibliotecii sprijin în această direcție, totuși nu s-a putut obține niciodată sala de ședințe a sfatului pentru a organiza asemenea acțiuni.

Vineri 18 octombrie 1957 – „Biblioteca celor mici”

Biblioteca celor mici din Piața Păcii este frecventată de circa 830 de cititori. Volumele citite de ei se ridică la aproape 19.000, iar cel al revistelor consultate la aproape 3.000.

Sunt numeroși copii care se pot mândri că au citit mult. Printre cele 62 de cărți citite de Eva Polac, elevă a Școlii elementare nr. 1, se numără și „Marea bătălie de la Iazul Mic” – de Octav Pancu-Iași, sau „Chemarea străbunilor” de Jack London. Ca dînsa mai sunt și alții: Maria Pricop de la Școala din Săsar, căreia îi plac nespuse de mult basmele, sau Ovidiu Nemeș, care a citit și el vreo 60 de cărți.

Elena Cernei este o elevă „mare” în clasa a II-a a Școlii medii nr. 1 din Baia Mare. Este o cititoare nouă (înscrisă de numai 2-3 luni). Totuși se mîndrește cu cărți citite. „Berbecul brumăriu” de Horvath Istvan i-a plăcut mult. Dar, parcă și mai mult îi plac basmele în limba rusă, din care, în ultimul timp a citit vreo 3 volume. Probabil o atrag motanul mustăcios și vulpea îmbrăcată, ilus-

trația primei pagini, din volumul intitulat „Basmе populare ucrainene”.

Dar, activitatea bibliotecarei Margareta Ardelean nu se oprește numai la asigurarea materialului, a cărților și revistelor, ci și la organizarea unor manifestații de masă pentru popularizarea cărții. De exemplu, acum citeva zile, la școala elementară nr. 3 s-a organizat o oră de povestiri în limba română. Elevilor din clasa a III-a li s-au citit fragmente din „Amintiri din copilăria lui Lenin” și alte povestiri din viața marelui conducător. La 10 octombrie, la aceeași școală s-a organizat o astfel de oră pentru clasa a III-a a secției maghiare. Tema a fost aceeași, „Volodia Ulianov” și o altă povestire.

Acum biblioteca pregătește materialul bibliografic necesar organizării unui concurs pe tema „Curaj și eroism”. Tema va fi legată de evenimentele din zilele Marelui Octombrie, iar materialul bibliografic va fi dat elevilor a două clase din diferite școli, care vor participa la concurs.

Sîmbătă 19 octombrie 1957 – „Bilanțul unei biblioteci”

Zilele trecute pașii m-au purtat pe străzile orașului Sighet. Fiind pentru prima oară pe acele meleaguri m-a cuprins o firească sete de cunoaștere a orașului, despre care am auzit multe lucruri frumoase.

Bibliofil fiind, am hotărît să încep cu bibliotecă centrală raională, pe care am găsit-o nu după multe căutări în plin centrul orașului. Am intrat.

Binevoitor, tovarășul Ardelean Ioan, bibliotecar, mi-a adus la cunoștință unele amănunte despre această bibliotecă.

Biblioteca are circa 20.000 volume. An de an numărul cititorilor sporește. Dacă în cursul anului 1956 pînă la 30 septembrie a

atins cifra de 1.262 cititori, în cursul anului acesta pînă la aceeași dată a ajuns să aibă 1.655 cititori. Printre cititorii frunțași se numără: Neamțu Viorel, Kosicsar Vasile sau Sedan Eugenia.

În decursul trimestrului III s-au ținut 4 seri literare pe teme ca: viața și opera lui Camil Petrescu, romanul „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” oglindirea patriei noastre în literatură etc.

Cu tineretul s-a ținut o seară literară la care au avut loc discuții asupra cărților apărute în colecția „Cutezătorii”.

Duminica se ține cîte o oră de citire a basmelor cu copii.